

Drak. F. Pontoppidan

Oanedubme

Dr. Erik Pontoppidan

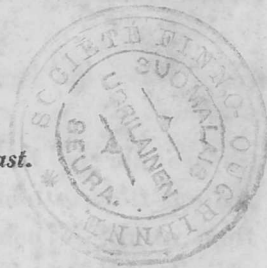
ẽilgitusast.

ASATUVVUM OAPPOGIRJEN.

Samas jorggaluvvum

papast

N. V. Stockflethast.

Kristianiast.

W. C. Fabritius lut prentijuvvum.

1849.

Österreichische

Dr. Carl von Sauer

Österreichische Österreichische

Österreichische

Österreichische

Österreichische

Österreichische

Österreichische

Österreichische

A u d d a s a d n e.

1. Man varas læ Ibmel sivnedam olbmuid?

Audogasvuottasis agalažžat sin særvvolažžan dakkam varas.

1 Tim. 2; 4. Ibmel datto buok olbmuid audogasan ja duotvuoda dovddoi boattemen.

2. Man boft čajet Ibmel olbmuidi gæino audogasvuottasis?

Sanes boft.

3. Moft læ dat Ibmel sadne olbmuidi almo-stattujuvvum?

Sarneduvvum dat læ mailbmai sin boft, gæid Ibmel dam varas vuolgati.

Rom. 10; 14, 15, 18. Moft su ala osskot, gæn birra si æi læk gullam? mutto moft gullat, æreb go guttege læ, gutte sarned? Mutto moft sarnedet, jos si æi vuolgatuvu? nuftgo čallujuvvum læ: man čabbak sin juolgek læk, guđek rafhe sarnedek, guđek buorre sagaid sarnedek! — Duodai sin jednasek obba ædnam mietta mannam læ, ja sin sadnasek ædnam ravdaidi.

4. Gæk legje dak Ibmel vuolgatuvvum olbmuk?

Vuost prophetak, dastmaņhel Ibmel ječas

bardne ja dak sust asatuvvum apostalak, evangelistalažak ja ærra oapatægjek.

Ebr. 1; 1. Go Ibmel dolin aigin ædnag gærde ja ædnag lakkai vanhemidi sardnom læi prophetaides boft, de dain mañemuš beivin migjidi sardnom læ barnes boft.

Ephes. 4; 11. Muttomid Kristus asati apostalen, muttomid prophettan, muttomid evangelistalažžan, muttomid baimetægjen ja oapatægjen.

2 Kor. 5; 20. Sane sarnedægjek mi læp Kristus sajest.

5. Lægo Ibmel sadne maida čallagi sist aimoin bisotuvvum min gaskast?

Læ, basse čallagest, mi bibbalen namatuvvu, ja mi čallujuvvum læ prophetain, evangelistalažain ja apostalin.

6. Mutto go olbmuk si legje, moft læ nabbo dalle sin sadnasek Ibmel sadne?

Ibmel vuoiñ addi sigjidi maid ja maggar saniguim sist læi sarnedet ja čallet.

2. Petr. 1; 21. I goassegen læk mikkege prophetalašvuočaid celkkujuvvum olbmudatost; mutto Ibmel basse olbmuk sarnedegje basse vuoiñast oapatuvvum.

1 Kor. 2; 13. Mi sardnop, æp sanidi, maid olmušlaš visesvuotta oapat, mutto sanidi, maid basse vuoiñ oapat, vuoiñalaš oapoid vuoiñalaš saniguim čilgidedin.

2 Tim. 3; 16. Obba čal Ibmelest sisa bossu-

juvvum læ ja avkalaš læ oappatussi, cuiggujub-
mai, oaivadussi, bagadussi vanhurskesvuoda sist.

7. Mast diettep mi atte Ibmel vuoinast si oapa-
tuvvum legje?

Sin ænostusai devddujumest ja sin ædnag
mirakkalin, maiguim sin sadnasek nannijuvvum læ.

8. Maid galggap mi dakkat ješ dovddam varas
sin sadnasek Ibmel sadnen?

Mi galggap sane jægadet ja addet dam vai-
moidæmek sist barggat.

Joh. 7; 17. Jos guttege dakkat aigo Ibmel
dato, son dovddamen læ, jos oappo Ibmel læ, daihe
jos jesječaldam sarnom.

9. Moft dovddap mi dalle dam sane Ibmel
sadnen?

Sane famost, mi odđa čuovgas adda jierb-
mai, butesvuoda dattoi ja rafhe oamedovddoi.

10. Lægo vuorddagest mikkege ærra audo-
gasvuoda oapoid go dat, mi jo migjidi addujuv-
vum læ basse prophetain, evangelistažain ja
apostālin?

I eisegen; dat Ibmel sadne adda migjidi
olles dieđo, maid osskot ja dakkat galggap audo-
gasvuoda dafhost.

Sadnel 30; 6. Ale maidegen su sadnai lasset,
amas son du rangaštet.

Luk. 16; 29. Sist læ Moses ja prophetak,
gullusek si daid!

Gal. 1; 8. Jos mi daihe mutton alme engel nubbe evangelium digjidi sarnedišgoatta go dam, maid mi digjidi jo læp sarnedam, garrotussa lek-kus son!

11. Igo bibbal sevdnjad ja vades læk arvedet oftgærdasažaidi ja sigjidi, gæin i læk oappavaš-vuotta?

I læk, dastgo audogasvuoda guvllui dat galle čielgas læ juokkači, gutte riefteš lakkai dam adna, lekkus oappavaš daihe i.

12. Moft mænnod olmuš riftes lakkai Ibmel saniguim?

Go olmuš vuost Ibmeli šuokka su vuoiņa čuvgitus sunji addet, ja de ibmelballolaš ja gullolaš vaimoin lokka sane mielđ ællet.

13. Manditti færtte olmuš su vuoiņas čuvgatus Ibmelešt aldisis rokkadallat Ibmel sanid arve-dam ditti?

Damditti go min jierbmamek sævdnjudattu-juvvum læ suddost, atte æp mi mate Ibmel sanid ječaldamek arvedet aldsemek audogasvuottan.

1 Kor. 2; 14. Luonddolaš olmuš i arved Ibmel vuoiņa sanid; dastgo dak sunji jallagvuottan læk, ige son mate daid arvedet, dastgo vuoiņalažžat dak dubmijuvvujek.

14. Gæin galgga basse čal lokkujuvvut?

Buokain, dastgo dat Ibmel datto læ; ja sadne

læ lbmel buorre addaldak, mi audogasyuođa gæino migjidi čajet, maid juokke olmuš damditti iloin ja gittovašvuodain adnet galgga.

Apost. dagok 17; 11.

15. Moft jukkujuvvu basse čal aige harrai go čallujuvui?

Boares ja odđa testamenti, dat læ: audeb ja mañeb littoi.

16. Guabba læ boares testament?

Dat bibbaloasse, mi prophetain læ čallujuvvum auddal go Kristus mailbmai bođi.

17. Guabba læ odđa testament?

Dat bibbaloasse, mi evangelistalazain ja apostalin læ čallujuvvum maññel go Kristus boattam læi mailbmai.

18. Mi læ oaiveoappo buok bibbalgirjin?

Dat stuorra duotvuotta, atte Jesus oft aidno gæidno læ audogasvutti buok oskolaš sieloidi.

Joh. 20; 31. Dat čallujuvvum læ vai di osskobættet Jesus læ Kristus, ja vai di, guđek osskobættet, agalaš ællem adnebættet su nabmi.

Ap. dagok 16; 31.

19. Moft jukkujuvvu lbmel sadne oappo harrai?

Lakki ja evangeliumi.

20. Mi læ lakka?

Oappo, man sist lbmel migjidi čajet, maid mi galggap dakkat, ja maid mi æp galga dakkat.

21. Mi læ evangelium?

Oappo, man sist Ibmel armos migjidi falla Kristus sist.

22. Maid arvedatta dat sadne evangelium?

Illolaš sane.

23. Mi læ katekismus?

Oanekaš oaivadus Ibmel sanin osskomek ja ællemæmek birra.

24. Galle oase læ katekismusast?

Vit: vuostas oasse læ loge bakkom, nubbe læ osko artikkalak, goalmad læ hærramek rokkus, njeljad læ gasta sakramenta sanek, viðad læ altar sakramenta sanek.

Vuostas oasse.

Loge bakkom daihe lakka.

25. Gallelagaš lagaid addi Ibmel boares testamentast?

Golm: 1, Girkkomænnolaga; 2, mailmalaš valddegodde laga; 3, moralalaš laga.

26. Guttemuš dain lagain ain orromen læ fa-mostes?

Moralalaš lakka, mi sarneduvvu Ibmel loge bakkomest.

27. Šaddago dat lakka goassegen heittujubmai?

I goassegen; dastgo ærranattemættos dat læ

Ibmel bassevuodast ja vanhurskesvuodast ja læ damditti nubbastuvvamætlos nuftgo Ibmel ješ.

28. Moft læ Ibmel dam su lagas almostattam?

1. Olbmuid sivnededin son læ čallam dam olbmui vaimoidi, de damditti goččujuvvu dat maida luondo lakka - oamedovddo -. Rom. 2, 15.

2. Sinai vare ald son addi dam su loge bakkomes sist guoft gædge tavali ala čallujuvvum. 2 Mosesgirje 20; 1—17.

29. Lægo lakka duttavaš olgoldas dagoidi?

I læk, dat obba olbmu gaibed oftanaga rubmašines ja sieloines.

Luk. 10; 27. Rakisen adnet galgak hærrad du Ibmelad obba du vaimostad, obba du sielostad ja obba du famostad, ja obba du mielastad, ja guoibmad nuftgo ješ ječčad.

30. Mattago olmuš dal dam laga boft audogassan dakkujuvvut?

I dal mate, dastgo suddojorralæme mannel i oftage mate dam ollašubmai dakkat.

Rom. 8; 7. Oaže jurddagak vaššalašvuotta læk Ibmel vuosstai; dastgo Ibmel laga vulužak dak æi læk, æi obbage mate læt.

31. Igo mikkege avkid mist dalle læk lagast?

Læ galle lakka avkkalaš, jos rieftoi mi dam adnep.

1 Tim. 1; 8. Mi diettep lakka buorre læ, jos olmuš rieftoi dam adna.

32. Mi avkid læ lagast?

1. Dat čajet migjidi suddoidæmek ja sardno migjidi Ibmel moare suddoidæmek ditti.

Rom. 3; 20. Laga boft boatta suddo dovddo.

2. Dat dakka min ballolažžan ja njuorasmatta min Kristus occat.

Gal. 3; 24. Lakka læ šaddam bagadægjamek Kristus lusa.

3. Dat sardno oskolažaidi osko šaddoid.

Sadnel 6; 23. Bakkom læ gintal ja lakka læ čuovgas.

33. Moft jukkujuvvu Ibmel loge lakkom?

Guoft tavali.

34. Galle bakkom læ audeb tavalest?

Dak golm audeb bakkomak.

35. Galle bakkom maŋeb tavalest?

Dak čiečča maŋeb bakkomak.

36. Mi læ laga oaivveoappo?

Rakisvuotta Ibmeli, aldsemek ja guoibmasæmek.
Matth. 22; 37—40.

Rom. 13; 10. Rakisvuotta læ laga ollašubme.

1 Tim. 1; 5. Bakkom oaivadus læ rakisvuotta butes vaimost, ja buorre oamedovdost ja duot oskost.

Laga audeb taval.

37. Maid sardno audeb taval?

Rakisvuoda Ibmeli.

Luk. 10; 27. Gæča gaëčaldaga 29.

Vuostas bakkom.

Æi dust galga læt ærra ibmelak go mon.

Dat læ:

Mi galggap buok bagjel Ibmelest ballat, su æcctet ja aive fal su ala dorvvomek bigjat.

38. Mi bahaid gilddujuvvu vuostas bakkomest?

Æppeibmelbalvvalæbme.

39. Mi læ æppeibmel?

Buok, maid olmuš balvval, mast balla, maid rakisen adna ja man ala dorvast dam oft aidno duot Ibmel sagjai.

40. Galle lakkai dakkujuvvu æppeibmelbalvvalæbme?

Guoft lakkai: almos ja ċiegos lakkai.

41. Mi læ almos æppeibmelbalvvalæbme?

Go olmuš oainolaš lakkai sivnadusa balvval sivnedægje sagjai, auddamærka ditti: go olmuš rokkadalla bæivaš, mano, nastid, govaid, engelid daihe jabmid.

Es. 42; 8. Mon læm hærta, dat læ muo nabma, ja im gæssagen muo gudne mon addam daihe ċuppujuvum govaidi muo gittos.

Rom. 1; 25. Ibmel duotvuođa si gielesen molsom læk; ja sivnadusa si læk gudnjettam ja balvvalam sivnedægje bagjel, gutte agalažžat læ buristsivneduvvum.

42. Mi læ čiegos æppeibmelbalvvalæbme?

Go vaimo rakisvuotta, ballo ja dorvvo ælle Ibmel lut erit jorggal čiekkosist muttom ærra lut orrom ditti.

43. Mak čiegos æppeibmelid læk, gudæk vaimoidæmek Ibmel lut erit mattek suoladet?

Daggar æppeibmelen matta olmuš ješječas dakkat, ærra olbmuid, olgoldas ibmelbalvalæmes ja vela bærgalaga.

44. Moft dakka olmuš ješječas æppeibmelines?

Suddolaš ješrakisvuodas boft, go ječas dato, halidusa ja gudne olmuš bivddemen læ ja Ibmel dato ja gudne i, ja go olmuš ješječas ala dorvast ja Ibmel ala i.

Ephes. 2; 3. Mi vagjoleimek oazžamek anestumidi vulužan, oazžamek ja jurddagidamek dato dagadedin, ja luonddomek mielld moare manak leimek.

Rom. 12; 16. Allet goargostalla.

1 Kor. 4; 7. Mi læ dust, maid ik oazžom læk? mutto jos oazžom læk, manne ramadallamen læk dego ik oazžom læk?

Sadnel. 3; 5. Dorvast hærra ala obba vaimostad, mutto ale dorvast jierbmad ala.

45. Moft dakka olmuš ærra olbmuid æppeibmelines?

1. Go olmuš balo ditti sist daihe rakisvuoda

ja dorvo ditti sigjidi i daga mi buorre læ, mutto dakka mi bahha læ.

Gæca Pilatus mano Luk. 23; 23, 24. Joh. 19; 12, 13.

2. Go olmuš ærra olmui ditti, mutto l̄mel ditti i, bahast erit ječas adna ja dakka mi buorre læ.

Matth. 23; 5. Buok dagoidæsek si dakkek olmuin oidnujuvvut.

3. Go olmuš dorvastedin ærra olmui væke ala i ane sin gaskoabmen l̄mel giedast.

Jerem. 17; 5. Garrotuvvum dat olmai, gutte olmu ala dorvast ja adna oaze giettanen, ja gæn vaibmo hærra lut erit gaidda.

46. Moft dakka olmuš sivnadusaid æppeibmelines?

Go olmuš adna daid nuft rakisen, atte dak su vaimos dorvo ja ilo l̄mel lut erit aldsesek gessik.

Philip. 3; 18, 19. Ædnagak vagjolek, gaid davja mon læm digjidi jo cækkam ja ain c̄ierode-din cækkam, atte si Kristus ruosa vašsalažak læk, gæi loap læ hævvanæbme, gæi l̄mel læ c̄oavjesek, gæi gudne sin happad sist orro, gæi hallo ædnam guvllui manna.

47. Gæn lut dat erinoamačet dovddujuvvu?

Hadnasi lut, gudek æppeibmelbalvvalægjek goččujuvvujek.

Eph. 5; 5. Dam di diettebættet, atte i oftage furuŝægje daihe buttesmættom daihe hanes, gutte æppeibmelbalvvalægje læ, ane arbe Kristus ja l̄mel valdegoddai.

Matth. 6; 24. Æppet di mate balvvalet Ibmel ja Mammon. 1 Tim. 6; 17.

48. Moft dakka olmuš olgoldas ibmelbalvvalæmes æppeibmelines?

Go gattamættomvuodastes olmuš sevdnjis dorvo bigja su girkkoi mannames, rokkadusaides, lavlomes ja lokkames ala.

Es. 1; 14, 15. Muo siello vašest adna din ođđamanoid ja din asatuvvum basid, akked dak munji læk, mon vaibbam læm daid gillamest, ja go gieđaidædek di geiggibættet de čalmidam mon čiegam din audast erit, ja jos vela sagga di rokkadallabættet, de im daddeke gula; dastgo gieđaidædek dievva læk varain.

Matth. 15; 8. Dak olbmuk lakka ječaidæsek adnek muo lut njalminæsek, ja hofsamidæsek guim si muo gudnjettek, mutto sin vaibmosek gukken muo lut læ.

49. Moft dakka olmuš bærgalaga æppeibmelines?

Go olmuš vaimostes buorren adna suddo balvvalet.

1 Joh. 3; 8. Gutte suddo dakka bærgalaga olmuš læ.

2 Kor. 4; 4. Dam mailme Ibmel čuovgatuttam læ æppeoskolažai miela.

50. Mi burid ravvijuvvu vuostas bakkomest?

Buokrakkan bagjel Ibmelest ballat, su æccet ja aive fal su ala dorrvomek bigjat.

51. Maid gæc̄ca Ibmel mist?

Vaibmomek.

Sadnev. 4; 23. Varjal vaibmod æmbo go buok,
mi varjaluvvu dastgo allem dast boatta.

52. Mi læ damditti dat duot, ælle Ibmel dietto?

Dat, mi njuorasmatta vaibmomek sust ballat,
su æc̄cet, ja su bakkomid jægadet.

1 Joh. 2; 3. Dast mi diettep, atte su mi diettep,
go su bakkomid doallap.

53. Mi læ dat Ibmelest ballat?

Dat læ vaimostes su hassamus majestætalaš-
vuodast ugjot, atte olmuš balost læ su moare
bajasboftet suddo boft.

Salm. 33; 8. Ballus ohba ædnam hærrast!

Almost. 15; 4. Gi dust i bala hærra; ja du
nabmad i gudnjette? dastgo don oft læk basse.
Sarned. 12; 13.

54. Galle Ibmel ballo læ?

Guoft, slavalaš ballo ja barnalaš ballo.

55. Mi læ slavalaš ballo?

Go olmuš Ibmelest balla rangastusa ditti.

56. Mi læ barnalaš ballo?

Go olmuš rakisvuodas ditti Ibmeli balost læ
su vuosstai suddodet.

1 Mos. 39; 9. Moft galggim dam stuorra bah-
havuoda dakkat ja Ibmel vuosstai suddodet?

57. Guabba ballo læ Ibmel manai?

Barnalaš ballo.

Rom. 8; 15. Æppet di slavavuoða vuoij vuos-
staivalddam balloi, mutto barnalaš valljijume vuoij
di vuosstaivaldidek, gæn boft mi ċuorrvop: Abba!
aċċaċæmek!

58. Mast dovdujuvvu ibmelballolaš olmuš?

Dast, atte suddo vaššotægje læ ja dast erit battar.

Sadnel. 8; 13. Hærra ballo læ vaššotet mi
bahha læ.

59. Lækgo buok dak, guċek lokkek, rokka-
dallek ja lavlluk ibmelballolaš olbmuk?

Æi alelessi; dastgo læk gussto dak, gæin ib-
melballolašvuoða habme læ, mutto guċek ibmel-
ballolašvuoða famo biettalek. 2 Tim. 3; 5.

60. Mast boatta duot ibmelballolašvuotta?

Oskost ja rakisvuodast.

61. Mi dat læ Ibmel æccet daihe Ibmel rakisen
adnet?

Dat læ su gudnjettet ja gittet, obba vaimo-
stæmek su halidet, illomek su sist occat ja
buorre mielast dattomek su dato vuollai vuolledet.

Salm. 18; 2. Hærra! vaimostam du rakisen
aasam, muo gievrvuottam!

Salm. 73; 25, 26. Gi must læ almin? ja nuftgo
du im maidegen halid ædnamest; vuometuvvu oag-
žam ja vaibmom, de Ibmel muo vaibmom bafte
læ ja muo oassam agalažžat. Salm. 42; 2, 3.

62. Man sagga galggap mi Ibmel rakisen adnet?

Buokrakkan bagjel.

Matth. 10; 37. Gutte ačes daihe ædnes rakka-sabbun adna go muo, munji dokkalaš i læk.

63. Mattago olmuš sikke Ibmel ja mailme sud-dolaš mænoid rakisen adnet?

I eisegenrak.

1 Joh. 2; 15. Allet mailme rakisvuodast ane, alletge mi mailmest læ! Jos guttege mailme rakis adna, de ačē rakisvuotta i læk su sist. 2 Kor. 6; 14—18.

64. Man ditti ferttijep mi Ibmel rakisen adnet?

Dan ditti go buorre læ ječaldes, ja buorre læ migjidi.

Matth. 19; 17. I oftage læk buorre, æreb go oft, ja Ibmel dat læ.

1 Joh. 4; 19. Mi æcepp su, go son min vuost eci. 1 Joh. 4; 9, 10.

65. Mast dovddujuvvu rakisvuotta Ibmeli?

Ibmelballolaš ællemest.

Joh. 14; 21. Gæst muo bakkomak læk ja daid doalla, son de læ, gutte muo rakisen adna.

66. Matakgo ječčad famost Ibmel rakisvuodast adnet?

Im; rakisvuotta Ibmeli bassetvuoiņa dakko læ sistam.

Gal. 5; 22. Vuoiņa šaddo læ rakisvuotta.

67. Mi dat læ aive fal Ibmel ala dorvastet?

Dat læ olles dorvoines Ibmel oaidnem vuollai

ječas addet, buok burid sust doaivvot ja dilles su gitti addet.

Salm. 37, 5. Bija gæidnod hærra ala ja dorvast su ala. Salm. 57, 2. 1 Petr. 5; 7. Bigjat buok din morraš su ala, dastgo fuol son adna din audast.

Sadnel. 3; 5. Gæça gaç: 44.

68. Manditti galggap mi aive fal Ibmel ala dorvastet?

Damditti go son læ min buokvægalaš ja oskaldasamus ussteb. Salm. 146; 5, 6.

69. Cælke muttom basse david, mak bottek ibmelbalost, rakisvuodast ja dorvost Ibmel ala?

Vuollegašvuotta, gierdavašvuotta ja ječasbiettalæbme.

70. Mi læ vuollegašvuotta?

Vaimo dietto ja dovddo gælbotesvuodastes Ibmel audast uccemuš arbmoi ja gudnai.

1 Petr. 5; 5, 6. Ibmel çævlas olbmuid vuosstai-çuožžo, mutto vuollegaš olbmuidi armos son adda; vuollanækket damditti Ibmel vægalaš gieda vuollai, vai aiggasis son din aled.

1 Moseg. 32; 10. Hæjob læm go buok dat arbmo ja go buok dat oskaldasvuotta, maid balvvalægjasad don læk dakkam.

71. Mi læ gierdavašvuotta?

Ibmel ditti gillamušaid gillat ja vela gittolu-

sain gillat, dassači go lbmel buorren oaidna daid gapedet.

Job 1; 21. Hærra addi, hærra valdi, hærra nabma lekkus gittjuvvum!

Rom. 12; 12. Lækket illolažak doaivost, gierdavažak hæfte dillest, bisovažak rokkusin. Ebr. 12; 1—3.

72. Mi læ ječasbiettalæbme?

Ječčamek datto eritheittujubme ja buok, maid rakisen mi adnep mailmest, vai lbmel datto sistamek auddanifči.

Matth. 26; 39. I nuftgo mon datom, mutto nuftgo don datok.

Luk. 14; 26, 27. Jos guttege muo lusa boatta ja i vaššot ačes, ja adnes, ja akkas, ja manaides, ja veljaides, ja oabaides, ja su ječas hæg, i son mate læt muo mattajægje. Ja gutte i ruosas guode ja muo manjai manna, i mate læt muo mattajægje.

Nubbe bakkom.

Ik galga hærrad, du lbmelad, nama duššalazažžan adnet; dastgo hærra dam i aššetæbmen loga, gutte su nama duššalazažžan adna.

Dat læ:

Mi galggap lbmelest ballat ja su æcçet, atte su basse nama boft æp mi garrod, vuorno, noaidastalla, giellastalla, æpge bæte, mutto vai buok hædestæmek ja vuosstaigiettagævadestæmek

Ibmel nama mi čuorvvop, rokkadallap, ramedæp ja gittep.

73. Mi bahaid gilddujuvvu nubbe bakkomest?

Ibmel nama duššalažžan adnet.

74. Mi læ Ibmel nabma?

1. Dak namak, maiguim son čallagest nama-tuvvu.

2. Su luonddo ja vuogek, ja buok, man boft son erinoamačet dovddujuvvu, nuftgo su sanek, sakramentak ja dagok.

75. Mi dat læ Ibmel nama duššalažžan adnet?

Ibmel nama balotaga ja gudnetaga fuolates ja bilkedægje lakkai bægotet.

76. Moft dat dakkujuvvu?

1. Go Ibmel nabma daihe sadne læikkan daihe bæivalaš sadnevajasen adnujuvvu.

2. Go Ibmel dagok laittujuvvujek.

3. Go Ibmel nabma adnujuvvu dam boft garrodet, vuordnot, noaidastallat, gjellastallat daihe bættet.

77. Mi dat læ garrodet Ibmel nama boft?

Dat læ Ibmel nama boft bahaid olbmui daihe færra man ala savvat. Jak. 3; 9, 10.

78. Mi dat læ vuordnot Ibmel nama boft?

Dat læ maidegen nannit dam basse nama boft.

79. Lægo dat goassegen lovalaš Ibmel nama boft vuordnot?

Læ; go essevaldde Ibmel bælest goččo. Ebr. 6; 16.

80. Goas adnujuvvu Ibmel nabma duššalažžan vuordnom boft?

1. Go bæivalaš sagai ala vurdnujuvvu.

2. Go essevaldde goččom miel vurdnujuvvu, mutto balotaga basse namast ja gudnetaga buokdiedolaš Ibmel basse nama audast.

3. Go giellasi ala vurdnujuvvu, mi værre valle goččujuvvu.

3 Mos. 19; 12. Æppet di galga verid vuordnot muo nabmi, atte don æppebasotak Ibmelad nama, mon læm hærra.

81. Manditti læ værre valle hirbmad suddo?

Damditti go værre vale dakke Ibmel bagjelgæčča, su sielos audogasvuoda bagjelgæčča, ja Ibmel duomo bagjelasis goččo.

82. Lægo vuordnom ja garrodæbme suddo go Ibmel basse nabma i bægotuvu?

Læ galle; dastgo manikkenessi boft mi vuordnop ja garrodæp, mi vuordnop ja garrodæp almaken Ibmel boft, gutte buok bagjel radðemen læ.

Matth. 5; 34—37. Æppet di galga vuordnot, æppet alme boft, dastgo dat Ibmel thruonno læ,

æppetge ædnam boft, dastgo dat su julgi bærmed læ, æppetge Jerusalem boft, dastgo dat læ dam stuurra gonagas sid. Ikge oaivvad boft vuordnot galga; dastgo don ik mate ovtage vuofta çalme vielggaden daihe çappaden dakkat. Mutto din sardnom galgga læt læ læ, i, i; mi dasa lassetuvvu bahha læ. Jak. 5, 12.

83. Lægo vuordnom ja garrodæbme suddo, go harjanam luondost dat dakkujuvvu?

Læ galle stuurra suddo; dastgo suddolaš harjanæbme çajet, atte olmuš læ suddo halvvalægje, ja atte angervuodain ja goccišvuodain son i læk bargamen suddo vuosstai çuožžot.

84. Mi dat læ Ibmel nabmi noaidastallat?

Dat læ Ibmel nama daihe muttom bibbal sane boft buoccalvasaid viggat huorradallat, daihe færra maid noaiddevuodaid dakkat.

5 Moseg. 18; 10—12. I gavdnujuvvut galga du lut, gutte noaiddevuoda mænoid adna, gutte bæive valljijægje læ, gutte loddi bišskom vuttivaldda, daihe noaide, daihe jabmid manadægje læ, daihe mærkaid çilggijægje læ, daihe gutte jabmidi gaççaldagaid dakka: dastgo gutte nuft dakka fastesvuotta læ hærrai.

85. Moft giellastalla ja bætta olmuš Ibmel nabmi?

Værrevale, værre oapo ja guoftelašvuoda boft. Gäça gaç. 80.

Matth. 15; 9. Dušše ditti si muo halvvalæk oapatusaid oapatedin, mak suddogasai bakkomak læk.

Tit. 1; 16. Si duođastek galle Ibmel diettet, mutto dagoidæsek guim si biettalek su. Matth. 23; 28.

86. Maid færtte son vuorddet, gutte Ibmel nama duššalažžan adna?

Stuorra rangaštus sikke aigasaš ja agalaš; dastgo hærta dam i aššetæbmen loga, gutte su nama duššalažžan adna.

87. Mi burid ravvijuvvu nubbe bakkomest?

Aleessi Ibmel nama basse njuorasvuodain ja ibmelballolašvuodain bægotet.

88. Goas dat erinoamačet dakkujuvvu?

Go buok hæđestæmek ja nævre dillestæmek Ibmel nama mi čuorvvop, rokkadallap, gudnjettæp ja gittep.

89. Manditti algga buok bakkomi čilgitussa dai saniguim: mi galggap Ibmelest ballat ja su æcctet?

Čajetam ditti, atte buok [duot basse davek aive fal oskolaš, rakistægje ja ibmelballolaš vai-most bottek.

Goalmad bakkom.

Muite vuoinadembæive, atte dam bassen anak!

Dat læ:

Mi galggap Ibmelest ballat ja su æcctet, atte sarnе ja su sane æp mi bagjelgæča, æpge dast erit ajatalla; mutto dam bassen ja gudnest adnet galggap, mielastæmek dam gullat ja oapatet.

90. Mi burid ravvijuvvu goalmad bakkomest?

Vuoïnadembæive bassen adnet.

91. Mi beivvid læi vuoïnadembæivve Judalažai lut?

Čiečad bæivve, go Ibmel vuoïnadi, dat læ, sivnedæmest heiti. 1 Mosesg. 2; 2, 3.

92. Mi beivid læ vuoïnadembæivve kristalažai lut?

Vako alggobæivve, go Kristus jabmi dillest bajasčuožželi.

93. Mi dat læ vuoïnadembæive bassen adnet?

Dat læ dam bæivven doattalet ja adnet, mi erinoamačet asatuvvum ja migjidi addujuvvum læ Ibmel rokkadallam ja min vuoïnalaš ællemæmek auddanæme varas.

94. Moft bassen adnujuvvu vuoïnadembæivve?

1. Bæivalaš bargo hæittem boft dam varas bæive bajasrakadubmen aldsimek adnet hærra balost.

2. Ibmel sane ibmelballolaš gullam ja guorattallam boft girkost ja godidæmek sist.

Luk. 11; 28. Audogasak, guđek Ibmel sanid gullek ja duokkenæsek daid adnek. Kol. 3; 16.

3. Basse ællem boft ja daggar rakisvuoda dagoi boft, maid sodnubæivve erinoamačet dille ja asto migjidi adda dakkat, nuftgo: sin oappaladdat, guđek rubmašlaš ja vuoïnalaš væke darbašest læk, ja nuft vela.

Jak. 1; 22, 27. Šaddat sane dakkek, ja æppet

dušše fal dam guldalægjek, man boft di ječaidædek bætkebættet. Butes ja duolvadkættes Ibmelbalvvaløbme Ibmel ja ače audast læ, oarbbasid ja læskaid oappaladdat hæðesek dillest ja mailmest duolvadkættajen ječas varjalet.

4. Buok boft, mi basse jurddagid bajasbofta ja rafhe vaimoidassamek adda.

95. Mi gilddujuvvu goalmad bakkomest?

Vuoinadembæivve æppebasotet.

96. Moft dat dakkujuvvu?

1. Go olmuš Ibmel sanest erit ajatalla, dat læ: go olmuš hanesvuodast, laikudagast daihe doattalmættomvuodast i fuola gullat ja lokkat Ibmel sanid.

2. Go olmuš bagjelgæčča Ibmel sanid, dat læ; go olmuš i loga ječas darbašægjen daid gullat ja lokkat, daihe daid guladedin ja logadedin halla, oadđa daihe ærra arvvalusaid vaimostes adna.

Sarned. 4; 17. Varot juolggad go vuolget aigok Ibmel viessoi, ja ane ječčad lagabuid gullat go jalla olmuš oafferid dakkat.

3. Go olmuš rubmašlaš bargo hæitta, girkkoi manna, Ibmel sanid lokka ja nuft vela, daggo boft maidegen ansašet Ibmel lut, daihe ibmelballolašvuoda hame ditti.

4. Go olmuš suddolaš dagoid dakka daihe suddolaš havskudagaidi særvva, mak vaimo Ibmel lut erit gessek.

97. Lækgo olgoldas dagok lovalaš sodnubæive?

Læk; duot darbašvuoda dagok, maid olmuš i mate mañedet, ja rakisvuoda dagok guoibma-sæmek. (Gæča gač. 94, 3.) Luk. 14; 1—6. Matth. 12; 7, 8.

Nubbe taval.

98. Maid sardno nubbe taval?

Rakisvuoda guimidassamek ja aldsimek.

Matth. 22; 39. Guoibmad æcetet galgak nuftgo ješječčad.

99. Lægo lovalaš ješječas rakisen adnet?

Læ; l̄bmel sivnadussan mi galggap ješječaidæmek rakisen adnet, mutto varotet mi galggap ječčamek suddolaš ješrakisvuodašt. Gæča gač. 44.

100. Mi læ dat rieftes ješrakisvuot?

Dat olmui l̄bmelest sisagilvvujuvvum viggamvuot dilles ja audogasvuodaš audedet.

101. Mast galgga olmuš erinoamačet fuol adnet?

Sielostes, mi su jabmemættom bælle læ.

Matth. 16; 26. Mi avkid læ olmui obba mailme vuoitte, go sielos vahagatta? daihe maid matta olmuš mafsamuššan addet sielostes?

102. Maid goččo nubbe taval guoibmamek

dafhost?

Atte mi galggap sunji alelessi daggar vaimo

addet, ja sunji daggar dagoid dakkat, maid sust mi aldsimek dattop.

Matth. 7; 12. Buok, maid di dattobættet olbmuk digjidi dakkat galggeke, dam maida sigjidigis dakkat, dastgo daggar læ lakka ja prophetak.

103. Gi læ guoibmamek?

Buok olbmuk.

Ap. dag. 17; 26. Ibmel læ dakkam, atte buok olbmui sokkagodek oft varast obba ædnam mietta assek. Gæca Luk. 10; 29....

104. Læpgo mi gædnegasak vela vaššalažai-dæmek rakisvuodast adnet?

Læp; dastgo vaššalažžamek maida guoibmamek læ.

Matth. 5; 44, 45. Adnet vaššalažaidædek rakisvuodast, buristsivnedækket sin, gudek din garrodek, burid sigjidi dakkat, guđek din vaššest adnek, ja rokkadallat sin audast, guđek din vahagattek ja vaššotek, vai aččadek mannan di šaddabættet, gutte læ almin; dastgo bæivačes bahai ja buri bagjel son bagjanatta, ja vanhurskasi ja vanhurskesmættomi bagjel son adda arvvet.

105. Moft galggap mi guimidassamek dam rakisvuoda čajetel?

Sikke saniguim ja čalmiguim ja dagoiguim.
1 Joh. 3; 18. Manačidam! allopp mi (dušše) saniguim æcetet, alloppge (dušše) njuofčamiguim, mutto dago ja duotvuoda sist.

Njæljad bakkom.

Don galgak gudnjettet aččad ja ædnad, vai burist dunji gævva, ja ædnamest gukka oažok ællet.

Dat læ:

Mi galggap lbmelest ballat ja su æcctet, atte vanhemidamek ja sin, gæin radđimuš min bagjel læ, æp mi bagjelgæča æpge moaratatte; mutto gudnest ja rakisvuodast sin adnet galggap, halvvalet, jægadet ja doattalet.

106. Mi burid ravvijuvvu njæljad bakkomest?

Ačes ja ædnes gudnjettet.

107. Mi dat læ ačes ja ædnes gudnjettet?

Dat læ vaimostes dovddat, atte lbmel sin bigjam læ min bagjel min audast morraš adnet, ja buok min mænnodæmest čajetet, atte daggar gudnest mi adnep sin.

3 Mosesg. 19; 3, Ballat di galggabættet juokkaš ædnestes ja ačestes, mon læm hærre din lbmel.

108. Moft galggek manak čajetet, atte ače ja ædne si gudnest adnek?

Vuollegaš, rakislaš ja buorre miellalaš gullolašvuoda ja buok lbmelballolaš mænnodæme boft ače ja ædne lut orodedin ja erit orodedin.

Sadnel. 1: 8. Bardnačam! gula aččad bagadus ja ale hilgo ædnad bakkom. 6; 20, 22.

Eph. 6; 1, 2, 3. Di manak! jægadækket van-

hemidadek hærrast; dastgo dat læ rieht. Sadnel. 6; 20, 22.

109. Gæk arvedattjuvvujuk, æreb lundulaš vanhemi, ače ja ædne nama hoft?

Biebmo vanhemak, ja buokak, guđek Ibmelest bigjuvvum læk min bagjel radđit ja ravvit, nuftgo essevalddek, oapatægjek, isedak, æmedak ja daggaražak.

Rom. 13; 1. I læk essevaldde æreb go Ibmelest.

110. Moft galggek vuollebužak ječaidæsek adnet essevaldde vuosstai?

Si galggek sin gudnjettet, sin rakisvuodast adnet ja jægadet, sin audast rokkadallat ja ræhalažžan mafset sigjidi væro, tuolo ja logadas.

Rom. 13; 5, 6, 7. 1 Tim. 2; 1, 2, 3. Matth. 22; 21. Gæča goattetaval.

111. Maid læk guldalægjek oopategjidassasek gædnegasak?

Sin gudnjettet, rakisvuodast adnet, balkatet ja sin audast rokkadallat.

1 Kor. 9; 14. Gal. 6; 6. 1 Tim. 5; 17, 18. Ebr. 23; 17. Gæča goattetaval.

112. Mak læk halvvalægji gædnegasvuodak isedidæsek ja æmedidæsek vuosstai?

Sin gudnjettet, rakisvuodast adnet ja jægadet, sin audast rokkadallat ja oskaldasak læt sin lut orodedin ja erit orodedin.

Eph. 6; 5—8. Gæča goattetaval.

113. Galggek manak, vuollebužak, guldalægjek ja balvvalægjek vanhemiðasek ja oaivabuidæsek jægadet dago, mi suddo læ?

Æi; olmuš jægadet galgga l̥mel æmbo go suddogasaid. Ap. dag. 5; 29.

114. Mak læk vanhemi gædnegasvuoðak manaidæsek vuostai?

Sin rakisvuoðast adnet, sin audast rokkadallat, sin bajasgæsset hærra nabmi ja juokke dafhost sin aigasaš ja agalaš buorre dille audast moraš adnet.

Eph. 6; 4. Gæða goattetaval.

115. Maid galggek vanhemak æpegullolaš manaidi dakkat?

Rangaštet sin jierbmalaš ja rakislaš lakkai.

Sadnel. 13; 24. Gutte risses sæssta, barnes vaššest adna, mutto gutte su rakisvuoðast adna arrad son bagad su.

116. Mak læk essevalddi gædnegasvuoðak vuollebužaidæsek vuostai?

Rakisvuoðast sin adnet, sin aigasaš ja agalaš buorre dille audedet, rangastet mi bahha læ, ja balkatet mi buorre læ.

Rom. 13; 1, 2, 4. Gæða goattetaval.

117. Mak læk oapategji gædnegasvuoðak guldalegjidæsek vuostai?

Lades vaimoin sin oapatet, ravvit, rangastet,

sin audast rokkadallat ja ſiega auddamærkaid ſigjidi addet.

2 Tim. 4; 2. Sarned sane, sarned dille aige ja dilletes aige, cuoigod, værat, ravve buok gierdavašvuodain ja oappavašvuodain. 1 Petr. 5; 3.

118. Mak læk isedi ja æmedi gædnegasvuodak halvvaleggjidæsek vuosstai?

Vuogas aige biemo ja balka ſigjidi addet, rakisvuodain ja gierdavašvuodain ſinguim mæn-
nodet, væketet sin rubmašlaš ja vuoinalaš hæde.

3 Moſeſg. 19; 13. Eph. 6; 9. Gæca goatte-
taval. Matth. 8; 6.

119. Maid burid lopped lbmel ſigjidi, guđek
ače ja ædne gudnjettek?

Buorre dille, ja gukkis ællem ædnameſt.

120. Gæidi addujuvui algost dat loppadussa?

Judalažaidi, guđek dago boft loppadussan
ožžu gukkis ja buristsivneduvvum orrom dam
ædnameſt. maid lbmel ſigjidi addam læi.

2 Moſeſg. 20; 12.

121. Moft bisso ain dat loppadussa?

Nuſt atte lbmel buristsivnadussa gullolaš ma-
nai ja sin ſokkagoddi bagjel orromen læ, ja nuſt
atte buok olbmuin, guđek vanhemidæsek gudnjete-
tek ja jægadek dat nanna doaivvo læ gukka oaž-
žot rafheſt ællet vanhemidæsek rakis ædnameſt.

122. Mi bahaid gilddujuvvu njäljad bakkomest?

Ačes ja ædnes bagjelgæččat ja moaratattet.

Sadnel. 17; 25.

123. Maid son bagjelassis bufta, gutte dam bakkom vuosstai suddod?

Ibmel moare ja rangaštus.

5 Mosesg. 27; 16. Garroduvvum lekkus dat, gutte ačes daihe ædnes bagjelgæčča, ja obba almug cækket galgga: Amen:

Matth. 15; 4. Gutte ačes daihe ædnes garrod duođairakkan jabmet galgga.

Vidad bakkom.

Ik galga goddet!

Dat læ:

Mi galggap Ibmelest ballat ja su æcctet, atte guoibmamek æp mi vahagatte, æpge su rubmaši maidegen bahaid daga; mutto su væketet galggap ja buok hæg hædest su gagjot.

124. Mi bahaid gilddujuvvu vidad bakkomest?

Goddet.

125. Moft rikkujuvvu dat bakkom?

1. Guoimes hæggatuttem boft, daihe dagadedin su rubmaši maidegen bahaid Ibmelest gočokættai.

1 Mosesg. 9; 6. Gutte olbmu varaid golgat, olbmu boft galgga su varra golgatuvvut; dastgo Ibmel muođoi mield dagai Ibmel olbmu.

Matth. 26; 52. Buokak, guđek mieke rottijek, mieke boft hævvanet galggek.

2. Vašše, moare, bælkem sani boft ja juokke æppgudnjette mæno boft guoimes vuosstai.

1 Joh. 3; 15. Gutte veljas vaššest adna olbmugodde læ; ja di diettebættet, atte i oftage olbmugodde agalaš ællem ane sistes bissomen.

Matth. 5; 21, 22. Gullam læppet vanhemidi cellkujuvvum læ: ik galgga goddet, mutto olbmugodde duomo vuollai aššalaš læ. Mutto mon digjidi cælkam, juokkaš, gutte aššetaga veljas ala sutta, duomo vuollai aššalaš læ, mutto gutte veljasis cælkka: raka! laga vuollai aššalaš læ, mutto gutte cælkka: jalla! hælvet dolli aššalaš læ.

126. Manditti goččujuvvu vašše, bahha mafsamhallo ja moarre goddem?

Damditti go daggar vaimo jurddagi duokken dattolašvuotta læ goddet daihe vahagattet, ja Ibmel gæčča vaimo. Rom. 12; 19.

127. Manditti lokkujuvvujek bælkem sanek ja æppgudnjette mædno suddon viđad bakkom vuosstai?

Damditti go daggar mædno vaššalaš ja suddakis vaimost boatta.

Ephes. 4; 31. Lekkus buok bačavuotta ja hoappovuotta ja suddovuotta ja bišškom ja bilkedæbme gukken din lut erit oftanaga buok bahhavuodain.

128. Sattago olmuš nubbe olmu sielo goddet?

Satta galle; fillim ja værranatem čađa, go sanides daihe auddamærkaides boft olmuš dakka

atte nubbe olmuš suddoduvvu ja dago boft son guoimes sielo satta hævvanattet.

Rom. 16; 17, 18. Njalgga sani ja čabba sagai boft si oftgærdasažai vaimoid fillijek.

Matth. 18; 6, 7. Voi dam olmui, gæst værranattem boatta!

129. Lægo lovalaš ješječas hæggatuttet?

I læk; aive fal Ibmel, gutte addi hægga, adna famo hægga valddet; ja go ješječas sorbmijægje hæggas loapat suddo čada, de agalaš hævvanæbmai son manna.

130. Cælke auddamærkaid basse čallagist, mak baldatek min dam suddost erit?

Saul, Akitophel, Judas. 1 Sam. 31; 4. 2 Sam. 17; 23. Matth. 27; 3, 4, 5.

131. Mi hurid ravvijuvvu viđad bakkomest?

Olbmuđid vækketet ja gagjot buok rubmašlaš hæđest, ja buok rakisvuodain ja lojesvuodain suin mænnođet.

Luk. 10; 33—35. Ephes. 4; 32. Lækket buorremiellalažak gutteg guimidædek vuosstai, vaimolađđasak, atte andagassi di addebættet gutteg guimidassadek, nuftgo maida Ibmel digjidi andagassi addam læ Kristus sist.

Guđad bakkom.

Ik galga furušet.

Dat læ:

Mi galggap Ibmelest ballat ja su æcctet, atte

buttasen ja gudnalažžan mi ællep sani ja dagoi-
guim, ja atte juokkaš gališguoimes rakisvuodast
adna ja gudnest.

132. Mi bahaid gilddujuvvu guđad bakkomest?
Furušet.

133. Moft rikkujuvvu dat bakkom?

1. Oskaldasmættomvuoda boft gališguoimes
vuosstai.

2. Čorgadmættom jurddagi, anestumi, sani,
mæno ja dagoi boft naittalam ja naittalkættai dillest.

134. Gi læ asatam naitusvuoda dille?

Ibmel paradisa sist.

1 Mosesg. 2; 21—24. 1; 27, 28. Matth.
19; 4, 5. 6.

135. Mannen adnek oskaldasmættom naittalam
olbmuk dam Ibmel basse asatus?

Si bagjelgečček dam ja Ibmel duomo bagje-
lassasek si goččuk.

Ebr. 13; 4. Adnujuvvus naittusdille gudnest
buokai lut, ja lekkus naittalam olmui oadđem-
sagje duolvadkættai; mutto vaciš olbmuid ja furu-
šegjid Ibmel duobmemen læ.

136. Cælke muttom bibbal sanid, mak sivotes-
vuoda gilddek?

Oaže dagok almos læk, nuftgo: furušæbme,
vacišvuotta, butesmættomvuotta, nuosskevuotta.

Gal. 5; 19.

Æppetgo dieđe, atte vanhurskesmættomak æi lbmel valddegodde arbbemen læk? allet čajadadda! æi vaciš olbmuk, æige æppeibmelbalvvalægjek, æige furušægjek, æige si, gudek oaže himo miel ellek, æige luondo vuosstai suddodægjek lbmel valddegodde arbbemen læk. 1 Kor. 6; 9.

137. Alma čorgadmættos ja heivvimættos jurddagid ja halidusaidd bibbal maida suddon sardno guđad bakkom vuosstai?

Sardno galle; Kristus cælkka: „Vaimost bottek bahha jurddagak, sorbmim, fuorruvuot, vacišvuot. suoladæbme, værre duodastusak, bilkadusak.“ Matth. 15; 19.

„Mon cælkam digjidi, atte juokkaš, gutte nisson bællai gæčča su anestuvvam varas, læ jo furušam suin vaimostes.“ Matth. 5; 28.

138. Alma vaciš ja ugjotes sanid ja mænoid bibbal suddon sardno?

Sardno galle: Ellusek guoca sagak din njalmest vuolgo! Eph. 4; 29.

Furušæbme ja buok butesmættomvuotta daihe hanesvuotta ellusek dak vela bægotuvu din gasskast, nuftgo basse olbmuidi hæivolaš læ, æige gudnetes mænok, æige arvotes sagak, daihe vaciš læikastæbme, mak heivvimættom læk, mutto gittolusak. Eph. 5; 3, 4.

139. Mi dakka dam suddo fastebun go ærra suddoid?

Atte dat æmbo go ærra suddo duolvad sikke sielo ja rubmaš, mi Ibmel tempal galgai læt, mutto butesmættom vuoiŋa orromsagjen dakkjuvvu.

1 Kor. 6; 15, 18. Æppetgo dieðe, atte din rubmašak Kristus lattok læk? Galgango dalle Kristus lattoid valddet, ja daid fuorra latton dakkat? lekkus dat gukken erit! Bataraddat furušaemest erit! Buok suddo, maid olmuš dakka, rubmaš olggobæld læ; mutto gutte furušaegje læ, suddo dakka su ječas rubmaš vuosstai.

140. Maid gaskomid galgga olmuš adnet ječas buttasen adnet?

Olmuš goccet galgga, rokkadallat ja balatet buok dast, mi bahha halidusaid cakitægje læ.

141. Mi dat læ, mi erinoamaçet bahha himoid cakkitægje læ?

Jugišvuot ja borrišvuot.

142. Alma jugišvuot ja borrišvuot jeçaldes stuorra suddo læ?

Læ duodairakkan; jugišvuot ja borrišvuot læ buorre Ibmel addaldagaid hæppadlaš ja boassto adnem, man hoft mi billedæp sielo ja rubmaš, ja dakkap jeçaidæmek Ibmel valddegoddest erit.

Luk. 21; 34. Varotækket jeçaidædek amasek vaimoidædek goassegen šaddat lossodattjuvvut.

borrišvuodast ja jugišvuodast, ja morrašest ällamuša ditti, ja amas nuft dot bæivve suobmaškættai din bagjeli boattet.

1 Kor. 6; 10. Æi suollagak, æige hadnasak, æige jukkek, æige bæketægjek, æige rievvarak arbemen læk Ibmel valdegodde.

143. Mi vela vacišvuoda auddanbufta?

Joavdelašvuot, navcates særveguoimek, arvotes girjek, sivotes havskutallamak, heivvimættom sierram, ja buok mi čalmi himo, oaže himo ja gorgis ællemvuoda bocidatta.

144. Mak basse jurddagid buorre læk oaže himoid časskadet?

Muittet Ibmel bassevuoda, su buokoainolaš čalmid, ja su buokbaikest orromvuoda, dam rusinavllijuvvum Kristus su givsestes, dai dubmijuvvumi hirkmad bafčasid ja givsid hælvetest, ja suddo butesmættom bættolaš iloid.

145. Mi burid ravvijuvvu guđad bakkomest?

Butes ja sivvolaš ællem, naittalam ja naittal-kættai dillest, ja atte juokkaš rakisvuodastes ja gudnest adnet galgga gališguoimes.

146. Moft galgga naittalam olmai ječas adnet akkas vuosstai?

Rakisvuodast son galgga adnet su, sunji oskaldas læt, su rašševuodaid guoddet ja su sielos audogasvuoda barggat audedet.

Eph. 5, 25. Di boadnjak adnet rakisvuodast

akkaidædek, nuftgo maida Kristus særvvegoddes
rakisvuodastes ani ja addi ješ jecas dam audast.

1 Petr. 3; 7. Kol. 3; 19. Gæca goattetaval.

147. Moft galgga naittalam nisson ječas adnet
boadnjas vuosstai?

Son galgga læt sunji oskaldas ja vuollebuš
rakisvuoda sist, fuol adnet dalodoallamestes ja
boadnjas buorre dille barggat audedet aigasažžat
ja agalažžat.

Eph. 5; 22. 1 Petr. 3; 6. Gæca goattetaval.

148. Mi læ læskai gædnegasvuotta?

Gudnalaš ja loavdes ællem adnet hærra balost.

1 Tim. 5; 5, 6. Gutte rieftes læsk læ ja oar-
bes, dorvos bigjam læ Ibmel ala, ja rokkadalla-
min bisso ija bæive; mutto gutte oažes himo miel
ælla, ælededines jo jabmam læ.

Čiečad bakkom.

Ik galga suoladet.

Dat læ:

Mi galggap Ibmelest ballat ja su æcctet, atte
guoibmamek ruđaid daihe æloid æp mi valde,
æpge daid duokkasæmek buvte værre galvoiguim,
æpge guđege bættolašvuodain; mutto su væk-
ketet mi galggap ælatusas ja æloides aimoin
adnet.

149. Mi bahaid gilddujuvvu čiečad bakkomest?

Suoladet.

150. Mi dat læ suoladet?

Dat læ javotaga guoimestes maidegen valddet, lekkus man uccanaš, su omudagast, su diede-kættai ja su dato bagjel.

151. Galle lakkai matta olmuš suoladet?

Guoft lakkai: Almosabbo ja čiekkosabbo lakkai.

152. Gi almos suollagvuoda dakka?

Buokak, guđek buok vuoiggadvuoda hame-
taga rievadek daihe valddek nubbe olmui æloid.
Eph. 4; 28.

153. Gi čiegos suollagvuoda dakka?

Buokak, guđek guđege bættolašvuoda čađa guoimes ælos valdda daihe duokkenes doalla, nuftgo bættolaš gavppeolbmuk ja duogjarak, gu-
đek æi ræhalažak læk mafset, lovetes vuoit
valddek ja nuft vela.

1 Thes. 4; 6. I oftage galga velljasis verid dakkat daihe su bættet guđege dafhost; dastgo herra buok daggar mænoid mavsatægje læ.

3 Mosesg. 19; 35. Æppet galgga verid dakkat duobmoi, mittedæbmai ja vikkemi.

3 Mosesg. 25; 36. Ik lovetes daihe garra vuoit veljastad valddet galga, mutto Ibmelest ballat galg-
gak, vai velljad duin oazžo ællet.

Salm 37; 21. Luk. 16; 1—7.

154. Lægo suddo uccanaš suoladet?

Læ; suddo oft stuores læ lbmel audast, gutte i love adde maidegen suoladet.

155. Lægo suddo bæittet ja adnet maid suol valdda?

Læ; dat læ særvvat ærra olbmui suddoidi, ja bæitte i læk buoreb go suol.

Sadnel 29; 24. Gutte suol særveguoibme læ, sielos vaššotægje læ.

156. Maid duomoid cælkka Ibmel buok suol-lagi ja rievadegji bagjeli?

Æi si oažo Ibmel valddegodde arbbit.

1 Kor. 6; 10. Gæca gač. 142.

157. Matta olmuš ješječaldes suoladet?

Matta; skittardesvuoda, joavdelašvuoda ja hanesvuoda boft su ječas ruhmaš vuostai,

Sadnel. 23; 21.

158. Oažžogo juokkaš omines dakkat, maid datto?

I; dastgo buok, mi mist læ, Ibmel addaldak læ, ja dallodoallek mi læp Ibmel addaldagai bagjel, ja sunji logo mi dakkat galggap.

Luk. 16; 2. Matth. 25; 14—30.

159. Mi burid ravvijuvvu čiečad bakkomest?

Guoibmamek vækketet ællamušas audedet ja atte ælos aimoin son oažžo adnet.

160. Moft audedæp guoibmamek avke ællamušas dafhost?

Vuoiggadvuoda, vækkalašvuoda ja buorre vuoda boft, auddamærka ditti: sunji maidegen luokket daihe sunji addet, jos darbašægje læ.

3 Mosesg. 25; 35. Go velljad vaivašen šadda ja su ællo gæppanæmen læ du lut, de su nannit galgak, vai duin son oazžo ællet.

Ebr. 13; 16. Allet vajaldatte burid dakkat ja juogadet; dastgo daggar oafferak burist Ibmeli dokkijek.

1 Joh. 3; 17. Gæst dam mailme ællo læ, ja veljas darbašægjen oaidna, ja vaimos sunji dappa, moft læ Ibmel rakisvuotta su sist!

161. Main aitta Ibmel armotes olbmuid?

Vanhurskes mavsoin.

Jak. 2, 13. Armotes duobmo su bagjeli boatta, gutte armogasvuođa i daga.

Math. 18; 32—35.

Gavtsad bakkom.

Ik galga værre duodaštusa cælkket guoibmad ala.

Dat læ:

Mi galggap Ibmelest ballat ja su æcçet, atte verid guoibmamek oaivvai æp giellastalla, æpge bahha namaid su bagjeli buvte, mutto bæloštet mi galggap su, burid su birra sardnot ja buok-rakkan burebussi lokkat.

162. Mi bahaid gilddujuvvu gavtsad bakkomest?

Værre duodaštusa cælkket guoimes oaivvai.

163. Mi læ værre duodaštussa?

Buok duotmættom sadne guoimes birra digge audast ja digge olggobæld.

164. Most celkkujuvvu værre duoštussa digge aššin?

1. Go duodaštægje giellasiid duottan sardno.

2 Mosesg. 23; 1.

2. Go duobmar giellasiid duottan duobme ja vuoiggadvuoða værrevuottan.

Sadnel. 17; 15.

165. Most celkkujuvvu værre duođaštussa digge olggobæld?

Go bæivvalaš sagain guoimes oaivvai olmuš giellastalla, su sælggebæld sardno ja daggo boft bahha nama su bagjeli bufta.

Sadnel. 11; 13. Gutte sælggebæld sardnon vagjol čiegos arvvalusaid almostatta, mutto gutte oskaldas læ vuoinastes, ašše gofca.

1 Pet. 2; 1. Erit bigjat bagjelistadek buok sælggebæld sardnom.

166. Alma buok gielesvuotta læ suddo, josjoge daggo boft æp mi buvte bahha nama guoibmamek ala?

Læ; buok gielesvuotta bærgalagast boatta.

Joh. 8; 44. Bærgalak læ gieles ja giellasi ačče.

Ephes. 4; 25. Eritid bigjat giellasiid bagjelistadek ja sardnot duotvuoda ješgutteg guimines, dastgo guoim guimidæmek lattok mi læp.

167. Lægo suddo guoibmamek ala bahaid sardnot go dat duot læ?

Læ; go vaššalaš vaimost dat sardnujuvvu, gæppad luondost ja sloapparvuodast.

Matth. 12; 36. Duomo bæive de galggekk olbmuk logo dakkat juokke arvotes sanest, maid si læk sardnom.

Jak. 3; 5, 6. Gæc, ucca dollaš, man stuorra muoraid dat buollat! Maida njuovc læ dolla, mailbme, mi verudagast dievva læ.

Sadnel. 21; 23. Gutte njalmes ja njuofcames varjal, sielos son varjal baloin.

168. Mi burid ravvijuvvu gavtsad bakkomest?

Aleessi duođalaš læt, ja, dademiold go duotvuotta luoitta, guoibmamek ašsetuttet, bæloštet ja burid su oaivvai sardnot, ja buokrakkan buorebussi sardnot.

1 Kor. 13; 5, 6, 7. Rakisvuotta i ane bahha jurddagid; dat i verudagast illodægje læk, dat buok gilla, buok ossko, buok doaivvo, buok gierdda.

Ovtsad bakkom.

Ik galga anestuvvat guoibmad goađe.

Dat læ:

Mi galggap lbmelest ballat ja su æcct, atte gavvelvuodain guoibmamek arbe daihe æloid æp vigga ožudet, æpge, dagadedin dego vuoiggad-
vuotta nuft gaibediŕi, daid haldosæmek barga buftet; mutto su vækktet ja avotet galggap, vai haldostes son daid anaši.

Logad bakkom.

Ik galga anestuvvat guoibmad gališ-
guoime, ik su halvvalægje, ik su šivetid,
ik maidegen, mi guoimestad læ.

Dat læ:

Mi galggap lbmelest ballat ja su æccet, atte bællasæmek æp mi viggsa gæsset guoibmamek gališguoime daihe balvvaleggjid, daihe šivetid, æpge galga, su dato bagjel, daid aldsimek viggat ožudet, æpge daid sust erit buftet; mutto ravvit mi galggap sin orrot ja gædnegasvuodaidæsek barggat dakkat.

169. Mi bahaid gilddjuvvu ovtsad ja logad bakkomest?

Buok suddolaš anestubme dasa, mi guoibmamek læ, ja juokke viggamvuotta daid bællasæmek ožudet vuoiggadvuoda hame vuold, daihe guđege gavvelvuoda čada.

170. Mi burid ravvijuvvu ovtsad ja logad bakkomest?

Buorre mielast guoibmasæmek buok burid suovvat, su buorre dillest illodet, barggat su vækketet, vai aimoin son anaši, mi sust læ.

171. Maid gaibed nabbo dalle lbmel mist su basse lagastes?

Olles butesvuoda buok jurddagidamek, anestumidæmek ja dagoidæmek sist.

Gæca gač. 29.

Jak. 2; 10. Gutte obba laga doalla, mutto oft bakkom ala jorral, buokaidi aššalažžan šad-dam læ.

172. Manne sagga darbašuvvu vuttivaldet, atte Ibmel olles vigetesvuoda mist gaibed lakkasis?

Damditti go dast mi oaidnep:

1. Ibmel olles bassevuoda;

2. Ibmel i læk suddo ašše; dastgo dalle dat su gielldemest i læm;

3. Atte min olgoldas vanhurskesvuottamek olbmui audast i mate min bisotet Ibmel audast.

173. Maid sardno Ibmel buok dai bakkomides birra?

Nuft son sardno:

Mon, hærria du Ibmelad, angeris Ibmel læm, gutte vanhemi suddoid manaidæsek ala rangaštam goalmad ja njæljad buolva ragjai, sin gaskast, guðek muo vaššotægjek læk; mutto sigjidi, guðek muo ecceek ja muo bakkomid dollek, burid mon dagam gidda duhat buolva ragjai.

Mi dat læ?

Ibmel aitta buok sin rangaštet, guðek daid bakkomi vuosstai rikkuk, de damditti galggap mi su moarest ballat, æpge viggat dakkat su bakkomi vuosstai. Mutto buokaidi, guðek daid bakkomid dollek, armos ja buok burides son lopped; de damditti galggap mi maida su æcset, ja su ala dorvastet ja mielastæmek su bakkomi miel barggat dakkat.

174. Maid viggatusaid Ibmel bakkomid doallat sardnuk migijidi dak sanek?

1. Ibmel vanhurskes moarre ja angervuotta sin vuosstai, guđek su bakkomid rikkuk.

2. Su aččalaš arbmo ja vaimoladesvuotta sin vuosstai, guđek su bakkomid dollek.

175. Mi læ rikkom daihe suddo?

Buok, mi i læk Ibmel laga miel.

176. Gallelagaš læ suddo oftasažžat?

Guoftlagaš, arbbesuddo ja dakkosuddo.

Jak. 1; 14, 15. Juokke olmuš gæččaluvvu, go su ječas anestumest son gessujuvvu ja giftaluvvu; de dastmanŋel, go anestubme sakkanattam læ, de dat suddo riegadatta, mutto go suddo læ ollašuvvum, de dat jabmem riegadatta.

177. Mi læ arbbesuddo?

Luonddomæk bahhavuotta, čiegnal billašubme ja bahha viggamvuotta.

178. Manditti goččujuvvu dat arbbesuddo?

Damditti go dat riegadam suddo læ, ja dam arbbim mi læp vanheminæmek.

Salm. 51; 7. Gæč, riegadam læm værredakkoi, ja ædnam muo sakkanattam læ suddoi.

179. Lægo oftage olmuš, gæst i læk mikkege

bahha arbbe viggamvuodaid?

I; dastgo mi buokak dam suddoi jorralam Adam manak læp.

Rom. 5; 12. Suddo mailbmai bođi oft olbmu boft, ja jabmem suddo boft, ja nuft čađabaki jabmem buok olbmuidi, go buokak suddoid dakke.

1 Joh. 1; 8. Jos cælkkep; mist i læk suddo, de ješječaidæmek mi bættep, ja duotvuotta i læk sistamek.

180. Mi læ dakkosuddo?

Buok bahha jurddagak, anestumek, sanek ja dagok, mak arbbesuddost bottek.

Joh. 3; 6. Mi oazest læ riegadam, oazžje læ.

Eph. 2; 3. Mi vagjoleimek oazžamek anestumi mielld dagadedin oazžamek ja jurddagidamek dato.

181. Galle lakkai matta olmuš Ibmel bakkomid rikkot?

Jurddagi, anestumi, sani ja dagoiguim.

182. Lægo dat maida suddo buorre dagoid dagakættai guoddet?

Læ galle suddo; dastgo, gutte dietta burid dakkat ja i daga, sunji dat suddon læ.

Jak. 4; 17.

183. Gallelagaš læ dakkosuddo?

Guoftlagaš: hægjovuoda suddo ja bahhavuoda suddo.

184. Mi læ hægjovuoda suddo?

Dat suddo, maid olmuš datokættai ja diedekættai dakka.

Jak. 3; 2. Mi jorralæp ædnag dafhost.

Salm 19; 13. Gi čajadusaides matta fuobma-
šet? Butest muo muo čiegos mæddadusainam!

185. Mi læ bahhavuoda suddo?

Go dieddedines, ævto miellalažžan ja vaimo-
stes olmuš buorren adna dakkat, mi bahha læ ja
guođđet dagakættai, mi buorre læ.

1 Joh. 3; 8. Gutte suddoid dakka bærgalaga
læ; dastgo bærgalak algost jo suddoid dakka.

186. Mi læ buošševuoda?

Go gažžarvuodastes olmuš bissomen læ bas-
sevuoina cuiggitusaid oamedovdostes bagjelgæččat
ja dai vuosstaičuožžot.

Ap. dag. 7; 51. Joh. 16; 8—11.

187. Mak læk dak davjamus suddok Ibmel laga
vuosstai?

Æppeossko, guoftelašvuotta, čævllaivuotta, gud-
nehallo, ruthanesvuotta, vuoiggadmættomvuotta,
oazžalašvuotta, moarre, gierddamættomvuotta.

188. Matta olmuš ærra olmui suddoidi særv-
vat ja dago boft maida sin rangaštussi
særvvat?

Matta; go olmuš daid buorren adna, daid
suovva, dille daidi adda, daid ravvijægje ja goččo
læ, ja daid i gielde, ige rangašt, go dak su
gielddemest ja rangaštæmest læk.

3 Mosesg. 19; 17. Væratet galgak guoibmad,
amad su ditti suddo don šaddat guođđet.

189. Main aitta Ibmel sin, guđek su bakkomid rikkuk?

Sin oappaladdat, dat læ: sin bahhavuodaid rangaštet.

190. Gallelagaš læ Ibmel rangaštus oftasažžat?

Njællja; rubmašlaš ja vuoinalaš, aigasas ja agalaš.

191. Moft dat læ arvedæmest, go Ibmel vanhemi bahhavuodaid manaidæsek ala rangašt goalmad ja njæljad bulvvi, sin ala, guđek su vaššotek?

Nuft dat læ arvedæmest, atte suddo ja dam rangaštus arbe čada sokkagoddi ala boatta moadde buolvai miel.

192. Lækgo dušše fal laga hirbmad rikkomak, mak rangaštusa ansašæmen læk?

Æi; vela dak uccemuš suddok dubmitusa ansašæmen læk.

Gal. 3; 10. Garrotuvvum læ juokkaš, gutte dai bakkomi sist i læk bissomen, mak laga girjai čallujuvvum læk, atte son daid dakka. 3 Mosesg. 27; 26.

193. Mi dat læ Ibmel bakkomid doallat?

Dat læ rakisvuodast Ibmeli buok jurddagides, sanides ja dagoides dai miel njulggit.

Joh. 14; 21, 23. Gæst muo bakkomak læk ja daid doalla, son de læ, gutte muo rakisen adna. — Jos guttege muo rakisen adna de son muo bakkomid doalla.

194. Mak læk bajemuš bassedavek Ibmel laga miel?

Dak læk: ossko, rakisvuotta, vuollegašvuotta, njuolgadvuotta, duttavašvuotta, mærralašvuotta, butesvuotta, lojesvuotta, ja gierdavašvuotta.

195. Maid burid lopped Ibmel sigjidi, guđek su bakkomid dollek?

Vaimolađesvuoda sigjidi dakkat duhat buolvai miel.

196. Mi arvedattujuvvu vaimolađesvuoda boft?

Buok buorre rubmaši ja sielloi, aiggai ja agalašvutti.

1 Tim. 4; 8. Ibmelballolašvuotta avkalaš læ juokke dafhost, dastgo dat sikke dalaš ja boatte ællemi loppadusa adna.

197. Maggar audogasvuoda gæino čajet dalle lakka?

Dat cælkkä: „Doala bakkomid de audogassan šaddak.“

Luk. 10; 28. Daga dam, de oazok ællet.

Rom. 10; 5. Dat olmuš, gutte laga bakkomid dakka, dai boft ælla. Gal. 3; 13.

198. Mattago oftage olmuš Ibmel bakkomid dam made doallat, atte su doallames boft vanhurskassen ja audogassan son matta dakkujuvvut Ibmel audast?

I oftage; dastgo juokke olmuš læ suddogas,

ja sust dat rakisvuotta vaillo, main lakka matta dollujuvvut.

Rom. 3; 20, 23. I mikkege oʒid mate laga dagoi boft vanhurskasen dakkujuvvut Ibmel audast; dastgo lagast boatta suddo dovdo; — dastgo buokak læk suddoid dakkam, ja sist vaillo Ibmel gudne.

Salm. 130; 3. Hærra! jos mæddadusaid don logatallat aigok, gi dalle bissomen læ?

199. Maid cælkka damditti Ibmel sanestes sigjidi, guđek audogasvuoda doavvo bigjamen læk sin ollašuttem ala su bakkomid?

Son cælkka, si bisotæmen læk ječaidæsek vanhurskesvuoda, atte sist vaillo dat vanhurskesvuotta, mi su audast bisso, atte si laga garrotusa vuold læk.

Rom. 10; 3. Go Ibmel vanhurskesvuoda si æi dieđe, ja bivddemen læk sin ječaidæsek vanhurskesvuoda bisotet, de æi si Ibmel vanhurskesvuoda vuollai vuollan.

Gal. 3; 10. Nuft ædnagak, guđek laga dagoi ala oskaldek, garrotusa vuold læk.

200. Čajetgo Ibmel sanestes migjidi gæino, man miel olbmuk vanhurskasen ja audogassan su audast dakkujuvvujek?

Čajet galle, su basse evangeliumes boft.

Gæča gač. 18 ja 21.

201. Goggo sardnujuvvu dat evangelium katekismusast?

Dam njællja maŋeb oasest.

Nubbe oasse.

Osko artikkalak.

202. Maid sardnuk osko artikkalak?

Kristaláš osko Ibmel ja su dagoides ala.

203. Mast diedak atte Ibmel læ?

1. Mailme sivnedumest, bisotumest ja doarjalumest, dastgo i læm mailmest fabmo ješječas sivnedet, ige læk mailmest fabmo ješječas bisotet ja doarjalet.

Rom. 1; 19, 20. Maid olbmuk mattek diettet Ibmel birra, dat sigjidi almostuvvam læ, dastgo Ibmel sigjidi dam almostattam læ; dastgo su oaidnemættom mænnovuotta, dat læ: su agaláš famok ja ibmelvuotta mailme sivnedumest oidnujuvvujek, go dak arveduvvujek su dagoines, atte bæloštussa sist i læk.

2. Oamedovdost, mi balost læ, go olmuš bahaid dakka, ja mi ilost læ, go olmuš burid dakka.

Rom. 2; 15. Si čajetek atte laga dakko vaimoidassasek čallujuvvum læ, dastgo sin oamedovddosek læ duođastægje, ja jurddagidæsek gaskastæsek guoddelek daihe bæloštekk guim guimidæsek.

3. Ibmel ječas sanin, mai sist čielggasamusat ješječas duođastægje son læ.

Joh. 1; 18. I oftage læk goassegen Ibmel oaidnam; aidno bardne, gutte ačes askest læ, son læ čilggim su. Eb. 1; 1, 3.

204. Mi læ Ibmel?

Ibmel læ vuoin, gutte læ agaláš, buokvæga-

laš, buokdieđolaš, buok baikest orro, vises, buorre, vaimolađes, basse, duođalaš ja vanhurskes.

Joh. 4; 24. Ibmel læ vuoiŋ, ja su rokkadallek rokkadallat galggeke vuoiŋast ja duotvuođast.

205. Mi dat læ, atte Ibmel læ vuoiŋ?

Atte son læ ælle Ibmel jurddagin ja datoin, aige ja videsvuođa bagjel, de damditti i læk sunji addet rubmašlaš hame daihe gov.

Jer. 10; 10. Hærra Ibmel læ duotvuotta, son dat ælle Ibmel læ ja agalaš gonagas.

2 Sagaig. 6; 18. Gæc, almek ja almi almek æi ole du birra, man sagga uceebut dat viesso, maid mon læm rakadam.

2 Mosesg. 20; 4.

206. Mi arvedattujuvvu dalle dai lattoi boft, mak čallagist Ibmeli celkkujuvvujek?

Dai boft arvedattujuvvujek su vuoiŋalaš famok ja vuogek.

207. Mi læ Ibmel agalašvuotta?

Atte sust i læk algoo ige loap, ja atte su sist mikkege nubbastusaid daihe molsašumid i læk.

Salm. 90; 2. Auddal go varek šadde ja aud-dal go ædnam don rakadik, agalašvuođast agalaš-vutti don læk, Ibmel!

Jak. 1; 17. Čuovgasi æce lut nubbastussa i læk ige molsašume suoivvan.

Salm. 102; 26—28.

208. Mi læ Ibmel buokvægalašvuotta?

Atte buok su dakkamest læ; buok son matta dakkat.

Luk. 1; 37. Ibmel lut i mikkege læk vægjemættos.

Salm. 135; 6. Hærra dakka buok, maid son datto, almest ja ædnamest, avin ja buok čiegralvuodain.

Jer. 32; 17, 19.

209. Mi læ Ibmel buokdieđolašvuotta?

Atte buok son dietta ja dovdđa.

1 Joh. 3; 30. Ibmel dietta buok.

Salm. 94; 9. Gutte bælje dagai, igo son gula? gutte čalme rakadi, igo son oaine?

Salm. 139; 1—4.

210. Mi læ Ibmel buok baikest orromvuotta?

Atte son læ buok baikest ja buok olbmui lut.

Jer. 23; 23, 24. Læmgo dušše Ibmel lakkasin, cælkka hærra, ja im gukken? Mattago guttege čiekkat ječas daggar čiegos baikidi, atte im oaine su? cælkka hærra.

Ap. dag. 17; 27. Hærra i læk gukken min lut erit. Salm. 139; 7—12.

211. Mi læ Ibmel visesvuotta?

Atte son dietta buokrakkan buoremus lakkai lagedet ja raddit.

Salm. 104; 24. Hærra, man ædnag du dagoidad! Vissaset don dakkik daid buokaid.

Job. 12; 13. Su duokken læ visesvuotta ja vækka, sust læ dietto ja jierbme.

212. Mi læ Ibmel buorrevuotta?

Atte buok sivnadusaides rakisvuodastes son adna ja sin buorre dille datto.

1 Joh. 4; 16. Ibmel læ rakisvuotta.

Salm. 106; 1. Gittet hærra; dastgo son læ buorre, ja su armogasvuotta agalaz̄z̄at bisso.

213. Mi læ Ibmel vaimolaðesvuotta?

Atte min varnotesvuottamek son arkalmasta.

Salm. 103; 8, 10, 13. Hærra læ vaimolaðes ja armogas, gierdavaš ja adna ædnag armogasvuoda; i son daga migjidi suddoidæmek mielð ja i mavsa migjidi værredagoidæmek mielð. Nuftgo ačče manaides arkalmasta, nuft hærra sin arkalmasta, guðek sust ballek. Luk. 6; 36.

214. Mi læ Ibmel bassevuotta?

Atte i mikkege su duokken læk, mi læ bahha; atte rakisvuodastes son adna mi buorre læ ja vaššest son adna mi suddo læ.

Es. 6; 3. Basse, basse, basse læ hærra Sebaoth, buok ædnam dievva læ su gudnest.

Jak. 1, 13. Ellus oftage celkku go gæčcaluvvu: Ibmelest mon gæčcaluvum; dastgo Ibmel bahast i gæčcaluvu, ige son ovtage gæčcal. Salm. 5; 5.

215. Mi læ Ibmel duodalašvuotta?

Atte su sadne i goassegen bæte, atte buok su loppadusak ja aittagak devddujuvvujek.

4 Mosesg. 23; 19. Ibmel i læk olmuš, atte

giellastalla, ige olbmu manna, atte gatta maidegen. Lægo cækkam ja dam i daga? lægo sardnom ja dam i doala? Salm. 33; 4.

216. Mi læ Ibmel vanhurskesvuotta?

Atte son rangašt mi bahha læ, ja balkaš mi buorre læ.

Salm. 7; 12. Ibmel læ vanhurskes duobmar.

Rom. 2; 6. Son mafsa juokkaçi su dagoides miel.

217. Lækgo æmbo go oft Ibmel?

I læk; dušše oft aidno duot Ibmel læ ja æreb su i oftage.

5 Mosesg. 6; 4. Gula Israel! hærra, min Ibmelæmek, hærra læ oft.

Es. 45; 5. Mon læm hærra, ja i oftage ærra, æreb muo i oftage læk Ibmel.

1 Kor. 8; 4. Æppeibmel i læk mikkege maillest, ja i læk ærra Ibmel go oft.

218. Galle personak læk Ibmelvuodast?

Golm, nabmalassi: ačče, bardne ja bassevuoiņ, dak golmas læk oft, ja oft si læk luondosek ja allagvuodasek miel.

Matth. 28; 19. Vuolggat ja oapatakket buok olbmuid ja gastašekket sin ače, barne ja bassevuoiņa nabmi.

1 Joh. 5; 7. Golmas læk, guđek alмест duođaste: ačče, sadne ja bassevuoiņ; ja dak golmas læk oft.

219. Mak dagoid namatuvvujek juokke ibmelvuoda personi osko artikkali mielđ?

Aččai namatuvvu sivnedæbme, bardnai lonestæbme ja bassevuigni bassendakkam.

220. Alma buok golm personak særvolažak læk daid dagoidi?

Læk galle; buok dagoidæsek si dakkek ibmelvuoda særvest ja oftvuodast.

Vuostas artikkal.

Sivnedæbme.

Oskom Ibmel ačē, buokvægalaš, alme ja ædnam sivnedægje ala.

Dat læ:

Oskom, atte Ibmel muo læ sivnedam ja buok ærra sivnadusaid, atte son munji læ addam rubmaš ja sielo, čalmid, bejjid ja buok ærra lattoid, jierme ja buok mielaid; oskom maida, atte buok son bisot, mi su bisotkættai duššamen læ, atte valjest ja bæivalažžat munji fuolla buok darbašvuodaid ja biemo dam hæggam ja ællemam varas, atte biftasid son adda, gabmagid, borramušaid ja jukkamušaid, goađe ja sid, gallišguoime, manaid, ædnam, šivetid ja buok burid. Oskom maida, atte son muo varjalægje læ buok hædest, atte son erit jorggal ja eritcagga buok mi bahha læ, ja dam buok son dakka i mange muo an-

sašæme ditti, mutto aivestessi su ačalaš buorre-
vuodastes ja vaimoladesvuodastes. Buok dast
gædnegas mon læm su gittet, su ramedet, su
dato jægadet ja su halvvalet. Dat buokrakkan
nanos ja duot læ juokke lakkai.

221. Mi dat læ Ibmel ala osskot?

Dat læ nannosen diettet ja dovddat, atte Ibmel
læ, ja obba vaimo dorvo ja buok audogasvuoda
doaivo aive fal su ala bigjat.

Salm. 18; 3. Hærra læ muo Ibmelam, muo baftam,
gæn ala oskom, muo galbbam, muo audogasvuoda
coarvve, muo bataram sagjam.

222. Guđemuš ibmelvuoda person ala oskok
don vuostas artikkal miel?

Ibmel ače ala.

223. Manditti goččujuvvu Ibmel dast ačče?

Damditti go agalašvuodast riegadattam læ
barnes ja su ačče læ.

224. Igo Ibmel maida olbmui ačče læk?

Læ galle; sivnedæmes ja su rakisvuodas oaid-
nem boft læ son buok olbmui ačče, ja su vuoiņas
addem boft oskolažaidi læ son erinoamačet sin
ačče Kristus Jesus sist.

Malak. 2; 10. Igo mist buokain oft ačče læk?
Igo oft Ibmel min sivnedam læk?

Matth. 6; 32. Din almalaš aččadek dietta, di
buok daid darbašest læk.

Gal. 4; 6. Go di barnek læppet, de Ibmel vuolgam læ barnes vuoiŋ vaimoidassadek, gutte čuorvvomen læ, abba, ačče! 2 Kor. 6; 18.

225. Maid dagoid sardno vuostas artikkal Ibmelest ačest dakkujuvvum?

Sivnedæbme.

226. Mi læ dat, atte Ibmel sivnedam læ alme ja ædnam?

Atte buokvægalaš sanes boft son dakkam læ alme ja ædnam ja buok, mi dai sist læ.

Salm. 33; 6, 9. Almek dakkujuvvum læk hærre sane boft ja buok sin vægak su njalmes vuoiŋnas boft. — Son sarnoi ja dat šaddai, son gočoi, ja dat læi.

Salm. 19; 1. Almek muittalek Ibmel gudne, ja lebbijuvvum nanosvuotta sarned su giedaides dago. Ebr. 11; 3.

227. Gallad bæive sivnedi Ibmel mailme?

Guda bæivest, ja gudad bæive sivnedi son olbmu. 1 Mosesg. 1.

228. Moft adna Ibmel vela morraš dam sust sivneduvvum mailmest?

Su armogas oaidnem boft son buokaid bisot ja doarjal.

229. Mi dat læ, atte Ibmel buokaid bisotægje læ?

Atte son adda buok bissot, nuftgukka go buorren son oaidna, ja atte ačalaš fuol son adna buok sivnadusaines.

1 Mosesg. 8; 22. Nuft gukka go ædnam bisso, de galgga siebman ja čafč, ja čoaskem ja bak, ja gæsse ja dalvve ja bæivve ja igja nogakættai orrot.

Ap. dag- 17; 25. Ibmel adda buokaidi ællem ja vuoinanas ja buok darbašid.

Salm. 104; 27—30.

230. Mi dat læ, atte Ibmel doarjal buok?

Atte Ibmel buok, sikke stuorramuš ja ucce-
muš dappatusaid laiddijægje læ, atte i mikkege
dappatuva su luoittem bagjel, daihe su dieđekættai.

1 Sagaig, 29; 12. Don buok rađđijægje læk.

Matth. 10; 29, 30. Ævago guoft cicačak skille
bællai vuvdujuvu ja i oftage dain ædnami gača ærebgo
din aččadek datto; mutto maida buok din oaivve
vuoftačalmidædek lokkujuvvum læk. Amos. 3; 6.

Sadnel 16; 9. Olbmu vaibmo gæino aldsis
arvval, mutto hærre nannijægje læ su mannam.

1 Sam. 2: 7.

231. Gæst adna Ibmel stuorramuš morraš?

Olbmuin, ja erinoamačet oskolaš manaines.

Matth. 6; 26, 27, 28, 30. Gæččat alme loddid,
gilv vijægjek dak æi læk, æige lagjijægjek, æige
aitidi čökkijægjek, ja almalaš aččadek daid biebmaj;
æppetgo di sagga æmbo læk go dak? Mutto gutte-
muš din gaskast matta alan šaddosis lassetet, jos-
joge damditti morrašest læ? Ja manne læppet di
morrašest biftasi ditti? Gæččat mæce liliid, moft
dak šaddamen læk; ai dak barggek æige badnek læk.
Biftast nabbo dalle Ibmel mæce rasid, mak odna

bæive læk ja itta bæive omni suppijuvvjek, igo son dalle sagga æmbo din biftast, di uccan oskolazak!

1 Petr. 3; 12. Hærra çalmek vanhurskasi bagjel læk.

232. Lægo Ibmel maida ibmelmættomid bisotægje?

Læ; bæivaçes bahai ja buri bagjel son bagjanatta, ja vanhurskasi ja vanhurskesmættomi bagjel adda arvvet. Matth. 5; 45.

233. Moft doarjal Ibmel olbmuid sin suddoidæsek harrai?

Son luoitta sin suddodet, bigja rajaid sin suddoidi ja doarjal loap nuft, atte buokrakkan sigjidi buorren boatta, guðek rakisvuodast su adnek. Dat oidnujuvvu Joseph ællemest.

1 Mosesg. 50; 20. Di arvvalidek baha muo vuosstai, Ibmel buorren munji dam arvvali, dakkam ditti, mi odna bæive oidnujuvvu, ædnag olbmuid hæggast bisotet.

Rom. 8; 28. Mi diettep, buok sigjidi buorren boatta, guðek Ibmel rakisen adnek.

234. Arvedæpgo mi alelessi Ibmel gæinoid?

Æp; davjarak dak çikkujuvvum læk çalmidæmek audast, mutto min diedost almaken læ, atte dak læk dak buoremusak ja armogassamusak.

Es. 55; 8, 9. Muo jurddagidam æi læk din

jurddagak, ja din gæinoidædek æi læk muo gæinok, celki hærra; dastgo nuftgo albme aleb læ go ædnam; nuft læk muo gæinoidam aleb go din gæinok ja muo jurddagidam aleb go din jurddagak.

Rom. 11; 33. Voi riggesvuoda ðiegnalvutti, sikke Ibmel visesvuodast ja dieðost! man cogar-dallamættomak su duomok, ja guoratallamættomak su gæinok!

Salm. 145; 17. Hærra vanhurskes læ buok gæinoides sist ja armogas buok su dagoines.

Almost. 15; 3.

235. Gæn gitti aigok don dalle oagjebassan dillad bigjat?

Ibmel buokvægalaš gitti, gutte muo værjalægje læ buok hæðest, gutte erit jorggal ja cagga buok baha.

Salm. 37; 5. 1 Petr. 5; 7. Gæða gað. 67.

236. Læggo ansašam buok dam Ibmel buorre-
vuoda?

Im eisigen; dam buok son dakka i mange muo ansašæme ditti, mutto aivestessi su ačalaš buorrevuodastes ja vaimoladesvuodastes.

1 Mosesg. 32; 10. Gæða gað. 70.

237. Mi læ nabbo dalle du gædnegasvuotta?

Su gittet, ramedet, su dato jægadet buok baikest ja su halvvalet.

Salm 103; 2. Muo siello! gite hærra ja ale vajaldatte buok su buorrevuodaïd!

Kol. 3; 17. Buok, maid di dakkabættet sani daihe dagoi sist, dam buok dakkat hærria Jesus nabmi, gitededin Ibmel ja aēe su boft.

238. Gallelagaš læk Ibmel sivnadusak?

Guoftlagaš, oaidnemættomak ja oainolažak.

239. Mak læk alemus oaidnemættom sivnadusak?

Engelak.

240. Gallelagaš læk engelak?

Guoftlagaš, buorre engelak ja bahha engelak.

241. Mi læ buorre engeli fidnomuš?

Ibmel gittet, su gočcomid dakkat ja oskolažaid balvvalet.

Salm. 103; 20. Gittet hærria, di su engelak, di vægalažak famost, guđek dakkjubmai buftebættet su sanid.

Ebr. 1; 14. Æigo si buokak balvvalægje vuoiŋak læk, vuolgatuvvum sigjidi balvvalussan, guđek arbhemem læk audogasvuodā?

Salm. 91; 11. Gočcomen læ engelides du birra du varjalet buok du gainoidad ald.

242. Igo Ibmel buok engelid buorren sivnedam?

Buorren galle sivnedi sin; Ibmel oini buok, maid son læi sivnedam, ja gæē, dat hui buorre læi. 1 Mosesg. 1; 31.

243. Moft læk muttom engelak bahhan -
šaddam?

Čævllai vuodāst ja æppegullolaš vuodāst si læk erit jorralam Ibmel lut ja læk šaddam Ibmel

vaššalažžan ja agalažžat si læk čulddujuvvum su særvest erit. Sin oaivvamuš læ bærgalak, sud-do ačče. Gæča gač. 166.

2 Petr. 2; 4. Ibmel i sæsstam engelid, guđek suddodegje, mutto nordesti sin helveti ja addi sin sævdnjadasa lakkidi vurkkijuvvut duobmoi.

Matth. 25; 41.

244. Mak læk alemus oainolaš sivnadusak?

Olbmuk.

245. Galle oaivve-oasse læ olbmust?

Guoft, siello ja rumaš.

246. Mi læ olbmu siello?

Jabmemættom vuoiŋ, gæsa addujuvvum læ jierbme, datto ja oamedovddo.

247. Galle olbmu sivnedi Ibmel algost?

Guoft, olbma, gutte goččujuvui Adam, ja nis-son, gutte goččujuvui Eva. 1 Mosesg. 1; 27.

248. Mast sivneduvui Adam?

Ædnam muoldast. 1 Mosesg. 2; 7.

249. Mast sivneduvui Eva?

Adam ærtedavtest Adam oađededin.

1 Mosesg. 2; 21, 22.

250. Mannen goččujuvvu dat dille, masa Ibmel sivnedi vuostemuš olbmuid?

Vigetesvuo da dille, man sist olbmust legje Ibmel muođok.

1 Mosesg. 1; 27. Ibmel sivnedi olbmu muo-

đoidassis, son sivnedi su Ibmel muođoidi, olbmajen ja nissonen son sivnedi sodnu.

251. Man sist oroi Ibmel govva olbmui sielo dafhost?

Duot visesvuođa, vanhurskesvuođa ja bassevuođa, rafhe ja illo sist.

Eph. 4; 24. Garvotækket ođđa olbmui, gutte læ sivneduvvum Ibmel mielld duotvuođa vanhurskesvutti ja bassevutti. Kol. 3; 10.

252. Maid avkid ani rumaš Ibmel govast?

Olles diervasvuođa, jabmemættomvuođa, ja havskes ællem paradisa šaddulaš ja čabba gardenest. 1 Mosesg. 2; 8, 9.

253. Basisoiga vuostemuš vanhemiđamek vigettesvuođa dillest?

Æva; soi jorraleiga ja šaddaiga dago boft suddodillai.

254. Mi læi vuostemuš vanhemiđamek suddo?

Soi horaiga dieđo muora šaddost, maid Ibmel garaset gielddam læi.

1 Mosesg. 2; 16, 17. 3; 6.

255. Læigo sodnu suddo dušše dat olgoldas dakko?

I; dakko læi vaimo æpegullolašvuođa šaddo, ja čajeti dam šiskaldas jorralæme Ibmelest erit.

256. Gi filli sodnu dam suddoi?

Bærgalak. 1 Mosesg. 3; 1—5. Joh. 8; 44.

257. Mi læi sodnu suddo šaddo?

Soi lapaiga Ibmel muodoid ja gova, šaddaiga aššalažžan jabmem vuollai, sikke vuoiŋalaš, rumášlaš ja agalaš.

1 Mosesg. 2; 17. Dam bæive go dast borak, de jabmet galgak jabmemi.

258. Moft læ suddo billedam olbmu sielo?

1. Suddo læ čuovgatuttam jierme.

1 Kor. 2; 14. Gæča gač. 13.

2. Suddo læ dakkam dato dokkimættosen buoreb guvllui ja viggamen bahab guvllui.

1 Mosesg. 8; 21. Olbmu vaimo jurd bahha læ su nuorravuoča rajast.

Rom. 8; 7. Oaže viggamvuot læ vašševuot Ibmel vuosstai.

3. Suddo læ javkkadam oamedovdo rafhe.

1 Mosesg. 3; 8, 10.

259. Moft læ suddo billedam olbmu rubmaš?

Dat læ dakkam dam gaskoabmen buoklagaš bahha anestumidi, ja dam bagjeli buftam læ buoccalvasaid, hæde, lokkamættom bavčasiid ja jabmem.

1 Mosesg. 3; 17, 18, 19.

Rom. 6; 19. Di læppet addam lattoidædek buttesmættomvuoča ja vanhurskesmættomvuoča balvalægjen vanhurskesmættomvutti.

Job. 7; 17. Alma olmuš soačest læ ædnamest ja su bæivek nuftgo balkaolbmu bæivek?

Job. 14; 1, 2. Olmuš, nissonest riegam,

oanekas aige ællemen læ ja gallanadda rafhetes-
vuodast; son bajassadda nuftgo rasse ja erit čup-
pujuvvu, son javkka nuftgo soivvan ja biso i.

1 Petr. 1; 24. Buok oazže læ nuftgo rase
lædek; rasse goldna ja lædek dam ald erit gačdek.

Salm. 90; 10. 103; 15, 16.

260. Maid læ jorralæbme obba mailme ala buftam?

Nokkavašvuoda.

Rom. 8; 20, 22. Sivnadussa bigjujuvvum læ
nokkavašvuoda vuollai, dastgo mi diettep obba
sivnadussa šuokkemen læ ja bavčas vuold gidda
dam ragjai.

261. Lækgo buok olbmuk Adam jorralæme
čada suddo dillai šaddam?

Læk; dastgo nuftgo obba muorra billašuvvu,
go ruotas læ billašuvvum, nuft manna vuostemuš
vanhemi suddovuot buok sin manaidæsek ala sogast
sokki.

Rom. 5; 12. Gæča gač. 179.

Rom. 5; 19. Oft olbmu æpegullolašvuoda
boft læk ædnagak suddogassan šaddam.

1 Kor. 15; 22. Buok jåbmek Adam sist.

262. Gæst læ suddo ja buok bahha mailbmai
boattam?

Bærgalagast ja olbmu æftodato boassto ad-
nemest.

263. Igo jorralæbme lbmel caggamest læm?

I ærra lakkai go olbmuin erit valddet sin

æftodatolašvuoda, ja daggo boft, su vises ulme vuosstai, sin ærra sivnadussan dakkat, gudek gullolašvuoda duodaštusaid æi mattam čajetet.

264. Maid læ olmuš jorralæmes ditti Ibmelest ansašam?

Ibmel moare ja armotesvuoda, aigasaš jabmem ja agalaš duomo.

265. Dattogo Ibmel agalažžat luoitte olbmu hævvanæbmasis?

I; rakisvuodastes son arvvalam læ sirddet sin suddo-dillest armo-dillai.

Joh. 3; 16. Nuft ani Ibmel mailme rakisen, atte barnes son addam læ, dam aidno, vai i of-tage, gutte su ala ossko, lappu, mutto vai agalaš ællem son oazžo.

1 Tim. 2; 4. Gæca gæ. 1.

266. Mi læ armo-dille?

Audogas ofti ofstattujubme Ibmelin, gutte adda olbmu Kristus ditti suddoides andagassi, ja fastriegadatta su vuoiņas boft ja oddasmatta su bæivalažžat muođoidassis.

Eph. 2; 4, 5. Ibmel, gutte rigges læ armost, dagai dam stuora rakisvuodas boft, main son min rakisen ani, min ællen Kristusin, go mi jabmam læimek suddoidassamek. Armost di læppet bestujuvvum.

267. Gæn boft læ Ibmel ollašubmai buftam arv-
valusas olbmui bestujume harrai?

Jesus Kristus, su ječas barne boft.
Joh. 3; 16.

268. Goas loppeduvui bæsste mailbmai?

Dallanaga suddoi jorralæme maŋŋel.
1 Mosesg. 3; 15. Nisson siebman cuovkkemen
læ gærbmaš oaive.

269. Gæidi addi Ibmel davjabut dam loppa-
dusas?

Judalaš olbmui maddag vanhemidi ja dast-
maŋŋel olbmuidi ješ basse prophetaides boft.

1 Mosesg. 22; 18. 5 Mosesg. 18; 15. Salm.
2; 6, 7, 8. 72; 17. Es. 9; 6, 7. 11; 1, 2. 35;
53; 59; 20. Mik. 5; 1. Sak. 9; 9. Mal. 3; 1.

270. Goas vuolगतuvui Kristus mailbmai?

Aige dievasvutti.

Gal. 4; 4. Go aige dievasvuotta bođi, de vuol-
gati Ibmel barnes, nissonest riegam.

271. Gost oapak don dovddat du rakis divras
bæsstad?

Min kristalaš oskodovdaštusa nubbe artikkal sist.

Nubbe artikkal.

Lonestæbme.

Oskom Jesus Kristus, Ibmel aidno
barne, min hærramek ala, sakkanam Basse-
vuoinast, riegam nieidast Mariast, gif-

sašuvvum Pontius Pilatus vuold, russi-
navllijuvvum, jabmam ja havdaduvvum,
vuolas mannam helveti, bajasčuožželam
goalmad bæive jabmi lut, bajasmannam
albmaj, čokkamen Ibmel buokvægalas ače
olgiš gieda bæld, dobben son boatta
duobmemen ellid ja jabmid.

Dat læ:

Oskom Jesus Kristus duot Ibmel læ, ačestes
riegadam agalašvuodast, oskom maida son duot
olmuš læ, nieidast Mariast riegadam, atte son muo
hærra læ, gutte muo læ lonestam, gutte lappum
ja dubmijuvvum legjim agalaš jabmemei, ja gutte
muo læ bæsslam suddost, jabmemest ja satan vald-
degoddest, i gollin ige silbain, mutto su basse
ja divras varaidesguim ja su ansaškættes ja vi-
getes jabmemines. Ja dam buokrakkan son
dakkam læ, vai su ječas erinoamaš olmučines mon
šaddam dakkujuvvut, vai vanhurskasen, vigetæbmen
ja audogassan su mon halvvalam, ja vai alelessi
suin mon ælam ja radđim su valddegoddestes,
nuftgo son jabmi dillest bajas čuožželi, ælla ja
radđijægje læ agalašvutti. Dat buokrakkan nanos
ja duot læ juokke lakkai.

272. Guđemuš person ala Ibmelvuodast oskok
don nubbe artikkal mielđ?

Barne, min hærramek Jesus Kristus ala.

273. Lægo dat sagga darbašlaš Kristus dovddat?

Læ galle darbašlaš; dastgo auddogasvuotta i læk guđege ærra duokken.

Joh. 17; 3. Dat læ dat agalaš ællem du dovddat, oft aidno duot Ibmel, ja dam, gæn vuolgatik, Jesus Kristus.

Ap. dag. 4; 12. I læk besstjubme guđege ærra duokken; ige læk mikkege ærra namaid alme vuold olbmuidi addujuvvum, man boft mist læ besstjubvut.

Joh. 6; 68. 69. 1 Tim. 2; 5.

274. Gi læ Jesus Kristus?

Ibmel ja Maria bardne, duot Ibmel ja duot olmuš.

275. Galle luondok læk nabbo dalle Kristus sist?

Guoft, Ibmelvuoda ja olbmuvuoda luondo.

276. Gæst adna son ibmelvuodas luondo?

Ačestes agalašvuodast.

Salm. 2; 7. Don læk muo bardne, odna du riegadattim. Joh. 5; 26.

277. Gæst adna son olbmuvuodas luondo?

Dam son ædnestes Mariast valdi.

Gal. 4; 4. Gæča gač. 270.

278. Moft duodašt basse čal Kristus duot Ibmelvuoda?

1. Gočodedin su Ibmel aidno barne ja ovt ačines.

Joh. 3; 16. Gæča gač. 265. Joh. 10; 30. Mon ja ačče moi lædne oft.

2. Cælkededin, atte sust læ ibmelvuoda luonddo ja atte ibmelvuoda dagoid son dakka.

Ebr. 1; 3. Son læ hærvasvuoda cuovgas ja su luondo čielgga govva.

Kol. 2; 9. Su sist orro buok ibmelvuoda dievasvuotta rubmaslažžan.

Joh. 16; 15. Buok, mi ačest læ, læ muo.

Mik. 5; 1. Su alggio læ agalašvuoda beivi rajast. Joh. 8; 58.

Phil. 3; 21. Famoines son buok vuollasis bigja.

Joh. 2; 25. I son darbašam, atte oftage duodašti olbmū birra, dastgo ješ son diči, mi olbmū sist læi. Matth. 9; 4.

Kol. 1; 16, 17. Su boft buok sivnadusak siveduvvum læk, dak almin ja dak ædnamest, dak oainolažak ja oaidnemættomak ja buok su boft bisso. Joh. 1; 3. 5; 21, 22.

3. Min gočodedin su Ibmelen rokkadallat ja su ala osskot danen, gutte agalaš ællem migjidi adda.

Joh. 5; 23. Buokak gudnjettet galggek barne, nuftgo si ače gudnjettek. Gutte barne i gudnjette, i ače gudnjette, gutte su vuolgati.

Joh. 6; 47. Duodai, duodai digjidi cælkam: gutte muo ala ossko, sust læ agalaš ællem.

Joh. 10; 27, 28. 11; 25.

4. Čielgga saniguim su Ibmel gočodedin.

Joh. 1; 1. Algost læi sadne, ja sadne læi Ibmel lut, ja sadne læi Ibmel. Joh. 20; 28, 29.

Rom. 9; 5. Ap. dag. 20; 28. 1 Joh. 5; 20.

279. Moft duodašt basse čal, atte Kristus læ
Ibmel ja olmuš oft personast?

Dat cælkka: Sadne šaddai oažžen ja asai min
gaskast.

Joh. 1; 14. Gal. 4; 4. Gæca gač. 270.

280. Manditti ferti Ibmel bardne šaddat duot
olmučen?

Olbmui audast gillam ja jabmam ditti.

281. Manditti ferti bæsstamek maida læt duot
Ibmel?

Vai su jabmem ja varra mataši agalaš soavatus
famo adnet. Ebr. 9, 12.

282. Gæst sakkani Jesus?

Bassevuoiŋast.

283. Gæst riegadi?

Neidast Mariast.

284. Sakkani ja riegadi Jesus suddovuodain?

I; bassevuoiŋast sakkanam son suddotaga læ.

Luk. 1; 35. Bassevuoiŋ du bagjel boatta, ja
alemus fabmo du suoivanasta, de dam ditti šadda
dat basse, mi dust riegad, gočëujuvvut Ibmel
bardne.

285. Moft galggap mi riehtoi dam bibbal oapo
adnet, atte Ibmel bardne olmuvuottamek luondo
bagjelassis valdi?

1. Aldsimek jedditussan, go dat nannijægje læ
Ibmel rakisvuoda olmuidi ja min olles soavatus.

2. Luondomek allagvuoda dovddon luondomek oftstattujume boft Ibmelin Kristus sist.

3. Ravvagen æmbo ja æmbo min butestet oaže ja vuoiŋa duolvadusast.

286. Maid arvedatta dat nabma Jesus?

Bæsste.

Matth. 1; 21. Su nama don goççot galgak Jesus; dastgo bæsstemen son læ olbmuides suddoidæsek vuold erit.

287. Maid arvedatta dat nabma Kristus?

Sæmma go Messias, dat læ: dat vuiddujuvvum daihe basotuvvum.

288. Main vuiddujuvui Kristus?

Bassevuoiŋain ja famoin.

Ap. dag. 10; 38.

289. Mannen basotuvui son dain vuoidasin?

Bajemuš pappan, prophettan ja gonagassan; daid amatidi basotuvui olmuš vuiddujume boft boares testamenta aige.

290. Mi læ Kristus bajemušpap fidno?

Atte oafferušsam son læ ješječas min suddoidæmek ditti ja atte min audast son rokkadalla.

Ebr. 7; 27. Son oaffer auddanbuyti olmui suddoi ditti oft gærde buok aiggai ješječas oafferušadedin.

Ebr. 7; 24, 25. Sust nokkamættom pappavuotta læ, go agalaš aiggai son bisso, de damditti son matta buok daid ollasi audogassan dakkat,

guđek su boft Ibmel lusa bottek, dastgo alelessi son ælla sin audast auddan loaistetet.

291. Mi læ Kristus prophet-fidno?

Migjidi oapatet Ibmel dato migjidi audogasvuottan.

Luk. 24; 19. Son læi prophet, famolaš dagoidi ja sanidi Ibmel ja buok olmui audast.

292. Mi læ Kristus gonagas-fidno?

Raðđit, bisotet ja varjalet oskolažaides vaššalažaidæsek vuosstai.

Luk. 1; 33. Gonagas son šadda Jakob goađe bagjel agalažžat ja su gonagasvuočast i læk loap.

Alm. 17; 14. Dak soattemen læk labba vuosstai, ja labes sin vuotta dastgo dat læ hærrai hærra ja gonagasai gonagas.

1 Kor. 15; 25. Eph. 1; 20, 21, 22.

293. Mi namaid læ oskolažain Kristus mielđ?

Kristalažak si goččujuvvujek, dat læ: vuiddujuvvumak.

1 Joh. 2; 20. Vuidadus dist læ bassevuoinjast ja diettebættet buok.

294. Læggo dalle buok kristalaš ædnami olbuk daggar kristalažak?

Nabma galle buokain læ, mutto vuidadusa vuoiņ ja arbmo ænašin vaillo.

295. Gi læ dal min lonestam?

Hærramek Jesus Kristus, duot Ibmel ja duot olmuš.

Ap. dag. 20; 28. Ibmel fidnim læ aldsis særv-
vegodde su ječas varaidesguim.

296. Igo ačče ja bassevuoiŋ særvolažak læk
min lonestæbmai?

Læva galle; rakisen soi læva adnam min ja
lonastussamek audedam, mutto lonestæme dago
ješ gillamin ja jabmemin soi æva læk dakkam.

297. Manne æva?

Damditti go ačče aive Ibmel læ, gutte i mate
jabmet, bassevuoiŋ maida, mutto bardne læ duot
Ibmel ja duot olmuš, gutte jami ja varaides gol-
gati suddoidæmek audast.

298. Gæn læ Kristus lonestam?

Muo vaivan, lappum ja dubmijuvvum olbmu.

299. Igo Kristus læk buok olbmuid lonestægje?

Læ galle; Kristus Jesus addi ješječas lona-
stusa mafson buokai audast. 1 Tim. 2; 6.

1 Joh. 2; 2. Son sovatussa læ buok suddoi-
dæmek audast, i dušše fal min audast, mutto maida
obba mailme audast.

1 Tim. 4; 10. Ibmel læ buok olbmuid bæste,
ænemusat sin, guđek osskuk.

300. Alma ædnagak dubmijuvvujek, gæid Kristus
læ lonestam?

Dubmijuvvujek galle.

2 Petr. 2; 1. Si biettalek dam hærta, gutte
sin osti, guđek fakka hævvanæme bagjellassasek
buftek.

301. Mi læ sin duomosek ašše?

Sin gattamættomvuotta ja æppeosko.

Joh. 3; 18. Gutte i osko, jo dubmijuvvum læ; dastgo osskom i læk Ibmel aidno barne nama ala.

Rom. 2; 4, 5.

302. Main læ Kristus min lonestam?

I gollin ige silbain, mutto su basse ja divras varaines ja su basse ja ansaškættai jabmemines.

1 Petr. 1; 18; 19. Diettet, atte nokkavaš omiguim, silbain daihe gollin, æppet di læk lonestuvum din arvotes ællem gærdest, mutto Kristus divras varaiguim, nuftgo mainetes ja vigetes labba.

303. Darbašuvuigo daggar divras lonastusa gaskoabme?

Darbašuvui galle Kristus varra min sovatussi Ibmelin ja min butestæbmai suddost erit.

Ebr. 9; 22. Varai golgatusataga andagassi addujubme i læk.

304. Igo Kristus min lonestam læk maida gullašvuodaines?

Læ; su basse ællemines ja su olles gullašvuodaines son ollašubmai dakkam læ laga sajestæmek.

Rom. 5; 19. Nuftgo oft olbmu æpegullovuoda boft ædnagak suddogassan dakkujuvvum læk, nuft dakkujuvvujek maida dak ædnagak vanhurskasen dam oft olbmu gullolašvuoda boft.

305. Mi læ dat bahha, mast Kristus min læ lonestam?

Suddost, jabmemest ja satan valldegoddest.

306. Moft læ Kristus min lonestam suddost?

1. Nuft atte suddo rangaštussa bagjelistamek erit valldujuvvu.

Kol. 1; 14. Kristus sist mist lonastussa læ su varai boft, suddoidæmek andagassi addujubme.

2. Atte suddo i galga min bagjel radđit.

Rom 6; 14. Suddo i galga din bagjel radđit; alma armo vuold di læppet, ja æppet laga vuold.

1 Petr. 2; 24. Kristus læ ješ suddoidæmek rubmašes ald guoddam muorast, vai mi, suddo vuold erit jabmam, vanhurskesvuod̄a sist ælašei-mek; son, gan havi boft di buorreduvvum læppet.

3. Atte suddo audogas jabmem boft aibas-rakkan duššen dakkujuvvu.

307. Besstujuvvum suddo rangaštusast matakgo dalle almaken orrot suddo haldost?

I ollinge; besstujubme suddo radđimest oftistattujuvvum læ suddoi andagassi addujubmai.

Gæca gač. 381 ja 392.

Luk. 1; 74, 75. Vaššalazaidæmek gieđast erit besstujuvvum, de balotaga hærri mi balvvalæp bassevuod̄ast ja vanhurskesvuod̄ast su audast buok ællem beividæmek.

308. Moft læ Kristus lonestam min jabmemest?

Atte aigasaš jabmem dakkujuvvum læ gæidnon

ællemi, atte dat vuoinalaš jábmem famos læ mas-
sim, ja atte oskolažak æi darbaš ballat agalaš
jábmemest.

Joh. 11; 25, 26. Jesus celki: Mon læm ba-
jasčuožželæbme ja ællem; gutte muo ala ossko,
josjoge jabma, almaken son ælla, ja juokkaš, gutte
ælla ja muo ala ossko, agalažžat i jame.

309. Moft læ Kristus lonestam min satanast ja
su valddegoddest?

Atte satanast i šat læk fabmo min hævatet.

Ebr. 2; 14; 15. Son særvvolažžan dakkujuv-
vum læ oažžai ja varaidi, jábmemes boft dam
famotuttet, gæn gieđast jábmem fabmo læi, dat
læ bærgalak, ja vai sin son bæstaši, nuft ædnagid,
guđek jábmem balo ditti garra balvvalusa dillest
legje obba ællem aigesek.

310. Man varas læ Kristus du lonestam?

Vai su ječas olmučen ja balvvalægjen mon
šaddam dakkujuvvut.

311. Addago Kristus lonestæbme love suddo
ja satan balvvalet?

I ollinge.

Tit. 2; 14. Kristus Jesus addi ješječas min
audast, buok ibmelmættomvuođast min lonestet ja
olbmuid aldsis olmučines butestet, buorre dagoidi
angerid.

1 Kor. 6; 20. Divras haddai di læppet osstu-
juvvum; gudnjettet dam ditti Ibmel din rubmaši-
dadek ja vuoinaidædek sist, mak Ibmel oamek læk.

312. Galle læ Kristus dille?

Guoft, vuolledume ja aledume dille.

Phil. 2; 8—11. Go olbm̄u hamest son gavnjuvui, de ječas son vuolledi, atte gullolaš son oroi jabmem ragjai, vela ruosa jabmem ragjai. Damditti læ maida Ibm̄el aledam su stuora allagvuođain ja addam læ sunji nama, mi buok nama bagjel læ; atte Jesus nabmi juokke čibbe gobmardallat galgga almest, ja ædnamest, ja ædnam vuold, ja juokke njuovč̄ dovdastet galgga, atte Jesus Kristus hærra læ Ibm̄eli aččai gudnen.

313. Galle lavkek daihe oasek læk Kristus vuolledume dillest?

Vit: 1, Su vaivaš riegedæbme. 2, Su gillamuš. 3, Su russinavlljubme. 4, Su jabmem. 5, Su havdadubme.

314. Manne algeti Kristus ællemes vaivaš riegedemines šiveti goadest?

Čajetam ditti, atte su valdegodde i læk dam mailme, ja min riggasen dakkam ditti vaivašvuodas čada.

2 Kor. 8; 9.

315. Goas algge Kristus gillamušak?

Jo mannavuodas rajast; ja obba su ællem vaivašvuodast, bagjelgeččujumest, vaivest ja vašše vuold ellujuvui.

316. Goas gilai son garasamus givses?

Maņemuš ija jabmemes auddal ja gukkis bæ-

jadaga, go gifsašuvui Pontius Pilatus, romalaš ædnam hærra vuold.

317. Maid gilai son rubmašestes?

Vaššalažaides gitti son addujuvui, čadnujuvui, cabmujuvui, rissijuvui, bastelis lanjaiguim krunijuvui, bilkeduvui ja russi navllijuvui.

318. Gilai Kristus dušše fal rubmašestes?

I; su stuorramus gillamuš læi suorgadlaš sielloballo suddoidæmek ditti.

319. Goas gilai son erinoamačet dam halo?

Urtegardenest, go varra bivastagaid bivastuvai cælkededin: muo siello morrašest læ gidda jabmem vuollai; ja ruosa ald go čuorvoi: Muo lbmelam! muo lbmelam! manne muo læk suppm?

Matth. 26; 38. 27; 46. Luk. 22; 44.

320. Manne gilai Kristus nuft ædnag givsid?

Suddoidæmek ditti ja migjidi audogasvuottan.

Es. 53; 4, 5. Duočfairakkan valdi son buoccalvasaidæmek bagjelassis ja gudi givsidæmek; son havaduttujuvui rikkomidæmek ditti, ja varredagoiidæmek ditti son cuvkkijuvui; rangastussa su bagjelist oroi, vai mi rafhe anašeimek, ja dalkasid mi oazoimek su havi boft.

321. Maggaren ani Jesus ječas gillamušaides vuold?

Gierdavažžan, nuftgo labes, mi dolvvujuvvu juvvujuvvut. Es. 53; 7.

322. Mi læ Kristus russinavlljubme?

Sagga gifsalaš, hæppadlaš ja garrotuvvum hæggaraŋgaštus, mi adnujuvui stuorramus værredakkidi.

Gal. 3; 13. Kristus oasstam læ min besujussi laga garrotusa vuold, go garrotussan son šaddai min audast; dastgo čallujuvvum læ: garrotuvvum juokkaš, gutte murri harcastuvvu.

5 Mosesg. 21; 23.

323. Moft nogai Kristus gillamuš?

Su jabmemines ruosa ald.

Luk. 23; 46. Jesus čuorvoi alla jenain, ja celki: ačam! muo vuoigam mon ravvim du gitti; ja go son dam celki, de addi son vuoiņas.

Phil. 2, 8. Son gullolaš læi jabmem ragjai, vela ruosa jabmem ragjai.

324. Mi avkid læ mist Kristus jabmemest?

Dam boft læ jabmem, mi læ suddo balkka, mafsujuvvum.

Rom. 5; 10. Ibmelin mi soavatuvuimek su barne varai boft, dallego vaššalažak mi læimek.

325. Oroigo Kristus gukka ruosa ald?

I; damanaga bæive son vuolas valddujuvui ja havdaduvui.

326. Mi jedditusaid læ mist Kristus havdadu-
mest?

Dago boft son suddoidæmek havdadi, basoti havdidæmek ja dai fastesvuoda son javkkadi.

327. Mannen galggap mi adnet Kristus ællem ja gillamuš su vuolledume dillest?

Audemusta soavatussan min audast, ja de bassevuoda ja gierdavašvuoda auddamærkan buok oskolažaidi.

1 Petr. 2; 21. Kristus min audast gillam læ, ja auddamærkas migjidi gudī, vai su luodaid di galggabættet doarredet.

328. Galle lavkek daihe oasek læk Kristus aledume dillest?

Vit: 1, Su vuolasmannam helveti. 2, Su bajasčuožželæbme. 3, Su albmainnam. 4, Su čokkam ačes olgiš gieda bæld. 5, Su boattem duobmoi elli ja jabmi bagjel.

329. Maid dagai Kristus go vuolasmanai helveti daihe jabmi aibmoi?

Son almostatti vuoitos, maid jabmemines vuoitam læi bærgalaga bagjel, ja sarnedi vuoinaidi, gudek giddagasast legje.

1 Petr. 3; 18, 19; 4; 6.

330. Oroigo Kristus havde sist?

I; goalmad bæive son jabmi dillest bajasčuožželi.

331. Mi avkid læ mist Kristus bajasčuožželæmest?

1. Dat duodaštægje læ, atte son læ Kristus, Ibmel bardne, atte ollaset son mafsam læ min

suddoidæmek, dastgo Kristus bajasčuožželæme-
taga lonastussa i læm.

Rom. 1; 4. Famolažžat son čajetuvui, atte Ibmel
bardne son læi, bajasčuožželæme boft jabmi dillest.

Rom. 4; 25. Rikkomidæmek ditti son dokko
addujuvui, ja vanhurskasen dakkujubmamek varas
son bajasčuožžaldattujuvui.

1 Kor. 15; 14—19. Jos Kristus i læk ba-
jasčuožželæm, de din osskodek aive dušševuotta
læ, de ain suddoidædek giečast di læppet.

2. Dat migjidi famo adda vuoinalaš bajas-
čuožželæbmai ja basse vagjolæbmai ođđa ællemi.

Rom. 6; 4, 5. Nuftgo Kristus jabmi dillest
bajasčuožžaldattujuvvum læ ačes hævasvuođa boft,
nuft galggap maida migis ođđa ællemi vagjolet.

3. Dat rubmašidamek bajasčuožželæme audo-
gasvutti migjidi nannosen dakka; dastgo Kristus
bajasčuožželkættai de bajasčuožželæbme ja audo-
gasvuotta i læm.

1 Kor. 15; 20—22. Kristus bajasčuožželæm
læ jabmi dillest, ja šaddam læ jabmi alggosaddo.
Dastgo dademiold go jabmem oft olbmui boft
bođi, de læ maida jabmi bajasčuožželæbme oft
olbmui boft boattam; dastgo nuftgo buokak Adam
sist jabmek, de nuft maida ællen dakkujuvvujek
buokak Kristus sist.

332. Gukkago oroi Kristus ædnam ald bajas-
čuožželæmes mañhel?

Njælja loge bæive.

333. Gosa dastmanŋel manai?

Son vulgi ædnam ald erit oainolaš lutællemines, bajasmanai albmai ja Ibmel olgiš gieða bællai manai čokkanet.

334. Mi jedditusaid mist læ Kristus albmaimannamest?

Atte mannam son læ migjidi saje rakadet ačes dalloi, gosa son min viežžat aiggo.

Joh. 14; 2. Aččam viesost ollo assamsajek læk; vuolgam digjidi saje rakadet.

335. Mi ravvagid mist læ Kristus albmaimannamest?

Atte vaibmomek viggat galgga alme guvlui, atte illodet mi galggap go dast erit sirdujuvvujæp Kristusin ællam ditti.

Kol. 3; 1. Læppetgo oftanaga Kristusin bajasčuozžaldattujuvvum, de bivddet mi bagjen læ, gost Kristus čokkamen læ Ibmel olgiš gieða bæld.

336. Maid arvedatta Kristus čokkam ačes olgiš gieða bæld?

Atte Kristus su olbmuvuođas luondo mielld hæitekættai radđemen læ buok bagjel.

Eph. 1; 20—23.

337. Mi avkid læ mist Kristus čokkamest Ibmel olgiš gieða bæld?

Atte su girkos varjalægje son læ buok vaššalažaides vuosstai, atte min audast son rokkadalla ja su bassevuoinas migjidi bigja. Salm. 110; 1.

338. Igo Kristus šat læk dabe ædnamest?

Læ galle; famolaš mutto oaidnemættom son ain læ ædnamest.

Matth. 28; 20. Gæc, digjidi guoibmen læm buok beivid mailme loap ragjai. Matth. 18; 20.

339. Goas boatta son nubbe gærde oainolažžan mailbmai?

Mangemuš bæive.

Luk. 21; 27. Dalle si olbmuid barne oidnek balvai sist boattemen famoin ja ædnag hærvasvuočain.

Apost. dag. 1; 11. Dat Jesus, gutte bajasvalddujuvui din lut albmai, son fastain boatta damaka lakkai, go di oinidek su albmai mannamen.

340. Maid aiggo Kristus dakkat, go manemuš daihe olgomuš bæive son oainolažžan mailbmai boatta?

Buok olbmuid son dubmit aiggo, sikke ellid ja jabmid, ja nuft sin agalaš dille sigjidi addet aiggo.

2 Kor. 5 10. Mi buokak ittet galggap Kristus duobmostuolo ouddi, vai juokkas dam miel ožuši, mi dakkujuvvum læ rubmašest, dam miel, maid dakkam læ, lekkus buorre daihe bahha.

341. Maid aiggo Kristus dubmit olmui lut?

Son dubmit aiggo sikke sin jurddagidæsek, sanidæsek ja dagoidæsek.

Matth. 12; 36. Mon digjidi cælkam, duomo bæive de galggek olbmuk logo dakkat juokke arvovotes sanest, maid si læk sardnom.

1 Kor. 4; 5. Allet maidegen auddal aige duome, auddal go herra boatta; gutte maida čuovgas oudi bufta, mi sævndjadassi čikkujuvvum læ, ja gutte vaimoi arvvalusaid almostægje læ, ja de gudnes juokkaš oazžgo lbmelest.

342. Gude oaivadusa mield aiggo Kristus olbmuid dubmit?

Sanes mield.

Joh. 12; 48. Dat sadne, maid mon læm sardnom, dat su duobmemen læ maŋemuš bæive.

343. Šaddakgo don audogassan go dušše buokdaid sagaid Kristusest diedak ja daid duottan oskok?

Im; mutto bassevuoiŋ færtte ælle osko čađa čilggit Kristus muo vaibmoi.

Goamad artikkal.

Bassendakkam.

Oskom bassevuoiŋa ala, basse kristalaš girkko, basse olbmui særve, suddoid andagassi addujume, oazje bajasčuozžjelæme, ja agalaš ællem. Amen.

Dat læ:

Oskom, atte muo ječčam jiermest daihe famost im mate osskot Jesus Kristus, muo hërram ala, imge su lusa boattet; mutto dat Bassevuoiŋa dakkolæ, gutte muo læ goččom evangelium boft, muo læ čuvvggim addaldagaidesguim, duot oskost muo læ

basotam ja bisotam; nuftgo obba ædnam kristalaš særvvegodde son goččo, čoagga, čuovgge ja basot, ja duot ja aidno osko sist dam bisot Jesus Kristus lut. Dam kristalaš særvvegoddest juokke bæive olles suddoid andagassi addujume son munji ja buok oskolažaidi adda, ja maņemuš bæive muo ja buok jabmid bajasbofta, ja agalaš ællem Kristus sist son munji ja buok oskolažaidi adda. Dat nanos ja duot læ juokke lakkai.

344. Gudemuš person ala ibmelvuodast oskok don goalmad osko artikkal mielđ?

Bassevuoiņa ala.

345. Jogo saggarak darbašuvvu bassevuoiņa dovddat?

Darbašuvvu galle; dastgo sutaga æp mi mate osskot Kristus ala æpge Kristus, min hærramek lusa boattet.

1 Kor. 12; 3. I oftage mate Jesus hærran goččot æreb go bassevuoiņa boft.

346. Gi læ bassevuoiņ?

Duot Ibmel oftanaga acin ja barnin.

347. Moft duodašt basse čal alle bassevuoiņ duot Ibmel læ?

1. Bijadedin ače, barne ja bassevuoiņ baldalagai.

Matth. 28; 19, Vuolgget ja oapatačkket buok olbmuid ja gastaščkket sin ače ja barne ja bassevuoiņa nabmi. 2 Kor. 13; 13.

2. Cælkededin atte sust læ ibmelvuoda luondo ja atte ibmelvuoda dagoid son dakka.

1 Kor, 2; 10. Vuoiñ læ buokaid sogardægje, vela Ibmel čiegnalvuodaid.

Joh. 16; 13. Go son, dat duotvuoda vuoiñ boatta, de son din oapestægje læ buok duotvutti; dastgo i ječaldes son sarno, mutto maidikkenessi son gulla, son sardno, ja mi dappatuvvamen læ son digjidi almostatta.

1 Kor. 12; 11. 2 Pet. 1; 21. Ap. dag. 10; 19, 20. 1 Mosesg. 1; 2.

3. Čielgga saniguim su Ibmel gočodedin.

1 Kor. 3; 16. Æppetgo dieđe Ibmel temppal di læppet, ja atte Ibmel vuoiñ sistadek orro?

Apost. dag. 5; 3, 4. 2 Sam. 23; 2, 3.

348. Mi læi bassevuoiña dakko auddal go Kristus mailbmai bođi?

Laga ja prophetai boft rakadet vaimoid Kristus vuosstaivalddet.

349. Goas vuolgatuvui bassevuoiñ erinoamačet mailbmai?

Loge bæive Kristus albmai mannam mañnel, go helludak basi son Jesus mattajegji bagjel golgatuvui. Ap. dag. 2; 1—4.

350. Læigo dat bassevuoiña vuolgatubme auddal jo celkkujuvvum?

Læi; sikke boares testamenta prophetain ja Jesusest aldes.

Joel 3; 1. Ja dappatuvvamen læ, atte muo
vuoigam mon addam buok oaze bagjel.

Ap. dag. 2; 17.

Joh. 14; 26. Jedđijægje, bassevuoiŋ, gæn
aččam muo nabmi vuolgat, son buok din oapat,
ja jurddagidadek ouddi bigja buok, maid digjidi
læm sardnom.

Es. 44; 3. Joh. 15; 26.

351. Lægo bassevuoiŋ dam rajast dagoides
hæittam ædnam ald?

I læk: son bissom læ ja bissomen læ beivi
loap ragjai barggat olbmui audogasvuoda ala.

352. Mak læk bassevuoiŋa-stuorramus dagok?

Goččot, čuvvggit, bassendakkat ja bisotet.

353. Mi dat læ atte bassevuoiŋ olbmuid goččo?

Atte son vaimoidæsek bofta suddo dovddoi ja
bovde sin lbmel armo vuosstaivalddet Kristus sist.

Eph. 5; 14. Gocca don, gutte oadaŋ, ja ba-
gjan jabmi dillest, ja Kristus du čuovggemen læ.

2 Tim. 1; 9. lbmel gočoi min basse goččo-
min, i min dagoidæmek miel, mutto su ječas dato
ja armo miel, mi migjidi addujuvvum læ Kristus
Jesus sist agalaš aigi rajast.

354. Mai gaskomi boft goččo bassevuoiŋ olb-
muid?

Sane boft, go laga boft son bofta sin ja
evangelium boft goččo sin Kristus lusa.

Rom. 3; 20. Laga boft boatta suddo dovddo.

Rom. 10; 14. Moft su čuorvvot, gæn ala si æi læk osskom? mutto moft su ala osskot, gæn birra si æi læk gullam? mutto moft gullat, æreb go guttege læ, gutte sarned?

2 Thes. 2; 14. Son gočoi dia min evangelium boft, hærramek Jesus Kristus hærvasvuoda vuosstaivalddet. Matth. 22; 1—14.

355. Maid gaskomid adna lbmel olbmuid buftet bassevuoiņa goččom vuttivalddet?

Dam varas adna son gillamušaid, buorrevuodaides, ja ærra olmui auddamærkaid ja buok, mi bufta olbmuid jurdašæbmai.

356. Mattago olmuš vuosstaičuožžot bassevuoiņa goččom?

Matta; ja ædnagak vuosstaičuožžom læk.

Ap. dag. 7; 51. Alelessi di bassevuoiņa vuosstai čuožžobættet.

Es. 65; 2. Giečaidam mon geiggim gæčos bæive vuosstaihakkolaš olmui vuosstai.

357. Gi vuosstaičuožžo bassevuoiņa goččom?

Si, guđek rakisvuodast mailbmai ja sin oažalaš himoidi, daihe doattalmættomvuodast, daihe dorvastedin sin ječaidæsek vanhurskesvuoda ala, æi dato dovddat sin suddoidæsek, æige dato Kristus lusa vuolgget.

338. Gi vuosstaivaldda bassevuoiņa goččom?

Guđek lbmel guvllui jorggalek ja evangelium osskuk.

Mark. 1; 15. Aigge dievvam læ ja Ibmel valdegodde lakka læ, jorggalækket ja osskot evangelium!

359. Mi læ dat Ibmel guvllui ječas jorggalet?

Dat læ vaimos gattavašvuodain ja morrašin suddoidæsek dovddat, daid duodalažžan Ibmeli dovdastet ja angervuodain su armo bivddet.

Jerem. 3; 13. Dovda værredakkod, atte rikkomid don læk dakkam hærra Ibmelad vuosstai.

2 Kor. 7; 10. Moraš Ibmel ditti buorradusa dakka audogasvutti, maid olmuš i gađa; mutto mailme moraš dakka jabmem.

Salm. 32; 5. Suddom dunji dovdastim ja værredakkom im čiekkam, celkkim: rikkomidam dovdastet aigom hærrai, ja don, don luittik suddom værredago andagassi. Es. 55; 6. Jakob 4; 9.

Matth. 5; 4.

360. Mi dat læ evangelium osskot?

Dat læ addet bassevuigni min fuobmašattet, atte Ibmel arbmo Jesus Kristus sist gavdnujvumest læ.

361. Moft oažžo olmuš dam Ibmel armo fuobmašet?

Bassevuoiŋa čuvvgim boft.

362. Mi dat læ, atte bassevuoiŋ olbmuid čuvvgijægje læ?

Atte evangelium duotvuodaid son čielgga vaimoidassasek.

Joh. 14; 26. 16; 13. Gađa gač. 347 ja 350.

2 Kor. 4; 6. Ibmel, gutte čuovgas gočoi sævdnjadasast bairtet, son dat læ, gutte dam læ addam min vaimoidassamek bairtet, Ibmel hærvasvuoda diečo čuvvgit Jesus Kristus čalmin.

363. Maggar læ dai duotvuodai dietto, nuft gukka go bassevuoiŋ vaimoidæmek čuvvgikættai læ?

Nuft gukka læ dat dušše jabmam, historialaš dietto, mi luoitta suddogasaidd suddoidæsek sist orrot.

364. Mutto go mi luoittepp bassevuoiŋa vaimoidæmek čuvvgit, maid son dalle dakka?

Atte sistamek mi dovddap evangelium duotvuodaid ja duot ja ælle ossko mi bæssap Jesus Kristus, Ibmel ja Maria barne ala.

Matth. 16; 17. Simon Petrus vastedi ja celki: don Kristus læk, ælle Ibmel bardne. Ja Jesus vastedi ja sunji celki: audogas don læk Simon Jonas bardne, dastgo oazze ja varak dunji dam æi læk almostattam, mutto acčam, gutte læ almin.

Eph. 2; 8. Armost di besstjuvvum læppet osko boft, ja dat i dist aldadek læk; dat Ibmel addaldak læ. 1 Kor. 12; 3. Gæča gač. 345.

365. Mi læ nabbo dalle dat duot ja ælle ossko Jesus Kristus ala?

Duot ja ælle ossko dat læ, go gattavaš siello dovdast Jesus Kristus su oft aidno bæssten suddost, jabmemest ja satan valddegoddest, batar su

ja su ansašæme lusa, dam aldsis halid, valdda ja oamast, ja dam ala dorvast oskaldas dorvoin.

366. Lægo dat dušše dat gattavaš siello, gæst daggar ossko læ Jesus Kristus ala?

Læ dušše daggar siello; dastgo dat ossko, mi Krisus ja su ansašæme doppe ja aldsis oamast, matta dušše dam vaibmoi addujuvvut, mi suddo hæde ja varnotesvuoda sistes dovdda.

Matth. 9; 12. Diervas olbmuk æi dalkastægje darbaš, mutto buocee olbmuk. Matth. 5; 3, 4, 6.

367. Igo gattamættomin maggarge ossko læk Kristus ala?

Duot ja vaimolaš ossko sist i læk, dušše jabmam ossko daihe værre oalgotus, maid si aldsesek dakkek armo oažžot Jesus Kristus gæččen su bællai jorggalkættai.

Jak. 2; 26. Nuftgo rumaš jabmam læ vuoinataga, nuft maida ossko jabmam læ dagoitaga.

368. Lægo duot ossko alelessi ja buokai lut oft nanos?

I; muttomin rašše læ, ja illa dat roakad aldsis oamastet lbmel armo, mutto stuorra halidusa dasa adna.

Mark. 9; 24. Oskom hærra! vækkes muo æppeosko!

369. Mast dovddujuvvu atte dat rašše ossko almaken duot ossko læ?

Halidusast arbmoi ja vaššest suddoi.

370. Valddago Ibmel vuosstai daggar rašše osko?

Valdda, go dat dušše duot vaimost boatta.

371. Maid avkid adda olmui dat duot ælle osko Kristus ala?

Dam boft olmuš vanhurskasen dakkujuvvu, son ođđasist riegad, bassen ja audogassan dakkujuvvu agalažžat.

372. Mi læ vanhurskasen dakkujubme?

Atte Ibmel armostes logatalla gattavaš suddogassi Kristus vanhurskesvuoda, suddostes su buttasen duobme su rangaštkættai, ja adna su Kristus sist dego son i goassegen læk suddodam.

2 Kor. 5; 21. Son, gutte suddo i diettam, su Ibmel suddon dakkam læ min audast, vai su sist mi vanhurskasen dakkujuvvušeimiek Ibmel audast.

Rom. 3; 24, 28. Vanhurskasen si dakkujuvvujek ansaškættai aive su armost, dam lonastusa miel, mi Kristus Jesus sist læ. — De damditti mi arvvalæp, atte olmuš vanhurskasen dakkujuvvu osko boft alma laga dagoitaga.

373. Maid læ nabbo dalle dat nuft vanhurskasendakkujuvvum siello vuosstaivalddam?

Suddoides andagassi addujume.

Eph. 1; 7. Kristus sist, su varai boft, mist lonastusa læ, suddoidæmek andagassi addujubme, su stuorra armo miel.

Ap. dag. 10; 43. Sunji addek buok prophetak

dam duodaštusa, atte juokkas, gutte su ala ossko, suddoides andagassi oazžo su nama boft.

374. Gæn famost læ suddoid andagassi addet?

Ibmel.

Mark. 2; 7. Gi suddoid andagassi adde læ, ærebgo oft, nabmalassi Ibmel.

375. Mi njuorasmatta Ibmel suddoid andagassi addet?

Aivestessi su nokkamættom arbmo ja vaimoladesvuotta.

2 Mosesg. 34; 6, 7. Hærra læ vaimolades ja armogas Ibmel, gukkagierdavas ja adna ædnag armo ja oskaldasvuoda, gutte armo adna duhat buolvai vuosstai, gutte værredagoid ja rikkomid ja suddo andagassi adda.

Eph. 2; 4, 5, 6. Gæca gaç. 266. Rom. 3; 24. Gæca gaç. 372. Tit. 3; 5.

376. Gæn ditti adda Ibmel migjidi suddoidæmek andagassi?

Kristus ditti, gutte varaines ruosa ald soavatam læ obba mailme suddo.

Gæca gaç. 373.

377. Gæid olbmuidi adda Ibmel suddoidæsek andagassi?

Buok gattavas ja oskolas sieloidi.

Es. 55; 7. Dat ibmelmættom heittus son su gæinos, ja dat værralas su jurddagides, ja jorggalekkus hærra lusa, de son su armet — ja min Ibmelæmek lusa; dastgo su lut læ ædnag andagassi addem.

Ap. dag. 2; 38. Jorggalækket, ja gastašuvvus ješgutteg dist Jesus Kristus nabmi suddoidædek andagassi oazžom varas!

Esek. 33; 11. Luk 24; 47.

378. Maid ja galle suddoid adda Ibmel sigjidi andagassi, guđek su bællai ječaidæsek jorggalek?

Buok suddoid, stuorramus ja uccemus.

1 Joh. 1; 7. Jos čuovgas sist mi vagjolæp, nuftgo son čuovgas sist læ, de særvolašvuotta mist læ guim guimidæmekguim, ja Jesus Kristus, su barne, varak butestek min buok suddost erit.

Es. 1; 18. Hærra cælkka: jos din suddoidædek legje nuftgo purpur, de vielggaden dak dakkujuvujuk nuftgo muota; jos dak vela ruofsad legje nuftgo skarlagan ivdne, de vielggaden dak dakkujuvujuk nuftgo vilgis ullo.

Rom. 5; 20.

379. Maid oazžop mi oftanaga suddoidæmek andagassi addujumin?

Buok Ibmel manai audogas loppadusaid, almalaš aččamek bæivalaš buristsivnadusaid ja agalaš ællem hærvas arbe.

1 Joh. 3; 1. Gæččat, man stuorra rakisvuoda ačče migjidi læ čajetam, atte Ibmel mannan mi galggap goččujuvvut.

Salm. 32; 1, 2. Audogas, gæn værredagok andagassi addujuvvum læk, gæn suddok erit sikkujuvvum læk. Audogas dat olmuš, gæsa hærra suddo i logatalla, ja gæn vuoinast bættolašvuotta i læk.

Rom. 5; 2. Jesus Kristus boft mist gæidno læ osskomek boft dam arbmoi, man sist mi orrop, ja ramadallamen mi læp hærvasvuođa doaivost Ibmel lut.

Rom. 8; 17. Jos mi læp manak, de arbolažak maida læp, nabmalassi Ibmel arbolažak, mutto Kristus arbbim guoimek, jos oftanaga suin mi gillajep, atte mi maida oftanaga suin hærvvasen dakkujuvvujep.

380. Mi læ fastriegadæbme?

Dat Ibmel vuoiņa arbmodakko, atte son Ibmel gova sieloidæmek sist oddasmatta ja nuft odđa Ibmel-olbmui sistamek sivned.

Esek. 36; 26. Odđa vaimo digjidi addet aigom, ja odđa vuoiņa sistadek addet, ja gædggævaimo eritvalddet din oažest ja oažževaimo digjidi addet.

Joh. 1; 12, 13. Nuft ædnagak, guđek vuostaivaldde su, sigjidi famo son addi Ibmel mannan šaddat, sigjidi, guđek su nama ala osskuk; guđek varai mielđ æi læk rieggadam, æige oažje dato mielđ, mutto Ibmelst.

2 Kor. 5; 17. Jos guttege Kristus sist læ, de odđa sivnadussa son læ; dat mi boares læi, vassam læ, gæc! buok odđasen læ dakkujuvvum.

381. Mi nubbastusaid šadda olbmui fastriegadæme boft?

1. Jierbmai sivneduvvu vuoiņalaš čuovgas bassevuoiņa čuvvgim boft.

Gæca gæc. 362.

2. Oamedovddoi sivneduvvu duot raffhe ja illo vanhurskasendakkujubmamek boft.

Rom. 5; 1. Vanhurskasen dakkujuvvum osko boft, de raffhe mist nabbo dalle læ Ibmelin, hær-ramek Jesus Kristus boft.

Gal. 5; 22. Vuoiŋa šaddo læ rakisvuotta, illo, raffhe.

Joh. 14; 27.

3. Dattoi sivneduvvu basse viggam, fabmo ja halidæbme.

Ap. dag. 15; 9. Ibmel butesti sin vaimoid osko boft.

Eph. 4; 24. Dat odđa olmuš sivneduvvum læ Ibmel miel duotvuodá vanhusesvutti ja bassevutti.

382. Mi læ dal dam odđa olbmu vaimo sist?

Rakisvuotta Ibmeli dam stuorra rakisvuodá ditti, main Ibmel min læ rakisen adnam.

1 Joh. 4; 19. Gæca gač. 64.

383. Man gaskoame boft dakkujuvvu fastriega-dæbme?

Gasta boft, man sist Ibmel sadne ælla ja bargga.

Joh. 3; 5. Jesus vastedi: Duodai, duodai dunji cælkam: ærehgo olmuš čacest ja vuoiŋast riegrad, i son mate Ibmel valdegodde sisa bæssat.

Eph. 5; 26. Kristus butesti særvegoddes čace laygo boft sane sist.

Tit. 3; 4, 5. 1 Pet. 1; 23.

384. Darbašuvvugo audogasvutti fastriegadet?

Darbašuvvu galle; dastgo suddojorralæme boft læ juokke olmuš su lundulaš riegadæmes boft jabmam ja Ibmel valddegoddai dokkimættom.

Joh. 3; 3, 6. Jesus celki: Duođai, duođai dunji cælkam: ærebgo olmuš ođđasist riegad i son mate Ibmel valddegodde oaidnet. Mi oaz̄est læ riegadam, oaz̄ze læ; ja mi vuoinast læ riegam, vuoin læ. Gal. 6; 15.

385. Darbašgo dat vanhurskasen dakkujuvvum ja fastriegadam olmuš ain æmbo bassetvuoina væke?

Darbaš; dastgo aive fal bassetvuoin matta varjallet, auddanæbmai buftet ja galggat dam ođđa ællem oskolaš olbmu vaimost, ja su vækktet suddo bagjelvuoitte, mi ain bacca, ja bærgalaga ja mailme gæččalusaid.

Eph. 4; 15. Mi galggap, duotvutti oskaldasak rakisvuođa sist, su ragjai bajassaddat, gutte oaive læ, Kristus ragjai. 2 Petr. 3; 18.

1 Joh. 1; 8. Gæča gæč. 179.

1 Petr. 5; 8. Din vaššalaš bærgalak, birra-mannamen læ nuftgo gilljo lægjon, bivdededin, gæn oaz̄zo njiellat.

386. Maid vela dakka dat oskaldas bassetvuoin oskolaš olbmu sist?

Son basot ja bisot su.

1 Thes. 5; 23; 24. Son ješ, raf he Ibmel, basotifci din čađarak! ja vare obba din vuoinadek ja sielodek ja rumaš laittemættosen varjaluvvuš hærra-

mek Jesus Kristus boattemi! Son oskaldas læ, gutte din gođoi; son maida dam dakkamen læ.

387. Mi læ bassendakkujubme?

Dat Ibmel vuoiņa arbmodakko, atte oskolaš olmuš bæive bæivest æmbo ja æmbo oddasmattujuvvu Ibmel gova miel.

388. Most dakkujuvvu dat bæivalaš oddasmattujubme?

Dago boft, atte dat boares suddogas, daihe suddo æmbo ja æmbo eritid heittujuvvu, ja atte dat odđa olmuš, daihe dat butes ja basse datto æmbo ja æmbo itta buok min vagjolæbmai.

Eph. 4; 22, 23, 24. Eritid bigjat di galggabattet dam audeb ællem boares olbmu, gutte billašuvvu bættolaš anestumi boft; mutto šaddat odđa olmuđen jurddagidadek vuoiņa sist, ja garvotækket dam odđa olbmu, gutte sivneduvvum læ Ibmel miel duotvuodā vanhurskesvutti ja bassevutti.

Rom. 12; 2. 1 Pet. 1; 15.

389. Manditti goččujuvvu dat oddasmattujubme bæivalaš?

Damditti, atte dat dakkujuvvut galgga buok ællem beividæmek.

2 Kor. 4, 16. Æp mi vaiba; mutto jos vela min olgoldas olmuš roappan, de oddasmattujuvvu dat siskaldas bæive bæivest. Phil. 3; 12.

390. Maggar læ nabbo dalle kristalaš olbmu bæivalaš vagjolæbme?

Son ješječas ja su ječas dato biettal, bæ-

galaga, mailme ja su ječas oaže vuosstai soatta, bæive bæivest son auddanæmen læ rakisvuottasis Ibmeli ja guoibmasis ja duot buorre dagoi ala son barggamen læ.

Matth. 16, 24. Jos guttege muo mannai datto, son biettalekkus ješječas ja valddus ruosas ja čuvvus muo.

Gal. 5; 24. Gæca gač. 72.

1 Tim. 6; 12. Soađa osko siega soađe, barga agalaš allem ožudet, man varas don maida goč-čujuvvum læk, ja dakkam læk dam siega duodastusa ollo olbmui audast.

1 Kor. 16; 13. Eph. 6; 12. 1 Joh. 2; 15. Gæca gač. 63.

Joh. 13; 35. Dast buokak dovdek di muo mattajægjek læppet, jos dist rakisvuotta læ gaskastadek. 1 Joh. 4; 19, 20, 21.

Kol. 1; 10. Lækket šaddulažak buok buorre dakkoi. Rom. 12; 17.

391. Mak læk duot buorre dagok?

Dak, maid Ibmel vuoiņ oskolaš olbmu sist duogjo Ibmel basse laga mielđ, mak rakisvuodast dakkujuvvujek alma naggotaga Ibmeli gudnen, guoibmamek ja min ječčamek duot avke varas.

Phil. 1; 11. Lækket devddujuvvum vanhurskesvuodča šaddoiguim, mi Jesus Kristus boft dakkujuvvu Ibmeli gudnen ja gitosen. Gal. 5; 22.

392. Manditti darbašuvvu buorre dagoid dakkat?

1. Dastgo dam varas læ Kristus min lonestam.

Tit. 2; 14. Gæða gač. 311.

2. Dastgo ælle osko luondost dak bottek.

Matth. 7; 17; 18. Juokke šiega muorra šaddad šiega šaddoid; šiega muorra i šaddad gælbotes šaddoid.

Jak. 2; 18. Čajet munji du osskod du dagoinad.

Gal. 5; 6.

393. Mutto matta oskolaš olmuš su ječas buorre dagoi čađa vanhurskasen ja audogassan Ibmel audast dakkjuvvut?

I; æi dasa dokke min buorremus dagoidæmek; dastgo alelessi dak duolvaduvvum læk sudost, ja, go buorre dagoid mi dakkap de læk dak ja vela sagga æmbo min gædnegasvuottamek ja vælgge ja i mikkege ansašemid daihe mavsoid sudoidæmek ala.

Salm. 130; 3. Gæða gač. 198.

1 Kor. 4; 4. Duokkenam galle im dieđe maidegen, mutto dago boft vanhurskasen dakkjuvvum im læk, mutto herra læ, gutte læ muo duobmar.

Luk. 17; 10. Go di læppet buok dakkam, mi digjidi goččjuvvum læi, de cækket: gælbotes balvvalægjek mi læp, dastgo mi dagaimek, maid mi læimek gædnegasak dakkat.

394. Auddanedin ællem basotubmai man ala ferttjep mi alelessi vaibmomek rafhe ja audogasvuottamek doaivo bigjat?

Aivestessi min ansaškættai vanhurskasen dak-

kujubmamek ala osskomek boft, mi vuosstaivaldda Ibmel armo Kristus sist. Gæča gač. 372.

395. Mi læ bisotæbme bassevuoiņa boft?

Dat Ibmel vuoiņa arbmodakko, atte duot, ælle osko sist Kristus ala son min varjalægje læ buok gæčcalusai vuosstai min loappamek ragjai, atte dat odđa ællem, maid fastriegadæmest mi læp oažžom, oažžamek bajasčuožželæme boft, ollašuvvut matta bassevutti.

Phil. 1; 6. Son, gutte buorre dago sistadek algeti, dam son ollašubmai dakkat aiggo Jesus Kristus bæivvai.

1 Pet. 5; 10. Buok armo Ibmel, gutte min gočoi, gučdek oanekas bodduš gillajep, su agalaš hærvasvuottasis Kristus Jesus sist, son ješ rakadekkus, gievrasmattus, nanodekkus, vuodđodekkus din!

396. Mai gaskomi boft basot ja bisot bassevuoiņ oskolažaid?

Sane ja basse mallasi boft.

397. Moft bisot bassevuoiņ oskolažaid?

Dago boft go sin vaimoidi duotvuoda son čajet, sin vaimoid rangašt, oapat, oapest ja jedđijægje læ.

398. Mi læ bassevuoiņa fuobmašattam daihe rangaštam-fidno?

Atte oamedovddomek njuorasen son dakka ja adda buok, vela uccemus, suddoid, bafčasin fuobmašuvvut vuollegasvuottamek varas.

399. Mi læ bassevuoiņa oapatam-fidno?

Atte Ibmel sane boft son æmbo ja æmbo ravast ja čuovgge olbmui jierme ja duotvuoda vaibmoi nanosen dakka buok čajadusa vuostai

1 Joh. 2; 20. Gæca gač. 293.

400. Mi læ bassevuoiņa oapestam-fidno.

Atte su čiegos bagadusas ja ravvagides boft suddost erit olbmuid son varjal, sin viggat, ravve ja goččo burid dakkat.

Rom. 8; 14. Nuft ædnagak, guđek Ibmel vuoiņast dolvvujuvujuk, dak Ibmel manak læk.

401. Mi læ bassevuoiņa jeddim-fidno?

Atte son, erinoamačet hedi ja gæččalusa dillest, adda duot kristalažaidi muittet Ibmel armogas væke, adda sigjidi fuobmašet evangelium jeddi-jægje famo ja bisot sin gierdavašvuodast ælle doaivo čađa.

Rom. 8; 16. Dataka vuoiņ oftanaga min vuoiņain duodaštægje læ, atte Ibmel manak mi læp.

402. Mannen goččujuvujuk dak olbmuk, gæid bassevuoiņ nuft basot ja oskost bisot?

Dak goččujuvujuk basse olbmuk, Ibmel manak, su æcalažak ja vallijuvvumak, lattok Jesus Kristus rubmašest.

Kol. 3; 12. Garvotækket alsidek, nuftgo Ibmel vallijuvvum, basse ja rakis olbmuk, njuoras vaimolađesvuoda.

Gal. 3; 26. Di læppet buokak Ibmel manak osko boft Kristus Jesus sist. 1 Joh. 3; 1.

1 Kor. 12; 27. Di læppet Kristus rumaš ja lattok, ješgutteg sajestes.

403. Gost gavdnujuvujuk dak Ibmel basse olbmuk?

Dam basse kristalaš girkest.

404. Mi arvveduvvu kristalaš girko boft?

Čoagganæbme buok dain, guđek gastašuvvum læk kristalaš gastain ja guđek kristalas osko dovdastek.

405. Mi læ dat kristalaš gast?

Gassta čacin ače, barne ja bassevuoiņa nabmi.

406. Mi læ dat kristalaš ossko?

Ossko Ibmel ače, Ibmel barne, Ibmel bassevuoiņa ala kristalaš apostolalaš osko-artikkali miel.

407. Goas čokki bassevuoiņ vuostemuš gærde oskolažaid basse girkkon?

Helludak basi vuostemuš bæive Jesus albmannam maņņel, go Jesus son vuostemuš gærde vaimoidi čilgi. Gæča gač. 349.

Ap. dag. 2; 41. Guđek dal buorre mielast vuosstaivaldde Peder sanid, si gastašuvvujegje; ja lassetuvvujegje damanaga bæive særvegoddai lakka golm duhat sielok.

408. Manditti goččujuvvu dat kristalaš girkkon basse?

Damditti go dat gasta boft basotuvvum læ

Ibmeli ja su halvvalussi, ja damditti go basse-
vuoin dai basse arbmogaskomi boft dam sist da-
gos dakka bassendakkam varas. De damditti
goččujuvvu girikko bassen, josjoge suddo ja hæ-
gjuvuotta dam sist gavdnujuvvu dabe ædnam
ald, ja josjoge muttom lattok æi læk duođalažak
Ibmel audast.

1 Kor. 3; 16. Gæca gač. 347, 3.

Eph. 5; 25, 26, 27. Kristus særvvegoddess
rakisvuođastes ani, ja ješječas addi dam audast,
dam basotam ditti, čacelavgo boft sane sist, dam
butestedin siega gudnalaš særvvegodde aldis ra-
kadam varas, mast duolvva i læk, ige cække, ige
mikkege daggaražaid, mutto vai bassen ja laitte-
mættosen dat dakkujuvvuši.

1 Pet. 2; 9. Di valljo sokkagodde læppet,
gonagaslaš papolbmuk, basse olbuk, Ibmel olb-
muk, vai su bassevuođaid di sarnedæppet, gutte
sævdnjadasast erit su oavddočuovggasis din gočoi.

2 Kor. 6; 16.

409. Manditti goččujuvvu dat kristalaš girikko
oftasaš?

Damditti go dam ulbme læ buok olbmuid
vuosstaivalddet.

1 Tim. 2; 4. Gæca gač. 1. Rom. 3; 29, 30.
Eph. 2; 17. 1 Kor. 1; 12, 13.

410. Maggar læ giriko dille dam ilmest?
Dabe læ Ibmel girikko soatte.

411. Gæk læk girko vaššalažak?

Bærgalak, mailbme ja oažže, ja dam mañemuš vaššalaš læ jabmem.

Gæca gæc. 385.

412. Maggar værjoiguim soatta Ibmel girikko vaššalažaides vuosstai?

Vuoinalaš værjoiguim, maid Ibmel sunji adda; dak værjok læk erinoamačet ossko, doaivvo, sadne ja rokkus. Eph. 6; 11—18.

413. Maggar læ Ibmel girko dille almest?

Triumfalaš, dastgo buok su vaššalažak dalle vuittujuvvum læk.

1 Kor. 15; 54, 55, 57. Go dat nokkavašvuotta nokkamættomvuođa garvotuvvu, ja dat jamolašvuotta jabmemættomvuođa garvotuvvu, de ollašubmai boatta dat sadne, mi čallujuvvum læ: jabmem njillujuvvum læ vuoitton. Jabmem! gost du sæčagas? helvet! gost du vuoitto? Ibmeli gittos, gutte vuoito migjidi adda min hærramek Jesus Kristus boft!

Almost. 7; 9—17. Dastmañnel oidnim, ja gæc, stuorra joavkko, mi lokkamest i læm, buok bakkenin ja sokkagoddin ja olbmuin ja njuofčamgie-lain, guđek thruono ja labba audast čužžu, vilgis biftasi sist garvotuvvum, ja palmeovsiguim sin gieđainæsek, ja guđek alla jenain čurvvu ja celkke: audagassandakkam min Ibmelæmek læ, gutte thruono ald čokka, ja labba!

414. Maid dat arvvedatta, atte don oskok basse kristalaš girko ala?

Vuost, atte diedam, atte dat girikko læ, ja atte iloin dam ala dorvastam, atte mon dam sist, dam arbmogaskomi čađa, særvolašvuođa anam Kristusin ja nuft oasalašvuođa agalaš audogavuodast.

415. Šaddek buokak audogassan, guđek læk gastašuvvum ja njalmalažžat dovdastek kristalaš oskosek?

Æi; dušše fal girko duot lattok audogassan dakkujuvvujek.

Matth. 7; 21. I juokkaš, gutte munji cælkka: hærra! hærra! almevaldegodde sisa boađe; mutto gutte barggamen læ dakkat aččam dato, gutte læ almin.

Rom. 8; 9. Jos gastegen i læk Kristus vuoin, i son læk su.

Matth. 22; 11—14.

416. Galle lagaš girko lattok læk dalle ædnamest?

Guoft lagaš, guoftelažak ja duot kristalažak. 2 Tim. 2; 19, 20. Ibmel nannos vuodđo bisso ja adna dam duodastus: hærra olbmuides dietta, ja: juokkaš, gutte Kristus nama bakod, heittus son verudagastes erit! Mutto stuorra dalost æi dušše fal golle ja silbballittek læk, mutto maida muorra ja lairrelittek, ja soabmasak gudne, ja soabmasak æppegudne varas.

Matth. 13; 24—30; 47—50.

417. Gæk læk guoftelažak?

Guđek njalmin dovdastek Kristus, mutto vaimostæsek ja dagoidæsekguim su biettalek.

2 Tim. 3; 5. Ibmelballolašvuoda hame si adnek, mutto dam famo si biettalek.

Tit. 1; 16. Si dovdastek galle Ibmel diettet, mutto dagoidæsekguim si biettalek su, dastgo fastes si læk jo æppegullolažak ja buok buorre dak-koi dokkimættomak.

418. Gæk læk duot kristalažak ja girko duot lattok?

Guđek gastasek litto dollek ja nuft sikke vaimostæsek, ja sanidæsek ja dagoidæsekguim dovdastek Kristus.

Joh. 15; 1—8. Gal. 5, 6.

419. Lægo duot kristalažain særvolašvuotta gaskanæsek?

Læ galle; oskom basse olmui særve ala.

420. Mi læ basse olmui særvolašvuotta?

Dat læ basse olmui, daihe dai duot kristalažai oftstattujubme oft vuoiŋa, oft osko, oft doaivo sist oft rubmašen, gæn oaivve læ Kristus.

Eph. 4; 4, 5, 6. Oft rumaš ja oft vuoiŋ di læppet, nuftgo di maida oft doavvoi goččujuvum læppet din goččom sist; nuftgo oft hærra læ, oft osko, oft gast, oft Ibmel ja buokai ačče, gutte buokai bagjel læ, ja buokai boft, ja din buokai sist.

Joh. 17; 20—23.

421. Moft čajetek basse olbmuk dam særvolašvuoda?
lašvuoda?

Veljalaš rakisvuoda boft gutteg guoimes vuosstai.

Joh. 13; 35. Gača gač. 390.

Rom. 12; 10. Adnet obba vaimostædek gutteg guimidædek rakisen veljalaš rakisvuodain; adnet gutteg guimidædek gudnest. Phil. 2; 2—5.

422. Ollago dat særvolašvuotta dušše fal dai basse olmuidi, guðek dabe ædnam ald læk?

I; dastgo ælle særvolašvuotta læ lbmel basse olmui gaskast dabe ja maida singuim, guðek sidast læk hærra lut; dastgo sist buokain oft oftasaš ællem læ Kristus sist.

423. Maid arvedatta dat nabbo dalle, atte basse olmui særvolašvuoda ala don oskok?

Vuost, atte diedam, atte dat særvolašvuotta læ, ja atte iloin dam ala dorvastam, atte dat oftstattu jubme vuoiŋa sist, man sist mon ælam buok basse olmuiguim, munji audogasvuottan boatta basse olmui osko ja audastrokkus boft.

1 Joh. 1; 3. Dam, maid oaidnam ja gullam læp, mi digjidi sarnedæp, vai digis maida migjidi særvašeidek; mutto min særvolašvuottamek ačin læ ja su barnin Jesusin Kristusin.

2 Kor. 1; 11. Di migjidi vækken boattebættet rokkadalladedin min audast.

Phil. 1; 19. Rom. 15; 30.

424. Maid vela dovdastak don goalmad artik-
kal sist?

Oskom suddoi andagassi addujume, oaže ba-
jasčuožželæme ja agalaš ællem ala.

425. Maid dat arvedatta osskot suddoi an-
dagassi addujume ala?

Atte vaimostam mon dam ala dorvastam, atte
Ibmel su kristalaš særvvegoddestes bæivalažžat
munji adda ja buok oskolažaidassis olles suddoi
andagassi addujume. Gæča gač. 373—376.

426. Darbašgo dat bassendukkujuvvum siello
bæivalaš suddoi andagassi addujume?

Darbaš; dastgo bassendakkujubme i šadda
dabe ædnam ald goassegen olles, mutto suddo
darvvanæmen læ olmui ælededines dam mailmest.

Gæča gač. 394.

427. Man gaskoame boft adda Ibmel suddoid
andagassi?

Sanes boft.

428. Gæsa læ son addam famo su nabmi
olbmuidassis suddoidæsek andagassi addujume
cælkket?

Sane balvvalegjidi; hæde dillest oažžo juokke
latto kristalaš girkost dam dakkat.

Matth. 18; 18. Duođai digjidi cælkam: maid-
ikkenessi di ædnamest čadnabættet čadnujuvvum
læ almest ja maidikkenessi di ædnamest čoavdde-
bættet, čovddujuvvum læ almest. Joh. 20; 23.

-429. Mi gaibeduvvu vai kristalaš olmuš matta vuosstaivalddet bæivalaš suddoi andagassi ad-
dujume?

Bæivalaš jorggalæbme Ibmel guvllui, daihe bæivalažžat hægjovuodas-suddoid bafčasin dovd-
dat, Ibmeli daid dovdastet ja Ibmel armo bivddet
Kristus sist. Gæča gač. 359 ja 377.

430. Mi galgga erinoamačet migjidi dam vaib-
mobavčas addet suddomek ditti?

Ibmel rakisvuoda guoratallam, go min stuorra
gittomættomvuottamek su vuosstai mi oaidnep.

431. Gæsa galgga gattavaš kristalaš suddoides
dovdastet?

Vuost ja erinoamačet Ibmeli, ja de sielo mor-
raštegjidi ja guoibmasis, jos son læ dakkam sunji
maidegen bahaid. Gæča gač. 428, 359.

Salm. 32; 5.

1 Joh. 1; 9. Jos suddoidæmek mi dovdastæp,
de son oskaldas læ ja vanhurskes, atte suddoidæ-
mek migjidi son andagassi adda ja butest min
buok vanhurskesmættomvuodast erit.

Jak. 5; 16. Dovdastækket mæddadusaidædek
gutteg guimidassadek, ja rokkadallat gutteg gui-
midædek audast vai buorreduvvubættet.

432. Man hoft oažžo gattavaš kristalaš sud-
doides andagassi?

Osko hoft, mi Jesus ja su vanhurskesvuoda
aldsis oamast. Gæča gač. 365.

433. Maid duogjo dat bæivalaš suddoi andagassi addjubme, go oskolaš olmuš iloin dam aldisis oamast?

Dam bæivalaš ođđasmæme, daihe, atte bæive bæivest gittovažab ja gittovažab son šadda lbmeli su ansaškættai armostes ja bæivalažžat æmbo ja æmbo čajet dam su gittovašvuodas mannalaš gullolašvuoda sist.

Gæða gač. 388, 389, 390.

Salm. 130; 4. Du lut læ andagassi addem vai olmuš dust balla.

1 Mosesg. 39; 9. Gæða gač. 56. Rom. 12; 1.

434. Manne celkkujuvvu atte bassevuoiŋ adda suddoid andagassi?

Damditti go bassevuoiŋ bæivalažžat migjidi dam divras addaldaga bufta sane sist ja dakka, atte osko sist mi dam vuostaivalddep.

435. Goas ollašuvvu olbmū bassendakkujubme?

Oaže bajasčuožželæmest.

Gæða gač. 395.

436. Mi læ oaže bajasčuožželæbme?

Atte jabmi rubmašak, maŋemuš bæive, go hærra boatta dubmičet ellid ja jabmid, su jena hoft bajashoftujuvvujek ællemi ja fastain oftstatujuvvujek sieloidæsekguim.

Joh. 5; 28, 29. Dat boddo boatta, go buokak, guđek havdi sist læk, su jena gullamen læk; ja si, guđek burid læk dakkam, auddan bottek ællem ba-

jasčuožželæbmai; mutto guđek bahaid læk dakkam, duomo bajasčuožželæbmai. Dan. 12; 2. Alm. 20; 13.

437. Mi nubbastusaid dalle šadda oskolažai rubmašidi?

Dak bajasčuožželek hærvasendakkujuvvum ja nokkamættomak dam bajasčuožželam Jesus Kristus rubmaš lakkasažžak. Gæča gač. 331, 3.

1 Kor. 15; 36—50. Rumaš gilvvujuvvu nokkavašvuođa dillest, ja nokkamættomvuođa dillai dat bajasčuožžel; hægjovuođa dillest dat gilvvujuvvu, hærvasvuođa dillai dat bajasčuožžel; appetesvuođa dillest dat gilvvujuvvu ja famo dillai dat bajasčuožžel. Oažalaš rumaš gilvvujuvvu, vuoijalaš rumaš bajasčuožžel. Ja nuftgo dam ædnamlas olbmua gova mi adnam læp, nuft maida adnemen mi læp dam almalaš olbmua gova. Phil. 3; 21.

438. Manditti celkkujuvvu oaže bajasčuožželæbme bassevuigņi?

Damditti go oskolažai rubmaši bajasboftujubme hærvasvuođa dillai læ bassendakkujume ollašubme.

Rom. 8; 11. Jos su vuoiņ, gutte Jesus bajasčuožžaldatti jabmi dillest, sistadek læ, de son, gutte Kristus jabmi dillest bajasčuožžaldatti, maida din jamolaš rubmašidadek ællen dakka su vuoiņas boft, gutte sistadek læ. 1 Kor. 15; 50. 6; 13—20.

439. Alma æppeoskolažai rubmašak maida bajasčuožželet galggekek maņemuš bæive?

Galggekek galle; mutto dak bajasčuožželek duobmoi. Gæča gač. 436 ja 340.

440. Gosa mannek dak bajasuoz³elam rub-
mašak sieloidæsekguim?

Vallijjuvumak mannek duomo maŋŋel agalaš
ællemi, dak dubmijuvumak agalaš jabmemi.

Matth. 25; 46. Ja de si mannamen læk, dak
agalaš gifsai; mutto vanhurskasak agalaš ællemi.

441. Mi læ dat agalaš ællem?

Dat audogas dille, go vallijjuvumak besstu-
juvvum læk buok bahast, agalaš³at ællemen læk
Ibmelæsek ja bæstasek lut, ja basse engeliguim
Ibmel gittek nokkamættom rafhest ja ilost.

Matth. 25; 34. De sigjidi, guðek olgiš gieða
bæld læk, gonagas dalle sardno: hoattet dek aččam
buristsivneduvvumak! valdegodde arbbijækket, mi
din varas rakaduvvum læ, mailme algo bigjujume
rajast!

1 Thes. 4; 17. Alelessi mi oaz³op læt hærra
lut. Joh. 17; 24.

Almost. 21; 4. Ibmel juokke gadnjäl erit sikko
sin čalminæsek, ja jabmem i šat læk, ige moras, ige
hišškom, ige gifse šat æmbo læk, dastgo dat
audeb dille vassam læ.

Salm. 17; 15. 1 Kor. 13; 12. 1 Joh. 3; 2.

442. Mi læ dat agalaš jabmem?

Suorgadlaš suppijubme Ibmel audogasvuoda
særvest erit, rubmaš ja sielo hirbmad ja nokka-
mættom gifse helvet sist.

Matth. 25; 41. De maida sigjidigis gonagas
čalkka, guðek su guro bæld læk: vuolgget muo

lut erit, di garrotuvvumak! agalaš dolli, barga-
laga ja su engeli varas rakaduvvum.

2 Thes. 1; 9. Si rangastusa gillajek, agalaš
suppijume herra čalmi audast erit, ja su famo
hærvastvuodast erit. Rom. 2; 8, 9. Almost. 21; 8.

443. Gæk šaddek dubmijuvvut?

Buokak, guđek gattamættomvuodast ja æppe-
oskost orruk loap ragjai.

Joh. 3; 36. Gutte barne ala ossko, sust læ
agalaš ællem, mutto, gutte barne i osko, i son
oazo ællem oaidnet, mutto Hmel moarre su ba-
gjelist orro.

2 Thes. 2; 10. Si lappujek, go duotvuoda
rakisvuoda si æi vuostaivalddam aldsesek besstu-
jubmen.

444. Gæk dakkujuvvujek særvvolažžan agalaš
ællem dillai?

Buokak, guđek loap ragjai oskost orruk Je-
sus ala.

Almost 2; 10. Læge oskaldas jabmem ragjai,
de ællem kruono dunji addam.

Almost. 14; 13. Audogasak dak jabmek, gu-
đek hærrai jabmek.

Matth. 10; 22. Gutte loap ragjai bisovažžan
orro, son audogassan dakkujuvvu.

445. Maid arvedatta Amen, main don loapatak
osko dovdastusa?

Dat arvedatta, atte maid mon nuft dovdastam,
dat duot ja nanos læ juokke lakkai.

446. Lægo dal du osskot aibasrakkan nanos
ja duot?

I nuft nanos ja duot nuftgo datušim ja nuft-
go dat galgaši.

447. Maid galgak don dalle dakkat nanosabbo
osko oažžom varas?

Juokke bæive rokkadallat aigom Ibmelest
munji dam armostes addet.

448. Gost sardnujuvvu rokkus katekismusast?
Goalmad oasest.

Goalmad oasse.

Hærramek rokkus.

449. Mi dat læ rokkadallat?

Dat læ oftgærdasažžat Ibmelin vaimostes sard-
not, hædes sunji vaiddalet ja duot angervuodain
maidegen sust bivddet.

450. Gi galgga nuft rokkadallat?

Buokak, vela smavva manak. Matth. 21; 16.

451. Mutto mattek buokak nuft rokkadallat?

Æi; dak gattamættomak æi mate; dastgo sin
vaibmosek i læk duodalaš Ibmel audast, ja æi si
oca su duot angervuodain.

452. Alma njalmin rokkadallat mattek gatta-
mættomak?

Njalmin galle; mutto sin rokkusek læ guofte-
lašvuotta ja damditti fastesvuotta Ibmeli.

Matth, 15; 8, 9. Njalminæsek dak olbmuk muo lakka læk, ja hofsamidæsekguim si muo gudniettek; mutto sin vaibmosek gukken muo lut læ. Mutto dušše ditti si balvvalek muo.

Es. 1; 15. Gæca gaç. 48. Matth. 6; 5.

453. Gæn galgga olmuš aivestessi rokka-
dallat?

Aivestessi Ibmel, dam buokvægalaš, gæst buok buorre ja buok olles addaldak boatta.

Jak. 1; 17. Buok buorre addaldak ja buok olles addaldak bagjen boatta ja vuolas boatta čuovgasi ačest, gæn duokken i læk nubbastussa ige molsašume suoivan.

454. Gæn nabmi galggap mi rokkadallat?

Jesus nabmi.

Joh. 16; 23. Duođai, duođai mon digjidi cælkam, maidikkenessi di muo nabmi ačest rokkadal-
labættel son digjidi adda.

455. Mi dat læ Jesus nabmi rokkadallat?

Dat læ rokkusides Jesus ansašæme ala ja su audastrokkus ala ače lut vuodđodet.

456. Maggar galgga min rokkusæmek daihe
arvvalussamek Ibmelin læt?

Dat dakkujuvvut galgga vuollegašvuodain, mannalaš dorvoin, angervuodain ja ibmelballolaš-
vuodain.

457. Goas galgga olmuš rokkadallat?

Min vaibmomek halidæbme galgga alelessi

orrot Ibmel guvllui, ja min arvvalussamek suin-
i galga læt mærreduvvum dušše fal soames aigidi,
mutto nuft davja go min vaibmomek dasa dar-
bašvuodas fuobmaš.

1 Thes. 5; 17. Rokkadallat hæitekattai.

Eph. 6; 18. Juokke aige rokkadallat vuoiņa
sist buok rokkusin ja adnomin.

458. Æigo læk soames aigek ja dillek, mak
nabmalassi goččuk min rokkadallat?

Læk; ja daggarak læk juokke bæive idded ja
ækked, basse bæivek ja erinoamaš dappatusak.

459. Gost galggap mi rokkadallat?

Go Ibmel læ juokke baikest ja buok olmui lut
de gavdnap mi su juokke baikest, de damditti
galga min rokkusamek i læt mærreduvvum dom
dam baikkai; erinoamačet galgga olmuš rokka-
dallat Ibmel viesost ja sin godidæsek sist, čiek-
kosist ja almosist.

Matth. 21; 13. Čallujuvvum læ: muo viesso
goččujuvvut galgga rokkadallam-viesso.

Matth. 6; 6. Go don rokkadallak, de mana
goattasad, ja dapa ufsad, ja rokkadalla aččasad,
gutte læ čiekkosist; ja aččat, gutte čiekkosist
oidna, almosist dunji mafsa. Joh. 4; 19, 20, 21.

460. Galggap mi dušše fal rokkadallat girji
miel daihe oapatuvvum rokkusi miel?

Æp; maida vaimo javotes šuokkatusaiguim,
ja min ječaidæmek saniguim.

461. Mutto mattek manak ja oftgærdasaš olbmuk rokkadallat sin ječaidæsek sani guim?

Mattek galle; dastgo Ibmel gæčča vaimo duodalašvuoda ja angervuoda, ja Ibmelines matta olmuš roakadabbut ja oftgærdasabbut arvvalet go olbmuiguim.

1 Sagaig. 29; 17. Muo Ibmelam, mon dieđam, atte vaimoid sogardægje don læk ja buorren anak duodalašvuoda.

462. Maid galggap' mi vuttivalddet go girje miel daihe oapatuvvum rokkusi miel mi rokkadallap?

Atte dat, maid mi nuft rokkadallap, galgga læt min vaibmomek bivddo.

463. Galle lagaš læ dalle rokkus?

Guoftlagaš: 1, siskaldas rokkus, go vaibmo javotesvuodast Ibmeli šuokka; 2, olgoldas rokkus, go vaimo bivddo dakkujuvvu saniguim.

Salm. 19; 15. Dokkijekkus muo njalbman sardne dunji ja dokkijekkusek muo vaibmom jurddagak ealmidad audast, hærra, muo bastam ja muo lonestægjam.

464. Gæn audast galggap mi rokkadallat?

Æp dušše fal ječaidæmek audast, mutto maida ærra olbmui ja vela vaššalažaidæmek audast.

1 Tim. 2; 1, 2, 3. Gæča goattetaval.

Jak. 5; 16. Gæča gač. 431. Matth. 5; 44. Gæča gač. 104.

465. Mi læ oftasaš rokkus?

Atte oskolažak oft særvest bajedek vaimosek

Ibmeli ja čurvvuk sust su armo aldsesek ja ærra olbmuidi. Dat nabmalassi dakkujuvvut galgga almos ibmelbalvvalusast ja goatte rokkusin.

Salm. 95; 6. Boattet, rokkadallop ja gobmardallop, sojatakkop mi čibbidæmek hærra čalmi audast, gutte min dagai.

Salm. 132; 7. Su viesoidi mi aiggop mannat, ja su julgi audast rokkadallat aiggop.

Matth. 18; 20. Gost guoft daihe goim čoagganam lak muo nabmi, dast mon sin gaskast læm.

466. Maid galggap mi rokkadallat?

Erinoamačet daid vuoiŋalaš addaldagaid, mak darbašuvvujek audogasvutti, mutto maida ærra, sikke vuoiŋalaš ja rumašlaš addaldagaid.

Matth. 6; 33. Barggat audemusta Ibmel valdegodde bivddet ja su vanhurskesvuoča, de maida buok dat digjidi addujuvvu.

1 Kor. 12; 31. Vainotekket buorremus arbmo-addaldagaid! 1 Kor. 13; 13.

Phil. 4; 6. Allet vaimobafčasest oro mastegen, mutto juokke ašše ditti cellkujuvvusek Ibmeli din adnomak čuorvvomi ja rokkadusaiguim oftanaga gittolusaiguim.

467. Maid galggap mi alelessi muittet go æp aidonessi audogasvuoča mi aldsimek rokkadallap?

Atte Ibmel aive fal oaidna, jos dat migjidi duot buorren boatta daggar addaldagaid oažžot, de fertijep mi damditti vaimostæmek cækket: Hærra, jos don aigok.

Matth. 26; 39. Gæca gač. 72.

468 Gi læ min oft aidno oapatægjamek riefloi rokkadallat?

Bassevuoiŋ, gutte damditti goččujuvvu rokkus vuoiŋ.

Rom. 8; 15, 26. Vuoiŋ boatta min hægjovutti vækken; dastgo æp mi diečte maid ja moft rokkadallat galggap; mutto vuoiŋ ješ min audast auddanloaidest su cækkemættom šuokkatusaiguim.

Sak. 12; 10.

469. Mi læ buok ollasamus rokkus?

Dat basse ačačæmek, maid Jesus ješ mat-tægjidassis oapati, ja mi damditti goččujuvvu: hærra rokkus.

Luk. 11; 1—4.

470. Loga dam rokkus hiljet ja čielgaset:

Ačačæmek, don gutte læk almin! Basotuvvus du nabmat; Bottus du valdde-goddat! Dakkujuvvus du dattot, moft alмест, nuft maida ædnamest; Adde migjidi odna bæive min bæivalaš laibbamek! Ja adde migjidi velgidæmek andagassi, nuftgo mi vælgolažaidassamek andagassi addep; Ja ale doalvo min gæččalussi; Mutto bæste min bahast erit! Dastgo du læ valddegodde, fabmo ja gudne aga-lašvutti! Amen.

471. Moft jukkujuvvu dat rokkus?

Golm sagjai: Alggo-sadne, čiečča rokkusak ja loap.

472. Mi læ alggo-sadne?

Dat dorvolaš sarnotæbme: ačačæmek, don, gutte læk almin!

473. Man varas datto l̄bmel mi galggap sardnot sunji aččenæmek?

l̄bmel dai sanides boft rakkaset min goččo duodairakkan su ala osskot su duot aččenæmek, ja ječaidæmek su duot mannanes, vai roakkadlažžan ja nanna dorvoin mi rokkadallap, nuftgo rakis manak rakis vanheminæsek dorvvolažžan rokkadallamen læk.

474. Gi matta duot mannalaš dorvoin goččot l̄bmel aččenes?

Dušše fal duot l̄bmel manak.

Gal. 4; 6. Gæča gač. 224.

475. Manditti datto l̄bmel mi galggap cælkket: ačačæmek, ja i dušše fal: ačačam?

Damditti go mi galggap rokkadallat vuoiŋa særvolašvuodast guim guimidæmekguim ja guim guimidæmek audast.

476. Man ditti celkkujuvvu: Don, gutte læk almin?

Jurddagidamek vuollai goččom ditti, atte dat ačče rakisvuodastes ja famostes bajeduvvum læ buok ači bagjel ædnam ald.

Matth. 7; 11. Jos di, guđek bahha lappet, diettebättet manaidassadek buorre addaldagaid addet, man sagga æmbo dalle adda aččadek, gutte læ almin, sigjidi buorre addaldagaides, guđek sust adnomen læk.

Ephes. 3; 15. Sust buok aččenabma læ almin ja ædnamest.

Salm. 115; 3. Min Ibmelæmek læ almin, son dakka buok, maid son buorren oaidna.

477. Galle rokkus adna ačačæmek?

Čiečča; dai njälja audeb sist rokkadallap mi aldsimek, mi buorre læ, dai golm maņeb sist rokadallap mi bagjelistamek erit mi bahha læ.

Vuosstas rokkus.

Basotuvvus du nabmat!

Dat læ:

Ibmel nabma galle ječaldes basse læ; mutto dam rokkus sist mi rokkadallap, vai dat maida min lut basotuvvuši. Dat dakkujuvvu, go Ibmel sadne butesen ja čielgasen oapatuvvu, ja go migis maida, Ibmel mannan, dam miel bassen ællep; dasa vækkeitifčik don min, rakis ačačæmek almest! Mutto gutte ærra lakkai oapatæmen ja ællemen læ, go Ibmel sadne oapat, son Ibmel nama æppebasotægje læ min gaskast; dast erit varjalifčik don min, almalaš ačačæmek!

478. Maid rokkadallak don vuostas rokkus sist?

Atte Ibmel nabma šadda basotuvvut min lut.

479. Mi læ Ibmel nabma?

Su ibmelvuoda natur ja luonddo.

Gæca gač. 74.

480. Mi dat læ, atte Ibmel nabma basotuvvu
min lut?

Dat læ, atte dat šadda almostuvvut ja migjidi
čilggijuvvut, atte mi oappap dam dovddat, rakistet,
gudniettet ja gittet buok dam hærvasvuodas sist.

Salm. 72; 19. Gittujuvvum lekkus su gudne
nabma agalažžat; ja devddujuvvus obba ædnam
su gudnin, Amen ja Amen!

Mal. 1; 11. Bæive bagjanæme guovlost ja dam
illošæme guvllui galgga muo nabma stuores šaddat
bakkeni gasski. Joh. 12; 28; 17; 6.

481. Man gaskoame boft dat dakkujuvvu?

Ibmel sane boft.

482. Goas basotuvvu nabbo dalle Ibmel nabma
min lut?

Go Ibmel sadne butesen ja čielgasen oapa-
tuvvu ja oažžo saje vaimoidæmek sist.

483. Goas basotuvvu Ibmel nabma min boft
ærrasidi?

Go illolažžan mi dam dovdstæp Ibmel sane
mield, ja go mi, nuftgo dat Ibmel manaidi
soappa, sane mield ællep basse ællem sist.

Salm. 63; 5, 6. Mon aigom gittet du muo
ællem beividam, giečaidam bajedet aigom du nabmi,

ja muo njalbme du gittet galgga illolaš hofsami-
guim. Salm. 96; 2, 3. 92; 2, 3.

Matth. 10; 32. Gutteikkenessi muo dovdastet
aiggo olmui audast, su mon maida dovdastet
aigom aččam audast, gutte læ almin.

Matth. 5, 16. Čuvvggus din čuovgasædek nuft
olmui ouddi, atte din buorre dagoidædek si oid-
nek, ja aččadek si gudniettek, gutte læ almin.

484. Gi æppebasotægje læ Ibmel nama?

Si, guđek æi oapat ærrasidi Ibmel sane bu-
tesen ja čielgasen, ja guđek æi ællemen læk dam
sane miel.

Rom. 2; 24. Din ditti bilkeduvvu Ibmel nabma
bakkeni gaskast.

2 Kor. 2; 17.

Nubbe rokkus.

Bottus du valddegoddat!

Dat læ:

Ibmel valddegodde galle ječaldes boatta alma
min rokkadallakættai; mutto dam rokkus sist mi
rokkadallap, vai maida min lusa dat boadaši.
Dat boatta go almalaš aččamek bassevuoiņas
migjidi adda, gutte armos boft dakka, atte mi
osskop su basse sanid, ja ibmellagažžan ællep
dabe aigest ja dobbe agalašvuodast.

485. Maid rokkadallak don nubbe rokkus sist?

Atte Ibmel valddegodde min lusa boadaši.

486. Galle lagaš læ Ibmel valddegodde?

Goim: 1. Aimo valddegodde, man sist Ibmel buokvægalasvuodaines buok sivnadusaides doarjo.

2. Armo valddegodde, man sist Kristus adda oskolažaidassis ædnam ald vanhurskesvuoda, rafhe ja ilo bassevuoiņa sist. Gæca gač. 266 ja 292.

Rom. 14; 17. Ibmel valddegodde i læk borramuš ja jukkamuš, mutto vanhurskesvuotta ja raffhe ja illo bassevuoiņast.

3. Gudne valddegodde almest, gost vallijuvvumak Kristus lut olles audogasvuoda dillest ællemen læk.

Gæca gač. 413 ja 441.

487. Maid valddegoddid rokkadallak don dam rokkus sist?

Armo ja gudne valddegodde.

488. Mi dat læ, atte Ibmel valddegodde min lusa boatta?

Atte særvolažžan mi dasa dakkujuvvujep.

489. Man gaskoame boft dat dakkujuvvu?

Ibmel sane boft.

490. Goas boatta nabbo dalle Ibmel valddegodde min lusa?

Go almalaš aččamek bassevuoiņas migjidi adda, gutte armos boft dakka, atte Ibmel sanid mi osskop.

491. Maid doaimat bassevuoiņ sin lut, gudek

osko boft dakkujuvvum læk særvolažžan Ibmel
valddegoddai?

Atte basse ja ibmelballolaš ællem si ellek dabe
ja dobbe buok agalašvuodast.

492. Guđe valldedogde særvolažžak læk olbmuk,
nuft gukka go si suddo rakisen adnek ja dam
balvvalek?

Satan valldedogde. Gæca gač. 309.

1 Joh. 3; 8. Gæca gač. 185.

Goalmad rokkus.

Dakkujuvvus du dattot, moft almest,
nuft maida ædnamest!

Dat læ:

Ibmel buorre ja armogas datto galle daku-
juvvu alma min rokkadallakættai, mutto dam rok-
kus sist mi rokkadallap, vai maida min lut dat
dakkujuvvuši. Ja dat dakkujuvvu, go Ibmel cuovkke
ja hætte buok bahha arvvalusaid, ja buok ibmelmæt-
tom juonaid, mak æi luoite min su basse nama ba-
sotet, æige luoite su valldedogde boattet, mi læ
bærgalaga, mailme ja min oažžamæk datto, mutto
sanestes ja oskotes nannosen ja bisovažžan min
varjalet gidda min loappamek ragjai, dat de læ
min Ibmelæmek armogas, buorre datto.

493. Maid rokkadallak don goalmad rokkus sist?

Atte Ibmel datto dakkujuvvuši min lut ædna-
mest, nuftgo dat dakkujuvvu almest.

494. Mi læ Ibmel datto buok su jiermalaš siv-
nadasaidesguim?

Atte vanhurskesvuoda ja bassevuoda dillest si
illolažžan ja audogassan ellek agalažžat.

495. Gæi lut dakkujuvvu dat Ibmel datto alмест?

Basse engeli lut, guđek vaimoidæsek duot-
vuodast ja moivašuvvakættai rafhest ja ilost su
balvvalek.

Salm 103; 20, 21. Gittet hærra, di su enge-
lak! di vægalažak famost, guđek dakkabættet su
sanid! gittet hærra, buok su vægak, di su balvva-
lægjek, guđek dakkabættet su dato!

496. Mi dat læ, atte Ibmel datto dakkujuvvu
min lut ædnamest, nuftgo dat alмест dakkujuvvu?

Dat læ, atte mi olbmuk jægadæp Ibmel, josjoge
ædnag hægjovuodast, almaken daggar vaimo duot-
vuodain nuftgo basse engelak, atte bæive bæivest
mi auddanæp bassendakkujubmai agalaš ællemi.

1 Sam. 12; 24. Balvvalekket hærra duotvuod-
đast, obba din vaimoidædek sist.

1 Sagaig. 29; 17. Gæca gač. 461.

1 Thes. 4; 3. Dat læ Ibmel datto, din bassen-
dakkujubmadek.

Joh. 6; 40. Dat læ su datto, gutte muo vuol-
gati, atte juokkas, gutte barne oaidna ja su ala
ossko, son agalaš ællem oazžo.

497. Goas dat dakkujuvvu?

Go Ibmel cuovkke ja hætte buok bahha arv-

valusaid ja ibmelmættom juonaid, mak æi luoite min su basse nama basotet, æige luoite su valddegodde boattet, ja go sanestes ja oskostas son nannosen ja bisovažžan min varjal min loappamek ragjai.

498. Gæn datto dat læ, atte su valddegodde i galga boattet?

Dat læ bærgalaga, mailme ja min oažžamek datto.

2 Kor. 4; 4. Dam mailme Ibmel čuovgatuttem læ æppeoskolažai vaimoid, amas Kristus hærvasvuođa evangelium čuovgas, gutte Ibmel govva læ, sigjidi baített. Joh. 15; 18, 19. Rom. 8; 7.

499. Gæn datto dat læ, atte mi galggap nannijuvvut ja bisotuvvut sanest ja oskost min jabmem ragjai?

Dat de læ Ibmel buorre ja vaimolađes datto. Gæča gač. 395.

1 Thes. 5; 23, 24. Gæča gač. 386.

Njäljad rokkus.

Adde migjidi odna bæivve min bæivalaš laibbamek!

Dat læ:

Ibmel adda galle bæivalaš laibe, vela bahha olbmuidi, alma min rokkadallakættai, mutto dam rokkus sist mi sust rokkadallap migjidi jierme addet dam su buorrevuođa dovddat, vai gittolusain bæivalaš laibbamek mi sust vuosstaivalddep.

Bæivalaš laibe boft arveduvvu buok, mi rubmaš bibmui ja darbašvutti gulla, nuftgo: borramušak, jukkamušak, biftasak, gabmagak, goatte ja sid, bælddo ja ædnam, šivetak, ruđak, ælok, buorre ællemguoibme, gullolaš manak, oskaldas balvvalægjek, buorre ja oskaldas isedak, šiega ja jiermalaš essevalddek, buorre dalkek, raffhe, diervasvuotta, čabba davek, gudne, oskaldas ustebak, buorre siddaguoimek ja daggaražak.

500. Maid rokkadallak don njæljad rokkus sist?
Bæivalaš laibe.

501. Mi arveduvvu bæivalaš laibe boft?

Dam boft arveduvvu buok, mi dam rubmaš bibmui ja darbašvutti gaibeduvvu, nuftgo borramušak, jukkamušak, biftasak, j. n. v.

502. Moft matta buok dat lokkujuvvut bæivalaš laibbai?

Dastgo dat buokrakkan darbašuvvu bisotet min ædnamlaš hæg ja audedet min aigasaš buorre dille.

503. Maid galgak don muittet dam sane boft: bæivalaš?

Atte duttavaš mon galgam læt darbašlaš ælatussi. Sadnel. 30; 8. Ale adde munji vaivašvuoda daihe javalašvuoda, mutto adde munji muo mærruduvvum laibe!

1 Tim. 6; 6, 7, 8. Ibmelballolašvuotta duttavašvuodain stuorra vuoitto læ; dastgo æp mi læk

maidegen mailbmai mielddamek buftam, diettalas dalle læ, atte æpge maidegen mi dast erit mate buftet; mutto go hiebmo mist læ ja biftasak, de dasa mi galggap duttat.

504. Manditti celkkujuvvu dat sadne: odna-
bæive?

Damditti, atte im galga læt morrašest ittabæive ditti, duttus juokke bæivve vaivvasis.

Matth. 6; 34, 25.

505. Manditti galggap mi lbmelest bæivalaš laibe rokkadallat?

Damditti go aive fal son matta migjidi dam addet.

Salm. 145; 15, 16. Buokai čalmek du ala gečček, ja don sigjidi addak sin borramušaidæsek aiggasæsek; don ravastak gietfad ja galletak buok haggalažaidad du buristsivnadusainad.

Salm. 104; 27, 28, 29.

Salm. 127; 1. Jos herra vieso rakadægje i læk, de duššas si barggek, gučtek dam rakadæmen læk; jos herra gavpug varjalægje i læk, de duššas goceemen læk gattijægjek.

506. Adda lbmel dušše fal daidi bæivalaš laibe, gučtek sust rokkadallek?

I; vela bahha olbmuidi son adda bæivalaš laibe, mutto si vuostaivalddek dam gittovašvuodataga ja buristsivnadusataga.

Matth. 5; 45. lbmel bagjanatta bæives bahai ja buri bagjel, ja adda arvvet vanhurskasi ja vanhurskesmættomi bagjel.

Sadnel, 3; 33. Hærra garrotus læ ibmelmættomi daloin, mutto vanhurskasi daloid son buristsivned.

507. Maid rokkadallap mi damditti rokkadalladedin bæivalaš laibe?

Mi rokkadallap, atte Ibmel migjidi jierne adda dovddat su addaldagaid, atte gittovašvuodain bæivalaš laibbamek mi vuosstaivalddep addaldakan sust, ja sust buristsivneduvvum.

Sadnel. 10; 22. Hærra buristsivnadussa riggasen dakka. Salm. 5; 13.

508. Mutto go mi nuft Ibmelest bæivalaš laibbamek rokkadallap, ferttijep mi dalle barggat?

Ferttijep galle; dastgo dat Ibmel datto læ, atte dorvastedin su oaidnem ala mi viššalet galggap barggat, ješgutteg dillestes.

1 Mosesg. 3; 19. Gallod bivastagai sist laibbad don borrat galgak.

2 Thes. 3; 10, 11, 12. Jos guttege i barggat aigo, de ige borrat galga; mi gullap gusto, atte muttomak din gaskast nævrrelakkai ællemen læk, ja æi barga, mutto joavdelas mænoid adnemen læk. Mutto daggar olbmuid hærramek Jesus Kristus boft mi goččop ja ravvip jaskadvuođa sist fidnoid barggat dakkat, ja ječaidæsek laibe borrat.

Vičad rokkus.

Ja adde migjidi velgidæmek andagassi, nuftgo migis vælgolažaidassamek andagassi addep.

Dat læ:

Dam rokkus sist mi rokkadallap, amas almalas aččamek suddoidæmek bællai gæččat, ja amason dai ditti rokkadussamek erit suppit; dastgo gælbotæmek mi læp oažžot, maid mi rokkadallap, æpge dam læk ansašam; mutto mi rokkadallap, atte armostes son daid buokrakkan migjidi addaši, dastgo juokke bæive saggarak mi suddodæp, ja aive rangaštusa mi ansašæp; de aiggop mi maida vaimostæmek andagassi addet ja mielastæmek sigjidi burid dakkat, guđek boasstot min vuosstai dakkek.

509. Maid rokkadallak don viđad rokkus sist?

Atte lbmel migjidi velgidæmek andagassi adda, nuftgo migis vælgolažaidassamek andagassi addep.

510. Mi velgid dat læ, maid mi rokkadallap lbmelest migjidi luoitte?

Suddoidæmek. Gæča gač. 425.

511. Lægo mist dat nanos dietto, atte lbmel migjidi suddoidæmek andagassi addet aiggo?

Læ; dastgo Jesus Kristus læ mafsam buok suddoidæmek audast. Gæča gač. 376.

1 Tim. 2; 6. Gæča gač. 299.

512. Manditti færtte oskolaš olmuš juokke bæive suddoides andagassi aldisis rokkadallat?

Damditti go hægjovuodastes juokke bæive suddoid son dakka. Gæča gač. 426.

Salm. 19; 13. Gæða gač. 184.

513. Maid dovdastæp mi Ibmeli dam rokkus
sist?

Atte æp læk ansašam oažžot maidegen dast,
maid aldsimek mi rokkadallap, mutto, atte ran-
gaštusa mi læp ansašægjek juokke bæivalaš sud-
doidæmek ditti.

514. Bivdededin Ibmelest suddoidæmek anda-
gassi, maid loppedæp mi Ibmeli dam rokkus sist?

Vælgolažaidassamek andagassi addet, dat læ, vai-
mostæmek andagassi addet maidikkenessi ærrasak
læk mæddadam min vuosttai, ja bahaid burin mafsat.

Luk. 6; 37. Allet duobme, de æppet di dub-
mijuvu, andagassi addet, de digjidi andagassi
addujuvvu.

Matth. 6; 14, 15. Kol. 3; 13. Matth. 18;
23—35.

Guđad rokkus.

Ja ale doalvo min gæččalussi!

Dat læ:

Ibmel galle i læk guđege gæččalægje, mutto
dam rokkus sist suogjalæme ja varjalæme Ib-
melest mi aldsimek rokkadallap, amas bærgalak,
mailbme ja oažžamek min bættet, daihe æppe-
osskoi, dorvotesvutti, ja ærra stuorra suddoidi
min fillit, ja jos dast mi gæččaluvvup, vai mi
dalle maņemusta biđašeimek ja vuoto anašei-
mek.

515. Maid rokkadallak don čiečad rokkus sist?

Atte Ibmel i doalvo min gæččalussi.

516. Mi arveduvvu gæččalusa boft?

Daggar rubmašlaš ja vuoiŋalaš dillalašvuodak, mai sist mi jorralæme hæðest læp.

517. Luoittago Ibmel min daggar heðidi jorralæme varas?

I guðege lakkai! basse ja armogas Ibmel i læk gæččalægje suddo guvllui.

Jak. 1; 13. Ellus oftage celkku, go gæččaluvvu: Ibmelest mon gæččaluvum; dastgo Ibmel i bahast gæččaluvu, ige son guðege gæččalægje læk.

518. Man varas luoitta Ibmel min daggar gæččalægje dillai?

Min sogardet ja butestet, ja vai šadda almoštuvvut jos duot ossko, rakisvuotta ja gierdavašvuotta læ vaimoidæmek sist. Nuft gæččal Ibmel olbmuid.

1 Mosesg. 22; 1—19. Job. 1; 2.

5 Mosesg. 13; 3. Hærra, din Ibmelædek, din sogardalla fuobmašam ditti, jos hærra din Ibmelædek rakisen di adnebættet obba vaimostædek ja obba sielostædek. Joh. 6; 6.

1 Petr. 1; 6, 7. Avvodet di galggabættet, josjoge di dal, go nuft færtte læt, morrašest læppet moaddelagas gæččalalusain, vai din gæččaluvvum osskodek, — mi sagga divrasabbo læ, go dat nokkavaš golle, mi almaken dola čaða gæččaluvvu —,

gitosen ja ramadussan gavdnujuvviš Jesus Kristus almostusast. **Jak. 1; 2, 3.**

519. Gæk læk dak vaššalažak, guđek jorralæb-
mai min dattuk?

Bærgalak, mailbme ja oažžamek.

Gæca gač. 411 ja 498.

520. Moft gæččal bærgalak min?

Bahha jurddagid son vaimoidæmek sisa bačča.

Joh. 13; 2. Bærgalak læi jo Judas Iskariot vaibmoi sisabaččam Jesus bättet.

521. Moft gæččal mailbme, daihe bahha ja
Ibmel doattalkættai olbmuk min?

Aittagi, fillitusai ja værranatte auddamærkaiguim.

Sadnel. 1; 10. Barnačam! go suddogasak du fillijek, de ale miedet.

522. Moft gæččal oažžamek daihe min suddo-
gaslaš luonddomek min?

Bahha halidusaides ja anestumidesguim.

Jak. 1; 14. Gæca gač. 176.

523. Lægo dam ilmest hæssamlakkai buok
gæččalusain?

I læk; dat dalaš ællem dam suddomilmest i luoite min gæččalkættai, ja gæččalusak darbašuv-
vujek maida min bajasgæsset ja rakadet Ibmel valddegoddai. **Gæca gač. 518.**

Matth. 18; 7. Ferttijek galle værranattetak boattet, mutto voi dam olmui, gæn boft værranattem boatta. **1 Kor. 11; 19.**

524. Maid arvedatta nabbo dat rokkus: ale
doalvo min gæc̄calussi?

Vuostačedin: Go mi dovddap min stuorra hæ-
gjuvuottamek, de mi lbmelest rokkadallap, atte
son, dademiæld go dat su visesvuoda ja min
vuoiŋalaš buorre dillamek miæld læ, min varja-
let aiggo daggar gæc̄calusain, mak jorralæme hættai
min bigjek. Nubbadašši de mi rokkadallap, go
son darbašlažžan oaidna, atte mi gæc̄caluvvut galg-
gap, atte son dalle varjal ja bælošt min bærgalaga,
mailme ja min oažžamek bættolašvuoda vuosttai,
atte æp daidi mi bættatadda, æppge æppeosskoi,
dorvotesvutti ja ærra suddoidi šadda suppijuvvut,
mutto atte mi biđaseimek ja vuoto anašeimek.

Joh. 17; 15. Im rokkadalla dust sin mailmest
erit valddet, mutto sin bahast erit varjalet.

2 Thes. 3; 3. Hærra oskaldas læ, gutte din
nannijægje læ ja din bahast erit varjalægje læ.

1 Kor. 10; 13. lbmel oskaldas læ, gutte din
i luoittet aigo gæc̄caluvvut apidædek bagjel, mutto
sikke gæc̄calusa ja dam loap son gillam lakkai
digjidi dakka. 2 Pet. 2; 9.

525. Moft galggap mi gævatet ječčamek, jos
mi doaivvot aiggop dam rokkus devddujume?

Goccet mi galggap ja rokkadallat, daid bahha
vaššalazažaidamek osko sist vuostaičuozžot ja vuos-
staibarggat dam famo miæld, maid lbmel adda;
ja varotet mi galggap ječčamek, amamek ješ mi

bigjat ječčamek gæččalussi; dastgo dat de læ
Ibmel gæččalet.

Matth. 26; 41. Goccet ja rokkadallet amadek
gæččalussi šaddat.

1 Kor. 16; 13. Goccet, bissot nannosen oskost,
lækket olbmak, lækket gievrak!

Eph. 6; 13. Valddet Ibmel olles værjoid ba-
gjelassadek, vai di dam bahha bæive mattebättet
vuosstaičuožžot, ja vai diervvan di bissobättet,
go buok di vuoitam læppet.

Matth. 4; 5, 6, 7. Jesus celki: ik don gæč-
čalet galga hærrad du Ibmelad. Gæča Peder
auddamærka. Luk. 22; 54—61.

Čiečad rokkus.

Mutto bæste min bahast erit!

Dat læ:

Dam rokkus sist mi nuftigo oft sadnai rokka-
dallap, atte almalaš aččamek buok bahast erit
min bæstaši, rubmaš ja sielo, ælo ja gudne bæl-
lai, ja go min maņemuš boddo boatta, son dalle
audogas loap migjidi addaši, ja armostes min
dam varnotes mailmest erit valdaši barrasis, lusas
albmasis.

526. Maid rokkadallak don čiečad rokkus sist?

Atte Ibmel min bæsstet aiggo bahast erit.

527. Mi læ dat bahha, mast erit mi rokka-
dallap Ibmel bæsstem?

Buok suddolaš mædnovuot, mi migjidi darv-

vanæmen ja min birrastattamen dam læ ilmest, ja buok hævvanæbme, mi suddost boatta sielo ja rubmaš, ællo ja gudne bagjeli.

528. Maid bufta suddo sielo bagjeli?

Viggamvuoda bahab guvllui, dokkimættomvuoda buoreb guvllui, raffhetesvuoda, æppadus ja morraš oamedovddoi.

529. Maid bufta suddo rubmaš, ællo ja gudne bagjeli?

Buoklagaš buoccalvasaid, gillamušaid, vašše, oocalæme ja vaile, vahag, vaivašvuoda, æppegudne, bilkadus ja hæppad.

530. Lægo dam ilmest bæssamest buok bahast erit?

I læk; (gač. 523) mutto dast mi rokkadallap, atte lbmel æmbo ja æmbo min dast erit bæsstet aiggo, ja go maņemuš boddomek boatta, migjidi audogas ærranæme suovvat ja armostes min dam varnotes ilmest barrasis albmasis valddet.

Phil. 1; 23. Halidam dast vuolggjet ja Kristus lut orrot; dastgo dat sagga buorebrak læi.

531. Gi oažžo auddogas ærranæme?

Si, gudek hærrai jabmek, dat læ: osko særvolašvuoda sist hærrainæsek Jesusin.

Almost. 14; 13. Gæca gač. 444.

532. Mi læ aččačæmek loapsadne?

Dastgo du læ valddegodde, fabmo ja gudne agalašvutti, Amen.

533. Maid galggap mi dago boft muittet?

Atte Ibmel ainasrakkan matta migjidi addet, maid mi rokkadallap, ja go mi oažžop maid bivdep, de aivvestessi fal sunji dast gudne boatta.

534. Manditti galggap mi dam muittet?

Nannijuvvum ditti dorvvoi, doaivvoi ja vuollegašvutti.

535. Maid arvedatta dat sadne: Amen?

Dat arvedatta: ainas, duodai nuft dappatuvvut galgga.

536. Manditti læ dat sadne dam rokkusi bigjujuvvum?

Vai nanos mon galgam læt dam ala, atte dak muo rokkusidam almalaš aččai dokkijek ja sust gullujuvvum læk.

537. Matakgo dam ala læt nanos?

Matam; dastgo Ibmel ješ læ goččom nuft rokkadallat, ja goččomi son læ bigjam dam loppadusa, atte gullat son aiggo. Amen, amen, dat læ: dat duodai dappatuvvut galgga.

538. Lægo Ibmel dušše fal dam basse rokkusi: ačačæmek, loppadusas addam?

I; juokke rokkus, mi dakkujuvvu su dato

mield, son læ loppedam gullat; go riefes vaimoin Jesus nabmi mi rokkadallap, de dævdada Ibmel buok rokkusid.

Gæca gač. 454, 455.

Matth. 7; 7. Rokkadallat de digjidi addjuvvu; occat de di gavdnabættet; goalkotækket, de digjidi ravastuvvu.

1 Joh. 5; 14. Dat de læ dat roakadlaš dorvvo, maid mi sunji adnep, atte, jos mi maidegen rokkadallap su dato mield, de son gulla min.

Jak. 4; 3. Di rokkadallabættet, ja æppet oazgo, dastgo bahha lakkai di rokkadallabættet.

Joh. 16; 23. Gæca gač. 454.

539. Addago Ibmel alelessi, mi min mielast orro buorre?

I; davja son dævdada min rokkus addededin migjidi maidegen ærraid ja sagga æmbo, go mi rokkadallap ja arvedæp.

Eph. 3; 20. Su gieđast læ saggarakkan æmbo dakkat, go min rokkadallamest daihe arvedamest læ.

Es. 55; 8, 9. Rom 11; 33.

Gæca gač. 234.

540. Addago Ibmel dallanaga?

Muttomin; davja vippad son vækkes harjetam ditti min osskoi ja doavvoi.

Habak. 2; 3. Jos agjan, de vuorde; dastgo ainasrakkan boatta, i son baca.

541. Galggap mi dušše fal rokkadallat?

Æp; mi galggap maida gittet Ibmel dain addaldagain, maid mi jo læp oažžom.

Salm. 106; 1. Gittet herra, dastgo son læ buorre, ja su arbmo agalažžat bissta.

Eph. 5; 20. Cækket alelessi Ibmeli ja ačcai gitos, buok audast, herra Jesus Kristus nabmi.

542. Mai gaskomi boft adda Ibmel rokkadalle vaibmoi su armos audogasvutti?

Sanes ja sakramentaides boft.

Gæca gač. 354, 383, 396.

543. Mi læ sakrament?

Ibmelest asatuvvum basse fidno, man sist son oainolaš gaskomi boft adda ja nannijægje læ su oaidnemættom armos.

544. Mak læk kristalaš girko sakramentak?

Gassta ja basse-mallasak.

545. Goggo sardno katekismus gasta?

Njæljad oasest.

546. Goggo basse-mallasid?

Vidad oasest.

Njæljad oasse.

Gasta sakrament.

547. Mi læ gast?

Gast i læk dušše fal čacce; mutto dat læ

ċacce Ibmel goċċomi bigjujuvvum ja Ibmel sadnai oftstattujuvvum.

548. Mi læ dat oainolaš gasta sist?

Lundulaš ja sieivve ċacce.

549. Mi dat læ, atte dat ċacce bigjujuvvum læ Ibmel goċċomi ja oftstattujuvvum Ibmel sadnai?

Atte dat læ Ibmel sadne ja goċċom, man boft ċaccegast læ asatuvvum, ja mi alelessi dam ċuovvo ja dam sist bargolaš læ.

550. Mi læ dat Ibmel sadne ja goċċom?

Maid hærramek Kristus, Matthæus maŋemuš kapital sist sardno: vuolgget, oapataċċket buok olbmuid, ja gastašækket sin aċe ja barne ja bassevuoiŋa nabmi!

551. Gæn nabmi lækgo don dalle gastašuvvum?

Aċe ja barne ja bassevuoiŋa nabmi.

552. Maid dat arvedatta?

Atte gasta boft mon læm nanoset oftstattujuvvum golmoftelaš Ibmelin, aċin, barnin ja bassevuoiŋain, atte mon læm dakkujuvvum su olmuċen ja su arbmoaddaldagaid arbbijægjen.

553. Gi galgga nuft gastašuvvut?

Buokak, guċek audogassan dattuk dakkujuvvut.

Joh. 3; 5. Gæċa gaċ. 383.

554. Lægo dat Kristus goċċom mielld smavva manaid gastašet?

Læ; dastgo ješ son læ cælkkam, atte Ibmel

valdegodde læ ucca manai, ja Ibmel arbmo-
dagok æi læk čadnujuvvum akkai.

Mark. 10; 14. Jesus celki: addet ucca mana-
čid muo lusa bæssat, ja allet hæte sin, dastgo
Ibmel valdegodde daggarazai læ.

Luk. 1; 15. Ædnes hæggast jo bassevuoinain
son devddujuvvu. Matth. 21; 16.

555. Gi galgga gasta doaimatet?

Hæde dillest oažžo juokke kristalaš dam
dakkat; mutto go hætte i læk de galgga sane
balvvaleggjek gast doaimatet. 1 Kor. 4; 1.

556. Mi læ gasta avkke?

Dat suddoid andagassi addujume dakka, jab-
memest ja bærgalagast erit bæssata, ja agalaš
audogasvuoda buokaidi adda, guđek jakkek, maid
Ibmel sadne ja loppadus cælkka.

557. Mi læ dat Ibmel sadne ja loppadus?

Maid hærramek Kristus cælkka Markus maņe-
muš kapital sist: Gutte ossko ja gastašuvvu,
audogassan dakkujuvvu; mutto gutte i
osko, son dubmijuvvu.

558. Mi læ dat bahha, mast gassta min bæssata?

Suddost, jabmemest ja bærgalagast.

559. Alma Kristus min læ bæsstam dasti; moft
celkkujuvvu dalle dat bæsstem gassti?

Damditi go gasta boft mi Kristus særvvai boattep
ja dago boft mi vuosstaivalddep su addaldagaid.

Gal. 3; 27. Nuft ædnagak, guðek Kristusi læk gastašuvvum, garvodam læk Kristus. Rom. 6; 3, 4.

560. Mi læ dat buorre, masa gassta dakka min særvolažžan?

Agalaš ællem ja audogasvuotta.

561. Mi læ audogasvuotta?

Oftstattujubme Ibmelin; dastgo son dat alemus buorre læ ja dat oft aidno duot audogasvuotta.

662. Moft bufta čacce daggar stuorra dagoid dakkat?

Čacce galle daid i daga; mutto Ibmel sadne, mi čaccai læ oftstattujuvvum, ja ossko, mi dam čaccai bigjujuvvum Ibmel sane ala nanoset dorvast; dastgo Ibmel sanetaga čacce dušše čacce læ, ja gast i; mutto oftanaga Ibmel sanin de dat læ gast, dat læ: armo ja ællem čacce, ja fastriegadæme lavggo bassevuoiga boft, nuftgo Paulus Titusi cælkka goalmad kapital sist: Su vaimolaðesvuodas mielð son min læ bæsstam fastriegadatem lavgo ja odðasmattem boft bassevuoinast, gæn arvaset min bagjel son læ golgatam Jesus Kristus min bæsstamek boft, vai mi, su armost vanhurskesen dakkujuvvum, doavvomek mielð, agalaš ællem arbi-jægjen dakkujuvvušeimek. Dat læ duot sardne.

563. Mi læ rabbo dalle dat, mi dakka čace gasstan?

Dat læ Ibmel sadne, mi čaccai læ oftstattujuvvum. Gæča gač. 549, 550.

564. Manditti celkkujuvvu gassta armo ja ællem
čaccen?

Damditti go Ibmel dam čađa armos ja aga-
laš ællem migjidi adda.

565. Manditti celkkujuvvu gassta lavggon?

Damditti go min siellomek dam sist bute-
stuvvu suddost.

Eph. 5; 26, 27. Gæða gač. 408.

1 Petr. 3; 21. Gast i læk nuosskesvuoda but-
tastussa oaze bagjelist erit, mutto diervas oame-
dovdo litto Ibmelin Jesus Kristus bajasčuozže-
läme boft.

566. Manditti celkkujuvvu gassta fastriegadäme
lavggon?

Damditti go bassevuoiñ gasta sist min odđa-
sist riegadatta.

Gæða gač. 380 ja 383.

567. Main læk don gastašuvvum?

Čacin ja bassevuoiñain.

Joh. 3; 5. Gæða gač. 383.

568. Go gassta læ Ibmelest goččujuvvum, ja
fastriegadäme ja audogasvuoda gaskoabme læ,
moft dalle sigjidi gævvamen læ, gudek jabmek
gastataga?

Mi galggap dam ala læt nanosak, atte vaimo-
lađes ja vanhurskes Ibmel addet aiggo sigjidigis
dille su armo vuosstaivalddet Kristus Jesus sist.

569. Addago Ibmel migjidi gasta buristsivnadusaides alma gædnegasvuodataga min bælest?

I; dastgo gassta læ litto, man sist i dušše fal Ibmel migjidi burides lopped, mutto maida migis sunji loppedæp maidegen.

570. Maid burid lopped Ibmel olbmuidi gasta littost?

Besstujume suddost, jabmemest ja bærgalagast, ja særvolašvuoda agalaš ællemi ja audogasvuottasis. Gæča gač. 556.

571. Maid burid loppedæp mi Ibmeli gasta littost?

Suppit bærgalaga ja buok su dagoid ja buok su mænoid, ja osskot ače ja barne ja bassevuoiņa ala basse apostolalaš osko artikkali miel.

572. Mi dat læ suppit bærgalaga ja buok su dagoid ja buok su mænoid?

Dat læ obba vaimostes bataraddat buok særvolašvuodast bærgalagain ja dain, mi bahha læ, vaššotet ja fastaset suddo juokke hame vuold.

573. Mi dat læ osskot ače ja barne ja bassevuoiņa ala?

Dat læ vaimos addet aččai, bardnai ja bassevuigni, ja dorvastet dam golmoftelaš Ibmel ala sivnedægjen, lonestægjen ja bassendakken.

574. Gi dakkujuvvu særvolažžan buok dam buristsivnadussi, maid Ibmel gastast migjidi lopped?

Dušše fal si, gudek gastasek litto dollek.

Kol. 1; 22; 23. Son læ soavatam din Ibmelin, din bassen ja vigetæbmen ja maidnetæbmen çalmides ouddi bigjat, jos di osko sist orrobættet nanosak ja bisovažak.

1 Joh. 2; 28. Manačidam! bissot su sist, vai, go son almostuvvu, mi dalle dorvo anašeimek, ja amamek sust hæppad vuollai mi dakkujuvvut su boaçedines.

575. Man basse fidno boft nanni son, gutte mannan læ gastašuvvum, gastas litto?

Konfirmation boft.

576. Lægo væjolaš gastas litto doallat?

Ibmel armo boft læ dat væjolaš.

Phil. 4; 13. Buok mon matam Kristus sist, gutte muo gievrnan dækka.

Rom. 6; 14. Æppet di læk laga vuold, mutto armo vuold.

1 Thes. 5; 23, 24. **1 Pet. 5; 10.** Gæça gaç. 386 ja 395.

577. Mak læk dak gaskoamek min bælest, mai boft mi bisotuvvujep gasstamek littoi?

Vuoinqalaš goccišvuotta ja rokkadallam, ja Ibmel sane ja altar sakramenta viššal ja rieftes adnem.

578. Man boft šadda, atte olmuš jorral gastas littost erit?

1. Čiegos ja fuomaškættai lakkai, go maņi-staga maņistaga olmuš vajaldattišgoatta gastas loppadus, vuosstaiçuožžo bassevuoina, ajatalla rok-

kadallamest ja go vaibmo viggagoatta æmbo ja æmbo mailme ja dušševuoda guvllui.

2. Almos lakkai, go olmuš jorral almos bahhavuoda suddoidi.

579. Go olmuš rikkom læ gastas litto, lægo dalle ain arbmo doaivvomet?

Læ; jos jorggal lbmel guvllui ja gastas litto fastain bargga doallat. Gæca gač. 359.

580. Galggago son fastain gastašuvvut?

I; dastgo litto, mi olbmu bælest rikkum læ, bisso nannosen lbmel bælest. Rom. 3; 3.

581. Moft oažžo daggar gattavaš suddogas dorvo ja roakadvuoda osskoi?

Rokkadallam boft ja guoratallam boft Jesus armogas hovddim evangelium sist.

Matth. 11; 28. Boattet dek muo lusa buokak, guđek bargost læppet ja guđek gifašuvvum læppet! ja mon vnoinadusa digjidi addam.

582. Boattago gasta muiltto dam morraštægje suddogassi jeđđitussan ja oskos nanostussan?

Boatta; dastgo litto, maid lbmel dagai olbmuin gastast olbmu ansaškættai, bisso nanosen lbmel bælest, iloın vuosstaivaldda lbmel damditti alelessi dam suddogas, gutte su lusa jorggal.

Luk. 15, 20. Son čuožželi, ja vulgi ačes lusa; mutto go son viek gulken læi, de oini su ačče su, ja vaibmo sust njuorrani; ja son viekali, ja falli su čæpat birra ja eumai su.

583. Son, gutte bisso gastas littost, darbaš son maida buorradusa?

Son maida darbaš bæivalaš buorradusa ja ođ-
đasmattujume. Gæča gač. 429—433.

584. Maid arvedatta dat ċaccegast?

Dat arvedatta, atte boares olmuš sistamek havkaduvvut galgga bæivalaš gattamuša ja buorradusa boft, ja buok suddoides ja bahha ane-
stumidesguim jabmet; ja atte ođđa olmuš bæive bæivest ittet ja bagjanet galgga, gutte agalaž-
žat Ibmel audast ællemen læ vanhurskesvuoda ja butesvuoda sist.

585. Mi læ dat boares olmuš?

Dat suddovuotta luondostæmek, maid mi arb-
bim læp Adamest. Gæča gač. 177.

586. Mi dam boares olbmui dakkujuvvut galgga?

Dat havkaduvvut galgga ja jabmet, dat læ Ibmel armo boft duššaduvvut galgga bæivalaš gattavašvuoda ja buorradusa boft.

Eph. 4; 22. Eritid nuollat di galggabættet dam oudiš allem boares olbmui, gutte billašuvvu bæ-
tolas anestumi boft.

587. Mi læ dat ođđa olmuš?

Dat ođđa vuoiqalaš vaibmo, angervuotta ja fabmo, mi fastriegadæme ċada addujuvvu.

588. Maid dat arvedatta, atte dat ođđa olmuš

bæive bæivest æmbo ja æmbo ittet ja bagjanet galggap sistamek?

Dat arvedatta atte bæive bæivest mi auddanet galggap buoreb guvllui ja addet galggap Ibmel gova ja Kristus vaimo æmbo ja æmbo bajasšaddat ja dovddujuvvut buok min vagjolæmest.

Gæca gač. 390.

Rom. 6; 4. Mi læp gasta boft oftanaga Kristusin jabmemi havdaduvvum; vai, nuftgo Kristus jabmi dillest bajasčuožžaldattujuvvum læ ačes hærvasvuođa boft, nuft galggap maida migis ođđa ællemi vagjolet.

Eph. 4; 23, 24. Šaddat di galggabættet ođđa olmučen jurddagidadek vuoiņa sist, ja garvotækket dam ođđa olbmui, gutte sivneduvvum læ Ibmel miel duotvuođa vanhurskesvutti ja bassevutti.

589. Mi læ ristvanhemi gædnegasvuotta?

1. Sin ječaidæsek gastalitto muittet.

2. Ristmanaidæsek audast rokkadallat.

3. Dademiöld go dille sin luoitta vækкетet, atte ristmanaidæsek šaddek bajasgessujuvvut duot ibmelballolasvutti.

Vidad oasse.

Altar sakrament.

590. Mi læ altar sakrament?

Dat hærramek Jesus Kristus duot rumaš læ ja duot varak laibe ja vine vuollai Kristusest

aldes asatuvvum, vai mi kristalažak daid borrat ja jukkat galggap.

591. Mak læk asatusa sanek?

Min hærramek Jesus Kristus, dam ija, go son bettjuvui, valdi son laibe, giti ja doagjali dam, ja mattajegjidassis addi, ja celki: valddet dam ja borrat dam! dat læ muo rumaš, mi din audast addujuvvu; dam dakkat muo muitem ditti.

Nuft valdi son maida gæra ækkedes mallasi maŋnel, giti, addi sigjidi ja celki: jukkat buokak dast; dat gærra dat odða testament læ muo varai sist, mak din audast golgatuvvujek suddoidædek andagassi addujume ditti; dam dakkat, nuft davja go dam jukkamen læppet, muo muitem ditti!

592. Gi læ asatam basse mallasid?

Hærramek Jesus Kristus.

593. Goas asati son daid?

Dam ija go jabmemi bettjuvui.

594. Færtte olmuš vuttivalddet aige go Jesus asati basse mallasid?

Færtte galle; dastgo dast mi oaidnep Jesus rakisvuodða morraš min audast: atte son, diedededines dam su bagjeli boatte jabmem ja balo, almaken min æmbo go ješječas muitostes ani.

595. Gallelagaš oamek læk altar sakramentast?

Guoftlagaš: ædnamlazažak ja oainolazažak, almalažažak ja oaidnemættomak.

596. Mak læk dak ædnamlazažak ja oainolazažak?

Laibbe ja vidne.

597. Mak læk dak almalažažak ja oaidnemættomak?

Jesus Kristus duot rumaš ja varra.

598. Mi læ dat almalaš ja oaidnemættom, maid mi vuosstaivalddep oftanaga laibin?

Jesus Kristus duot rumaš, mi læ ofti oftstat-
tjuvvum laibbai.

599. Mast don dam dieđak?

Kristus cælkka laibest: Valddet dam ja borrat
dam: dat læ muo rumaš.

600. Mi læ dat almalaš ja oaidnemættom, maid mi vuosstaivalddep oftanaga vinin?

Jesus Kristus duot varra, mi læ ofti oftstat-
tjuvvum vidnai.

601. Mast don dam dieđak?

Kristus cælkka: Jukkat buokak dast: dat læ
dam odđa testamenta gærra muo varai sist.

602. Manditti gođčo Jesus gæra, daihe litte
vinin, odđa testamenta gæra?

Damditti go dat gulla odđa testamenti, dat
læ, dam odđa littoi, maid Ibmel Jesus varai boft
dagai olbmuidesguim.

Ebr. 9; 15—26.

603. Maid goðeo damditti Kristus dast dam
odða testament?

Testament su varaides sist, dat læ: dat testa-
ment, mi dakkjuvvum ja nannijuvvum læ Jesus
varai boft, nuftgo dam riestes oafferlabba varak.

604. Gost læk nabbo dalle dak varak?

Dam buristsivneduvvum gæra sist.

605. Šaddago laibbe ja vidne nubbastuvvum
Kristus rubmašen ja varran?

I; mutto go laibbe ja vidne sakramenta sist
navdašuvvu, de ofti ofstattujuvvum læk dat oai-
nolaš ja Jesus rumaš ja varra, atte oftanaga lai-
bin ja laibe sist ja vuold addujuvvu Jesus duot
rumaš, ja oftanaga vinin ja vine sist ja vuold
addujuvvu Jesus duot varra.

1 Kor. 10; 16. Buristsivnadusa gærra, maid
mi buristsivnedæp, alma dat Kristus varai særvve-
vuotta læ? Laibbe, maid mi doagjalæp, alma dat
Kristus rubmaš særvvevuotta læ?

606. Gæi varas læk dak basse mallasak asatuvvum?

Duot kristalazažai varas, gæin akke, jierbme ja
dietto læ guoratallat ješječaidæsek.

1 Kor. 11; 28.

607. Mi avkid læ basse sakrament vuosstai-
valddemest?

Dam avke celkkek dak sanek: dat addujuvvu
din audast, ja: dak olgusgolgatuvvujek

din audast suddoidædek andagassi addu-
jume ditti; dai sani boft addujuvvu migjidi dam
sakramenta sist suddoidæmek andagassi addujub-
me, ællem ja audogasvuotta; dastgo gost suddoi
andagassi addujubme læ, dast maida læ ællem ja
audogasvuotta.

608. Igo oskolažast læk suddoides andagassi ad-
dujubme, auddal go hærra bævddai boatta?

Læ; gasta ja sane boft.

Gaēa gaē. 556.

609. Moft celkkujuvvu dalle suddoi andagassi
addujubme erinoamaēet altar sakramenti?

Damditti go mi dam sakramentast vuosstai-
valddep dam rubmaš, mi læ addujuvvum min
audast ja dam varra, mi læ olgusgolgatuvvum
suddoidæmek andagassi addem ditti.

610. Man audogas oftstattujubmai bottek osko-
lažak altar sakramenta navdašæme boft?

Oftstattujubmai Jesus Kristus basse personain,
gutte ješječas sigjidi adda, ja sin æletægje læ
ožines ja varaines agalaš ællemi.

Joh. 6; 54, 55, 56. Gutte muo oazē borra
ja muo varaid jukka, sust agalaš ællem læ, ja
mon bajasēuožžaldattam su maņemuš bæive; dastgo
muo oazžē læ duođai borramuš, ja muo varak
læk duođai jukkamuš. Gutte muo oazžest borra,
ja muo varain jukka, son bissomen le muo sist ja
mon su sist.

611. Maid famoid adna dat oftstattujubme Kristusin gaskavuoda ala oskolažai gaskast?

Hærra Kristus oftasaš vuosstaivalddujume boft ja ællem boft su sist bisotuvvu oskolažai særvvevuotta gaskanæsek.

1 Kor. 10; 17. Oft laibbe, oft rumaš læp mi ædnagak; dastgo buokak særvolažak mi læp dam oft laibbai. Eph. 5; 30.

612. Mi namaid læ damditti altar sakramentast dam oftstattujume boft Kristusin ja oskolažai gaskast, mi dago boft dakkujuvvu?

Kommunion, dat læ: særvvevuot, ja guossek gočëujuvvujek kommunikantan.

613. Moft rumašlaš borram ja jukkam daggar stuorra dagoid bufta dakkat?

Borram ja jukkam æva galle daid daga; mutto sanek, mak dast čužžuk: dat din audast addujuvvu, ja: mak din audast golgatuvvujek suddoidædek andagassi addujume ditti. Dak sanek oftanaga rumašlaš borramin ja jukkamin oaivve læk dam sakramentast; ja gutte daid sanidi jakka, sust læ, maid sanek celkkek, ja dat læ: suddoides andagassi addujubme.

614. Mi læ nabbo dalle dat, mi dakka laibe ja vine Kristus rubmaš ja varra sakramentan?

Hærra sanek: dat muo rumaš læ, mi din

audast addjuvvu, ja: dat læ dam od̄da testamēta gær̄ra muo varai sist, mak din audast golgatuvvujek suddoidædek andagassi addujume ditti; dastgo, nuftgo Luther cælkka: jos laibbe ja vidne Ibmel sane-taga læi, de dat læi dušše laibbe ja vidne, mutto go Ibmel sadne dasa bigjuvvu, de dat duodai læ Kristus rumaš ja varra, dastgo maid Kristus cælkka dat læ galle duot.

615. Jogo dat ovt dakka, moft mi hær̄ra mal-lasid navdašæp?

I; mi galggap læt rakaduvvum dam nav-dašet; dastgo dat ain bahab læ rakadkættai ja dokkimættosen hær̄ra bævd̄dai mannat go dam-taga ællet.

616. Gi dokkalažžan dam sakramenta vuosstai-valdda?

Borakættai vuot ja ja rubmaš rakadubme læ galle žabba olgoldas bagadus; mutto rieftoi raka-duvvum ja dokkalaš son oft læ, gæn vaimost ossko læ dai sani ala: Dat din audast addjuvvu, ja: dak din audast golgatuvvujek sud-doidædek andagassi addujume ditti. Gutte daid sanidi i jake, daihe æppedægje læ, son ra-kadkættai ja dokkimættom læ; dastgo dat sadne: din audast, vaimo gaibed, mi Ibmel ossko.

617. Maid rakadumid goččo Luther čabba ol-
goldas bagadussan?

Borakættaivuot ja ærra rumašlaš rakadubme.

618. Maid avkid adda daggar olgoldas raka-
dubme?

Dat goččo sielo angervutti ja ibmelballolaš
jurddagidi.

619. Gi læ riehtoi rakaduvvum dam sakramenta
vuosstaivalddet?

Son, gutte daid sanid ossko: dat addu-
juvvu din audast, ja: dat golgatuvvu din
audast suddoidædek andagassi addujume
ditti.

620. Mi dat læ daid sanid osskot?

Dat læ: ælle dovdoin suddostes ja dokkimæt-
tomvuodastes Ibmel audast ja vaimos dorvoin ja
halidusain vuosstaivalddet ja aldsis oamastet Jesus
Kristus mavso.

621. Gæk olbmuk mannek dokkimættosen hærra
bævd dai?

Si, gudek æi dovda ja gađa suddoidæsek,
gudek vaimoidæsek oskoin ja dorvoin æi bata-
radda Jesus ansašæbmai, ja gudek æi dato ballat
Ibmelest ja suddo vuosstai soattat.

622. Manditti mannek daggar jorgalkættai olb-
muk hærra bævd dai?

Viero ja harjanæme ditti, daihe damditti go

dago sist værre jedditusa si bivddek ja doivvuk dam olgoldas dago boft soavatuvvut lbmelin, daihe hæppaden si adnek ajatallat altar mannamest æmbo go ærrasak.

623. Mi vahagid daggaračain læ dokkimættosen hærra bævdđai mannat?

Si harjanek guoftelašvutti, šaddek oagjebassan sin suddolaš ællemest, lassetek suddoidæsek ja bagjelassasek buftæk lbmel moare basse sakramenta gafhad boassto adnem boft.

1 Kor. 11; 29. Gutte dokkimættosen borra ja jukka, duomo vuollai ječas borra ja jukka, go ærotusa son i daga hærra rubmašest.

624. Maid galgga olmuš dakkat auddal go hærra bævdđai son manna?

Olmuš galgga ješječas guoratallat.

1 Kor. 11; 28. Guoratallus juokke olmuš ješječas, ja nuft borrus son laibest, ja jukkus son gærast.

625. Mi dat læ ješječas guoratallat?

Dat læ: rokkadalladedin ja jurddagides čoakakai gočodedin mannat su ječas vaimo sisa, darkelet ja nuftgo lbmel čalmi audast sielos dille sogardet.

626. Maid galgga olmuš erinoamačet guoratallat?

1, Su gattam ja saņardæmes suddoides ditti;
2, oskos Jesus ala; 3, su odđa aiggomuš.

627. Mi dat læ guoratallat su gattam ja saņardæmes?

Dat læ: darkelet sogardet jos olmuš riefłoi

suddoides dovdda, jos olmuš vaimostes njuorran ja hæppanadda ædnag mæddadusaides ditti, ja jos vaimostes olmuš buok suddoid vaššotægje læ.

628. Mi dat læ oskos guoratallat?

Dat læ: darkelet sogardet jos duot halidussa sust læ Ibmel arbmoi Kristus sist, jos vaimostes læ dorvvo Kristus mavso ala, ja jos olmuš aive fal dam sist occa buok su audogasvuodas.

2 Kor. 13; 5. Guoratallat ječaidædek, jos di oskost læppet.

629. Mi dat læ odđa aiggomušas guoratallat?

Dat læ: darkelet sogardet, jos duot datto ja vaibmo sust læ Ibmel armo boft oskos varjalet, hættet vela rakkassamus suddoides, ja oskaldasen bissot rakisvuodastes Ibmeli ja guoibmasis.

630. Man davja galgga olmuš mannat hærra bævddai?

Kristus i læk cælkkam man davja, mutto atte olmuš davja mannat galgga hærra bævddai arvedattujuvvu dain sanin: dam dakkat nuft davja, go di dam jukkabættet, muo muitem ditti.

1 Kor. 11; 25, 26.

631. Mi galgga njuorasmattet kristalažaid viššalet ja davja vuosstaivalddet mallasi sakrament?

Ibmel bælest galgga hærra Kristus goččom ja loppadus su dasa viggatet, ja su ječas stuorra hætte; dastgo dam hæde ditti læ dat, atte Ibmel

ravkka ja min bovddijægje læ, ja armos migjidi lopped.

632. Mad galgga olmuš dakkat, go i dovda daggar hæđe daihe nælge ja goiko sakramenta ditti?

Sunji i læk buoreb radđe go giedaides occi bigjat guldalam ditti, jos sust læ oažže ja varra (suddolaš luonddo), ja atte son jakka čallagi, maid dat cælkka dago dafhost.

Gal. 5; 17. Rom. 7; 23, 24. 1 Joh. 1; 8.

633. Mi davjamusat ašše læ, at olmuš i mana hærra bævddai?

Vuoinalaš buošševuot ja doattalmættomvuot, čævllaivuot ja lbmel armo ja asatus bagjelgæč-čamvuot.

634. Galggago dovddo min dokkimættomvuodast lbmel audast doallat min hærra bævddai mannamest erit?

I; dastgo altar sakrament læ lbmel arbmoaddaldak, mi min ansaškættai migjidi addujuvvu, dade æmbo mi vaimostæmek dovddap min ječaidæmek dokkimættomvuoda dade dokkalabbo mi læp dam lbmel armo vuosstaivalddet.

Matth. 5; 3. Audogasak, guđek vuoinastæsek vaivašak læk; dastgo alme valddegodde sin læ.

1 Pet. 5; 5. Vuollegažaidi adda lbmel armo.

635. Maid galggap mi dakkat, go altar sakrament mi vuosstaivalddep?

Jurddagidamek ja vaimoidæmek vuollai bigjat

Kristus jåbmem ja vara golgatume, nuftgo son læ oapatam min.

Luk. 22; 19. Dam dakkat muo muittem ditti.

1 Kor. 11; 26. Nuft davja go di borrhåttet dam laibest ja jukkåbåttet dam gærast, de hærra Jåbmem di muittalåppet dassaçi go boatta.

636. Man varas galggap mi muittet ja jurdašet su jåbmem?

Vai mi oappap osskot, atte i mikkege sivnadusaid mattam suddoidåmek audast mafsat, mutto aive fal Kristus, duot Ibmel ja duot olmuš; vai oappap suorgganet suddoidåmek ditti ja dovddat man stuores dak læk, ja vai oappap illodet ja ječčåmek jeddit Jesus ofto boft ja nuft audogassan dakkujuvvut dam osko boft.

637. Cælke vela maidegen kristalaš olbmu mæn-
nodåme harrai navdašedines basse mallasid!

Son goččo vaimos ja miela ædnam guovlost erit, bajasbajed sielos Ibmel ouddi, muitta ibmelballolašvuodain su bassevuoda ja arvedmættom rakisvuoda olbmuidi, halid obba vaimostes ofti oftstattujuvvut bestines, ja nuft son sakramenta vuosstaivaldda rokkadalladedin ja oskodedin vuollegašvuodain, iloin ja gittolusain.

638. Maggar galgga olbmu gævatebme læt basse mallasi navdašåme mañnel?

Jaskadvuodast son jurddagides ouddi bigjat

galgga dam stuorra armo, maid Ibmel sunji čajetam læ, i dušše fal oft guoft bæive, mutto alelessi son galgga ječas Jesus lut adnet, gæin son ofstattuuvvum læ, sanides ja dagoides boft su jabmem sarnedet, ja su duot bassendakkujumes čađa čajetet, atte Kristus rubmašest ja varast fabmo læ suddo jametet ja goddet.

2 Kor. 5; 15. Son buokai audast jami, amasek si, guđek ællemen læk, aldsesek šat æmbo ællet, mutto sunji, gutte jabmam læ ja bajasčuozželam læ sin audast.

1 Pet. 2; 24. Son min suddoidæmek rubmašestes gudi muorast, vai mi, suddost erit jabmam, vanhurskesvuođa sist ælašcimek; son, gæn havi boft di læppet buorreduvvum.

Gal. 2; 20. Kristusin mon russinavlljuvvum læm; almaken ælam, daddeke im mon šat æmbo, mutto Kristus muo sist ælla; mutto maid dal oažje sist ælam, de Ibmel barne osko sist ælam, gutte rakisvuođastes muo ani, ja jesječas dokko addi muo audast.

639. Lægo dat olmuš dam ala nanos audogassan jabmet, gutte nuft ossko ja ælla Kristus særvest?

Læ galle; go bisovažžan son orro oskostas loap ragjai.

Matth. 24; 13. Gutte bisovažžan orro loap ragjai audogassan dakkjuvvu.

Almost 2; 10. Læge oskaldas jabmem ragjai, de ællem kruono dunji addam.

188

Oanekas oaivadus

audogassandakke duotvuodast.

1.

Oft aidno duot Ibmel læ golm personast,
Ačče, Bardne ja Bassevuoiŋ.

2.

Dat golmoftelaš Ibmel sivnedam læ obba
mailme, nuftgo son dam bisotægje ja rađđijægje
vela ain læ.

3.

Engelak legje buokak Ibmelest sivneduvvum
buorren ja bassen, mutto muttomak Ibmelest
jorralegje æppegullolašvuoda hoft. Dai oaivamuš
goččujuvvu bærgalak.

4.

Olmuš maida suddotaga Ibmelest sivneduvui,
Ibmel gova mielđ, su halvvalet.

5.

Dat Ibmel govva orromen læi oftlakkaivuodast ja soappamvuodast Ibmelin, daihe duot visesvuodast, vanhurskesvuodast ja bassevuodast, rafhest ja ilost.

6.

Dam vigetesvuoda dillestes læi olmuš audogas, dastgo oftvuodast Ibmelin son eli, ja dat de læ dat alemus audogasvuotta.

7.

Mutto min vuostas vanhemidamek Adam ja Eva, addiga ječasga bærgalagast fillijuvvut siskaldasast vaimo sist Ibmel lut erit jorggalet, ja olgoldasat gilddujuvvum muora šaddost borrat.

8.

Dago boft lapiga soi Ibmel gova: jierbme sevdnjudi, datto šaddai jorggom, ja buoreb guvlui jabmam, mutto bahab guvlui viggamen, ja oamedovdo raffhe moivašuvui.

9.

Dago boft soi lapiga maida sodnu audogas særvolašvuoda Ibmelin, šaddaiga Ibmel moare vuollai, ja šaddaiga aššalažžan jabmemi, dam aigasaš, vuoinalaš ja agalaš.

10.

Go dal Adam ja Eva dat maddo læva, gæst buok olbmuk surgidek, de læva dak vuostas van-

hemak manaid riegadattam sodnu govassa miel
ja oftanaga olmušlaš luondoin soi gilvvam læva
suddo ja jabmem buok sodnu boatte sokka-
goddidi.

11.

Damditti vaillo buok olmuin luondosek miel
Ibmel govva ja riegadek arbbesuddoin, čuovga-
tæbmen, æppebassen ja gažžaren.

12.

Dam oftanagariégadam luondo suddost bocidek
buok dakkosuddok jurddagidi, anestumidi, sanidi
ja dagoidi.

13.

Dam oasetes suddo dillest læk nabbo dalle
buok olbmuk luondosek miel Ibmel moare vuold,
aššalažak buok rangaštussi, aigalaš, vuoiqalaš ja
agalaš.

14.

Daggar agalaš oasetesvuodast i guđege siv-
nadusa famost læm min gagjot.

15.

Mutto Ibmel, gutte agalašvuodast olmušlaš
nale sagga lossadrakkan varnotesvuoda ja hæđe
oini, arvvalam læi ansaškettai rakisvuodastes ja
njuorrasamus arkalmastamvuodastes buok olb-
muidi su aidno barnes bæstten bigjat.

16.

Dat bæste, gæn nabma læ Jesus Kristus, šaddai mailbmai loppeduvvum dallanaga suddo-jorralæme mañnel, ja dastmaņas prophetai boft, su bača ja varra-jabmem šaddai ædnaglagas oaf-feri boft auddanbigjujuvvum ja arvedattujuvvum boares testamentast.

17.

Æsk aige dievvamvuodast de šaddai Ibmel agalaš bardne sakkanam bassetuoñast, ja suddo-taga mailbmai riegradam ædnestes, nieidast Mariast.

18.

Dat min buristsivneduvvum lonestægjamek adna nabbo dalle su personast guoft luondo, ibmelvuoda ja olbmuvuoda, atte son læ sikke Ibmel ja olmai.

19.

Su fidnos miel læ son dat oft aidno gaskolmai Ibmel ja olmui gaskast, min bajemušpap, prophet ja gonagas, guoft dillest, vuolledume ja aledume dillest.

20.

Su basse ællemines ja su olles gullolašvuodaines son læ laga dævddam min sajestæmek, su bača gillamušaines rangaštusa son læ gillam min audast, sielostes ja rubmašestes gillam laga garrotusa, dam aigasaš ja agalaš jabmem min

suddoidæmek audast. mak Ibmel duomo sist sunji
logatallujuvvum legje.

21.

Dam su gullolašvuodas ja dam su gillamušas
hoft son duttadam læ Ibmel vanhurskesvuoda,
soavatam min Ibmelin, fuollam migjidi besstujume-
suddost ja buok bahast, ja vuoiggadvuoda oft-
stattujubmai Ibmelin ja buok dam oftstattujumest.
bocidægje audogasvutti, ja nuft ollasi ollašuttam
son læ dam stuorra lonastusa-dagos.

22.

Havde sist i Jesus gukeb aige orrom su
jabmemes maŋŋel go goalmad bæivvai, go ačče
bajasbovti su, ja son ješ stuorra vuoto famoin
su ja min vaššalažaidæmek bagjel jabmi dillest.
bajasčuožželi, čajetedines, atte ollasi son læi
mafsam suddo balka min audast.

23.

Bajasčuožželæmes maŋŋel læ Kristus albmai
mannam ja Ibmel olgiš gieda bællai čokkanam,
gost min audast rokkadallamen son læ ja bigja-
men læ migjidi su bassevuoiŋ, vai dat sust mi-
gjidi fullujuvvum audogasvuotta migjidi buorren-
boatta.

24.

Bassevuoiŋ goččomen læ čavgadrakkan buok
olbmuid dam audogasvutti, ja famolažžat duo-

gjomen læ arbmo-gaskomi boft, sane ja daid guoft sakramentai boft, mutto čajet maida dam asatusa, man miel buok olbmuk dam sigjidi fullujuvvum audogasvuoda ožžuk.

25.

Dat asatusa goččujuvvu audogassandakkujume asatus, ja orromen læ duot jorggalæmest lbmel lusa ja oskost Jesus Kristus ala.

26.

Jorggalæme oasek læva guoft, gattam ja lbmel armo duodalaš bivddem.

27.

Gattam ja saŋardæbme læ, lagast su lundulaš billašumes rieftoi dovddat ja su dakkosuddoides, bafčasin daid fuobmašet ja duodalažžat daid vaššotet.

28.

Daggar fuobmašæbmai sielo stuorra hædest boatta vaimo halidæbme ja bivddem lbmel armo ožudet.

29.

Go suddogas dalle evangelium boft gulla lbmel armo Kristus sist, auddanbuftujuvvu ossko su vaibmoi bassevuoiŋa boft. Dat ossko halidæmen læ su bæste ja stuorra halidusain sön vuosstai-valdda su min varas vuittujuvvum ja ansašuvvum

burides su audogasvuodas oft aidno aššen ja vuoddon.

30.

Osko boft šadda olmuš vanhurskesen dakkujuvvu Ibmel audast, dat læ, garvotuvvu Kristus vanhurskesvuodain, šadda besstujuvvut suddo vælgest ja rangaštusast ja adnujuvvu Kristus sist dego i goassegen suddo dakkam læm.

31.

Dam osko boft šadda son gasta boft odđasist riegadam, oažžo fastain dam lappum Ibmel gova; oamedovddosis son oažžo duot rafhe ja ilo, jierbmasis son oažžo vuoiñalaš čuovgas ja dattosis basse viggamvuoda, famo ja halidæme.

32.

Dal son læ Ibmel duot ja audogas manna, ja alme arbbeoase ælle doaivvo sust læ.

33.

Su ossko čajet ječas dal bargolažžan rakisvuoda sist Ibmeli ja guoibmasis ja vaimo bæivalaš buttastusa sist; æftomiellalažžan i son oamedovdo vuostai suddod, obba vaimostes son viggabuorre dagoid dakkat, arvval alelessi Ibmel valdegodde ja su vanhurskesvuoda bællai, vagjole-dines ædnamest almalaš vaimoin ja nuftgo Ibmel čalmi audast.

34.

Duot jedditussa sust læ buok gillamušaines, dastgo l̄bmel valddegodde, mi læ vanhurskesvuotta, raffhe ja illo bassevuoiṇa sist, su vaimostes orromen læ, josjoge davja čikkujuvvum hægjo-
vuoda ja gæččalusa vuollai.

35.

Mutto jos son dam su audogas arbmo-dilles i lappit aigo, de færtte son bassevuoiṇa armo boft addet ječas varjaluvvut osko sist buok gæččalusai vuosstai.

36.

Vaimos rokkusin ja angervuodain færtte son viššalet daid gaskomid adnet, mai boft su ossko ollašuvvu ja nannijuvvu, nabmalassi l̄bmel basse sadne ja mallasi sakrament.

37.

Son færtte viššalet viggat goccat ja bærgalaga, mailme ja suddo vuosstai doarrot, man bacatusak sunji darvvanæmen læk, juokke bæive son færtte ješječas biettalet ja gierdavažžan ruosas guoddet su bæsstes maṇṇai dam garžže gæino miel.

38.

Gutte bisovažžan orro dam gæino ald obba ælededines, sunji boatta jabmem vuoitton ja olles besstujubmen buok bahast.

39.

Son bajasčuožželämen læ manemuš bæive
agalaš häervas ællemi ja nokkamættom oftstattu-
jubmai Ibmelin.

40.

Mutto gutte gattevašvuodast ja oskost i vuos-
staivalddet ige adnet aigo Ibmel- armo son bis-
somen læ su suddolaš luonddo-dillestes, Ibmel
særvest erit čulddujuvvum, ja oases son færtte
vuorddet bærgalaga ja su engeli særvest dam
agalaš dubmitusast.

Vuttivalddet:

- Pag. 19. gač. 72. lin. 8. adnes, loga: ædnes.
— 29. — 108. — 1. Sadnel. 6; 20, 22, loga: gæča
goattetaval. Luk. 2; 51.
— — — 111. — 6. Ebr. 23, loga: Ebr. 13.
— 30. — 116. — 5. balkatet, loga: balkašet.
— 49. — 186. — 1. buošševuođa, loga: buošševuotta.
— 51. — 197. — 7. Gal. 3; 13, loga: Gal. 3; 12.
— 55. — 209. — 3. 1 Joh. 3; 30, loga: 1 Joh. 3; 20.
— 59. — 224. — 9. læk, loga: læppet.
— 79. — 307. — 3. I ollinge, loga: Im ollinge.
— — — — 6. Luk. 1; 74, loga: Luk. 1; 73.
— 93. — 359. — 2. vaimos, loga: vaimo.
— 121. — 459. — 5. galgga olmuš, loga: galggek
olbmuk.
— 132. — 498. — 6. čuovgatuttem loga: čuovga-
tuttam.
— 142. — 527. — 1. dam læ, loga: læ dam.
— 160. — 616. — 3. ja ja, loga: ja.
-